

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АУДИТУ,
ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФІНАНСІВ: РЕАЛІЇ ЧАСУ**

Тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

м. Миколаїв, 20 травня 2024 р.

Миколаїв
2024

УДК 657.1.012

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол №10 від 24.06.2024 р.).

Редакційна колегія:

Головний редактор:

В.С. Шибанін – д-р техн. наук, професор, академік НААН України;

Заступники головного редактора:

М.В. Дубініна – д-р екон. наук, професор;

Н.М. Сіренко – д-р екон. наук, професор;

Н.В. Потриваєва – д-р екон. наук, професор;

Ю.Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент.

Розвиток бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів: реалії часу : тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 20 травня 2024 р., м. Миколаїв / Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2024. 116 с.

У збірнику наведено матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Розвиток бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів: реалії часу», де викладено результати наукових досліджень провідних науковців та здобувачів вищої освіти вітчизняних ЗВО.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей.

УДК 657.1.012

Миколаївський національний аграрний університет, 2024

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в умовах євроінтеграційних процесів

Атамас О.П. Особливості обліку взятих зобов'язань розпорядників бюджетних коштів.....	6
Битко Д.К., Красногорська А.В. Бухгалтерські ризики у системі економічної безпеки підприємства.....	8
Блага О.С. Особливості розрахунків фермерського господарства з банком.....	11
Богомолова В.О. Податок на прибуток: поняття, облік та звітність..	13
Бригадир А.В. Внутрішній контроль власного капіталу підприємства.....	16
Величко Н.П. Місцеві податки і збори шевченківської сільської ради.....	17
Губарик О.М. Особливості обліку операцій з основними засобами у банківських установах.....	20
Зерницька К.О. Основні аспекти обліку основних засобів у зарубіжних країнах.....	22
Канцедал Н.А., Тютюнник С. В. Аграрна нота як різновид договірних зобов'язань в агробізнесі: поняття та види.....	25
Козак А.О. Напрями внутрішнього контролю пального.....	28
Корзун Н.С. Внутрішній контроль виробничих запасів у комунальних підприємствах.....	30
Kucherevskyi А.О. Out staffing and outsourcing: essence and application features.....	31
Лагодієнко Н.В., Нестерчук Т.В. Особливості спеціального податкового режиму Дія Сіті.....	34
Лугова О.І. Цільове фінансування: особливості визнання та обліку.	37
Одношевна О.О., Юрченко С.В. Напрями оптимізації організації облікового процесу вітчизняних підприємств.....	40
Постернак І.Б. Облік збутових витрат в інтернет-торгівлі.....	43
Потриваєва Н.В. Нормативно-правові аспекти первинного обліку допомоги з тимчасової непрацездатності.....	45
Рагуліна А.О. Особливості розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки.....	
Чебан Ю.Ю. Особливості обліку в ОСББ.....	52
Чернічко Т.Г. Особливості обліку резервного капіталу.....	55

СЕКЦІЯ 2. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ПІДСИСТЕМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Добровольська П.А. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства на засадах диверсифікації його діяльності.....	57
Саванчук Т.М. Значення стратегічного управлінського обліку в управлінні якістю на підприємстві.....	61
Syrtseva S.V. Strategic accounting in the system of ensuring the economic security of the enterprise.....	63
Таран А.В. Методи управління витратами підприємства.....	65
Яловега Л.В., Лега О.В., Прийдак Т.Б. Управлінська звітність оптимізації ціноутворення: теоретичний аспект.....	67

СЕКЦІЯ 3. НАПЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Калічак М.І. Особливості застосування методів стратегічного аналізу.....	70
---	-----------

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВО- КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

Бурковська А.В., Вишневський П.П. Діджиталізація банківської діяльності в Україні.....	73
Ізбаш В.М. Переваги та недоліки використання криптовалют у якості електронних платіжних засобів.....	76
Погорєлова О.М. Розвиток ринку криптоактивів та їх регулювання.....	79
Рагуліна А.О. Інновації у грошово-кредитній сфері та їх вплив на економіку.....	82
Таранець Є.О. Роль кредиту в розвитку малого та середнього бізнесу.....	84

СЕКЦІЯ 6. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Чигина О.І. Особливості організації закупівель в сільських радах....	87
---	-----------

СЕКЦІЯ 7. ФІНАНСОВІ ЧИННИКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Бардовська Д.С. Міжбюджетні відносини в Україні.....	89
Бойко К.О. Фінансовий ринок під впливом інноваційних процесів...	91

Добровольська П.А. Основні заходи забезпечення економічної безпеки на підприємстві.....	93
Зерницька К.О. Фінансова безпека банківської системи України в умовах економічної нестабільності.....	98
Колток К.О. Порівняння особливостей відкриття бізнесу в Україні та Польщі.....	101
Польовий А.М. Криптовалюти: іновації чи наступна можлива афера?.....	103
Слободян Т.А. Фінансовий механізм підприємства.....	106
Терянік Д.О. Суть фінансової безпеки та основні її елементи.....	109

СЕКЦІЯ 8. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Замкова І.В. Система управління навчанням Moodle у підготовці фахівців спеціальності 071 «облік і оподаткування».....	112
Пугачова Д.С. Трансформація системи вищої військової освіти в контексті європейського та євроатлантичного курсу країни.....	114

СЕКЦІЯ 1. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Атамас О.П.,
канд. екон. наук, доцент
кафедра обліку, оподаткування та
управління фінансово-економічною безпекою
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВЗЯТИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

З метою здійснення контролю за станом кредиторської заборгованості та прийняттям поточних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів запроваджено облік таких зобов'язань в органах Державного Казначейства.

Орган Казначейства здійснює реєстрацію та облік бюджетних зобов'язань, бюджетних фінансових зобов'язань розпорядників і одержувачів бюджетних коштів відповідно до Бюджетного кодексу України та з урахуванням вимог Закону України «Про міжнародні договори України», законодавства у сфері закупівель, інших актів законодавства України, що не суперечать бюджетному законодавству [2].

Відповідно до «Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України» [1], затвердженого наказом МФУ від 02.03.2012 р. № 309, під бюджетними зобов'язаннями розуміють відносини, що виникають з договорів (угод, замовлень), відповідно до яких розпорядник коштів бюджету (як споживач товарів, робіт, послуг) повинен сплатити певну суму виконавцю при умові реалізації таких договорів. Тобто такі зобов'язання можна назвати умовними, тому що погасити їх треба буде лише при умові виконання договору постачання (підряду). Зобов'язання ж розпорядника бюджетних коштів сплатити гроші за одержані товари (послуги) або інші ідентичні операції на виконання бюджетних зобов'язань чи відповідно до первинних фінансових документів називають бюджетними фінансовими зобов'язаннями. Останні обліковуються розпорядниками коштів як кредиторська заборгованість.

Розпорядники бюджетних коштів мають право приймати бюджетні зобов'язання на витрачання коштів загального фонду тільки в межах асигнувань, виділених їм на бюджетний рік, а бюджетні фінансові зобов'язання — згідно з розписом асигнувань, встановлених планом асигнувань, наростаючим підсумком з початку року.

За коштами спеціального фонду зобов'язання можуть братися виключно в межах відповідних фактичних надходжень до спеціального фонду бюджету і бюджетних асигнувань, визначених кошторисом.

За зобов'язаннями і фінансовими зобов'язаннями розпорядники коштів складають «Реєстр бюджетних фінансових зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів». До реєстру додають копії первинних документів про взяття бюджетних зобов'язань або бюджетних фінансових зобов'язань. Зобов'язання реєструються на підставі договорів, угод, контрактів, а фінансові зобов'язання беруть на облік на підставі документів, якими оформляється фактичне виконання договорів (рахунків, накладних, актів виконаних робіт, квитанцій, замовлень-нарядів, повідомлень і т. ін.).

Названі реєстри з копіями первинних документів передаються органу ДКСУ, який веде їх облік у спеціальних картках окремо за загальним і спеціальним фондами бюджету, за кодами програмної та економічної класифікації видатків і класифікації кредитування бюджету.

Аналогічні реєстри складають за зобов'язаннями, у яких не зазначено суми (наприклад, на комунальні послуги). У реєстрі суми таких зобов'язань розпорядника коштів проставляють розрахунково на підставі доведених прогнозних натуральних показників.

Фінансові зобов'язання, не оформлені конкретними угодами (наприклад, кредиторська заборгованість із заробітної плати, стипендій, нарахувань на зарплату, витрат на службові відрядження і т. ін.), оформлюють розпорядники коштів «Довідкою про суми бюджетних фінансових зобов'язань» і подають разом з відповідними реєстрами органам ДКСУ протягом 3 днів з часу їх виникнення для резервування коштів на відповідні цілі.

Органи ДКСУ перевіряють подані розпорядниками коштів реєстри та підтвердні документи на їх відповідність, звіряють суми реєстрів із залишками невикористаних асигнувань за відповідними кодами функціональної та економічної класифікації видатків. У випадках неякісного оформлення реєстрів, відсутності підтвердних документів, не достатку залишку асигнувань за відповідним кодом класифікації видатків органи ДКСУ ці зобов'язання не обліковують, а повертають на доопрацювання розпорядникам коштів.

Якщо сума зобов'язання та фінансового зобов'язання перевищує загальну річну суму асигнувань на відповідні цілі, то реєстрація зобов'язання органом ДКСУ проводиться у спеціальному журналі і повідомляється контролюючим органам та вищому органу ДКСУ.

Оплата рахунків розпорядників коштів бюджету здійснюється тільки за наявності в обліку органів ДКСУ їхніх бюджетних зобов'язань та залишку коштів на рахунках розпорядників. Бюджетні установи мають

право на визначення черговості оплати рахунків самостійно, виходячи з необхідності забезпечення виконання пріоритетних заходів.

Якщо зобов'язання або фінансові зобов'язання не зареєстровані у зв'язку з порушенням бюджетного законодавства розпорядниками бюджетних коштів, органи Казначейства застосовують такі заходи впливу як попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства або зупинення операцій з бюджетними коштами.

Таким чином, наявність взятих на облік в органах ДКСУ реєстрів фінансових зобов'язань розпорядників коштів бюджету і копій підтвердних документів є обов'язковою підставою для здійснення видатків.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України : Наказ МФУ від 02.03.2012 №309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12#Text>.

2. Атамас П.Й., Атамас О.П. Облік у бюджетних установах. 5-те вид., перероб. та доп. Навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2018. 392 с.

Битко Д.К.,

здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет

Красногорська А.В.,

здобувачка вищої освіти факультету менеджменту, маркетингу та

публічного адміністрування

Одеський національний технологічний університет

Науковий керівник: **Сирцева С.В.,**

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

БУХГАЛТЕРСЬКІ РИЗИКИ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Рівень економічної безпеки залежить від того, наскільки оперативно і професійно керівництво та спеціалісти підприємства можуть реагувати на загрози та усувати їх негативні наслідки. Тому моніторинг загроз економічної безпеки підприємства є спільною роботою всіх зацікавлених працівників (відділів) підприємства.

Отже, економічна безпека підприємства залежить від багатьох

факторів. Тому досліджуючи питання забезпечення економічної безпеки підприємства, а також розробки заходів щодо її підвищення, необхідно враховувати безліч аспектів, зокрема ризики.

Ризики, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства, займають центральне місце у системі забезпечення його економічної безпеки. Основне завдання полягає у визначенні їх впливу на господарську діяльність підприємства, а також запобіганні та захисті від їхнього негативного впливу та прояву.

Необхідно зазначити, що більшість ризиків мають здатність ставати загрозами економічній безпеці підприємства за певних обставин. Тому про них можна говорити як про потенційні загрози, адже певні види ризиків і є загрозами.

Ризик-орієнтований підхід до забезпечення економічної безпеки має охоплювати всю діяльність підприємства та вимагає залучення широкого кола учасників, від акціонерів та вищої ланки керівництва до рядових працівників, які безпосередньо взаємодіють з джерелами потенційних ризиків. Крім того, доцільно деталізувати програму ризик-орієнтації та адаптації її під діяльність кожного структурного підрозділу чи бізнес-процесу [1].

На думку, Гнилицької Л.: «однією з найсуттєвіших проблем, пов'язаних із забезпеченням економічної безпеки, є існування загроз (ризиків), викликаних кругообігом обліково-аналітичної інформації» [2,с.24].

Так, метою формування фінансової (бухгалтерської) звітності є надання достовірної інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Однак під час ведення обліку та складання фінансової звітності можуть виникати помилки, які впливають на достовірність її показників. Такі помилки можна поділити на дві групи:

1. Процедурні помилки (виникають при неправильному оформленні фінансової звітності): невірна дата відображення господарської операції; відсутність первинних документів, невірне відображення операції на рахунках бухгалтерського обліку.

2. Технічні помилки: неправильне відображення показників фінансової (бухгалтерської) звітності; помилки в оцінці активів та зобов'язань; неправильне відображення інформації формах фінансової звітності.

Для забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно виявляти та виправляти такі помилки. Також забезпечення повноти та достовірності інформації, що відображається в звітності неможливе без виявлення та оцінки бухгалтерських ризиків.

Джерелами загроз економічній безпеці, обумовлених системою бухгалтерського обліку підприємства можуть бути:

- невідповідність діяльності підприємства законодавству;

- система регулювання бухгалтерського обліку;
- якість облікової інформації;
- персонал бухгалтерської служби.

У системі економічної безпеки підприємства, бухгалтерські ризики можна поділити на види представлені в таблиці 1.

Таблиця 1 - Характеристика видів ризиків викривлення, фальсифікації облікових та звітних даних підприємства

Види ризиків	Характеристика ризику
Ризик неточності оцінки	Ризик того, що активи, зобов'язання, доходи, витрати оцінені неправильно і відповідно невірно відображені на рахунках бухгалтерського обліку та в регістрах обліку
Ризик недостатнього або неповного відображення інформації	Ризик того, що не всі факти господарської діяльності відображені в системі бухгалтерського обліку підприємства
Ризик неіснуючих прав та зобов'язань	Ризик того, що відображене в обліку майно та зобов'язання підприємства та його майнові права, які фактично не існують
Ризик неіснуючих фактів господарської діяльності	Ризик того, що відображені факти господарської діяльності, не мають місце в звітному періоді та взагалі не стосуються діяльності підприємства
Ризик спотворення даних	Ризик того, що облікова інформація некоректно розкрита та представлена в фінансовій звітності підприємства

Джерело: сформовано авторами

Бухгалтерські ризики негативно впливають на діяльність підприємства та можуть призвести до таких наслідків як: зниження якості облікової інформації, фальсифікація показників фінансової звітності, погіршення ділової репутації організації, скорочення величини активів. Тому підприємству для забезпечення його економічної безпеки слід вживати заходи та застосовувати відповідні методи та інструменти щодо попередження, виявлення та ліквідації таких бухгалтерських ризиків.

Таким чином, чим повністю будуть виявлені ризики, тим точніше можна оцінити майбутні події, а також ефективно використовувати методи управління ризиками. Ефективне управління ризиками безпосередньо впливає на конкурентоспроможність, прибуток, витрати, продуктивність праці та мотивацію персоналу підприємства; сприяє вирішенню проблем, пов'язаних з ризиками, а в подальшому – оптимізації економічної безпеки та захист бухгалтерської інформації підприємства.

Список використаних джерел

1. Bulkina I., Savenko K., Chepeliuk M. Risk-oriented approach to providing economic security to consumers of housing and utility services: analysis of international experience and modern implementation practice. *FINANCIAL AND CREDIT ACTIVITIES: PROBLEMS OF THEORY AND PRACTICE*. 2018. №2(25). PP. 74-81.

2. Гнилицька Л. Вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. №10. С.22-30.

Блага О.С.,
здобувач вищої освіти 4 курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю.Ю.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКІВ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА З БАНКОМ

Будь-яких суб'єкт господарювання, зокрема й фермерське господарство, у процесі своєї фінансово-господарської діяльності мають зобов'язання перед банком, які виникають у процесі розрахунків фермерських господарств з банківськими установами. Такі розрахунки можуть бути, як мінімум, у вигляді оплати за обслуговування рахунку (рахунків) фермерського господарства, які відкриті у банківській установі. Також фермерські господарства можуть отримувати кредити та здійснювати розрахунки з повернення кредиту та сплати відсотків за користування кредитом. Якщо фермерське господарство є учасником публічних закупівель, то його взаємовідносини з банківською установою можуть бути окреслені у межах отримання банківської гарантії.

Отже, основними завданнями бухгалтерського обліку зобов'язань фермерського господарства перед банком є:

- своєчасне та правильне документування операцій з отримання, відображення в обліку кредитів;
- щомісячне нарахування відсотків, відображення їх в обліку та сплата відсотків;
- облік цільового використання одержаних кредитів;
- облік непогашеної заборгованості та відображення пені;

- обліку відображення відсотків за кредит;
- облік витрат по сплаті за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банку;
- облік витрат з отримання банківської гарантії тощо.

Зазначимо, що взаємовідносини з банком можуть бути і без розрахунків. Наприклад, щодо фінансового моніторингу, де суб'єкт господарювання має надати пояснення щодо тих чи інших операцій.

Зобов'язання перед банком щодо розрахунково-касового обслуговування є поточними зобов'язаннями підприємств. Схема їх виникнення і погашення залежить від вимог банківської установи, у якій відкрито рахунок. Так, це може бути щомісячний фіксований платіж або щомісячний фіксований платіж плюс плата за кожне платіжне доручення або фіксована плата за кожне платіжне доручення тощо. Витрати, які підприємство здійснює на розрахунково-касове обслуговування, не відображуються у спеціальних первинних документах. Так, наприклад, щомісячна сума витрат за обслуговування перераховується платіжним дорученням. Її сума є фіксованою і зазначена у договорі з банком на обслуговування. Вартість послуг банку за кожне платіжне доручення перераховується також окремим платіжним дорученням. Такі витрати відносять на рахунок 92 «Адміністративні витрати» з подальшим списання їх на фінансові результати операційної діяльності.

Відображення у фінансові звітності досліджуваних зобов'язань відбувається на підставі НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Методичних рекомендацій №433 у формах фінансової звітності [1,2]: Баланс (звіт про фінансовий стан) та Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід).

Отже, враховуючи наявність розрахунків підприємств з банківськими установами та зобов'язання, які при цьому виникають, доцільним є відображення таких витрат на відповідних рахунках бухгалтерського обліку враховуючи норми чинного законодавства.

Список використаних джерел

1. Загальні вимоги до фінансової звітності: національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013 р. №73; станом на 07 лист. 2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. №433; станом на 02 лют. 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>.

Богомолова В.О.,
здобувачка ОПП Облік і оподаткування
Науковий керівник: **Канцедал Н.А.,**
канд. екон. наук, доцент, завідувач
кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК: ПОНЯТТЯ, ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ

В цивілізованому світі податки – основна форма надходжень до державної казни, які використовуються для різних сфер державної діяльності.

Платники податку на прибуток є актуальним цільовим сегментом як для наукових досліджень [1] так і для практичного обліку

Податок на прибуток – це податок, який сплачується з прибутку юридичної або фізичної особи, яка займається підприємницькою діяльністю.

Сплата податку на прибуток або його частини напряму залежить від обраної підприємством системи оподаткування: загальної чи спрощеної, що впливає не лише на обчислення і досліджуваного податку, а й інших податків, зокрема і податку на додану вартість [2].

Мінімальне податкове зобов'язання платника податку на прибуток – це той мінімум податку, який мають сплатити власники чи користувачі сільгоспугідь до бюджету, з огляду на площі землі та її нормативну грошову оцінку [3].

База оподаткування податку на прибуток визначається як різниця між доходами та витратами підприємства за певний проміжок часу. Для розрахунку податку на прибуток необхідно враховувати всі доходи та витрати. Доходи включають в себе прибуток від продажу товарів або послуг, а витрати - витрати на оренду, зарплату, матеріали та податки.

Об'єктом обкладення податком на прибуток є фінансовий результат, скоригований на податкові різниці, які визначені в ПКУ, а не просто фінансовий результат до оподаткування.

Податок на прибуток для індивідуальних підприємців є оподаткуванням прибутку, отриманого фізичною особою в результаті підприємницької діяльності. Цей податок може бути обчислений на основі чистого прибутку після врахування витрат та витрат на бізнес [4].

Відмінність між податком на прибуток для індивідуальних підприємців і звичайним податком на прибуток полягає в тому, хто саме оподатковується. Звичайний податок на прибуток сплачується корпораціями або юридичними особами, тоді як податок на прибуток для індивідуальних підприємців стосується фізичних осіб, які здійснюють

підприємницьку діяльність. Це означає, що індивідуальні підприємці оподатковують свій власний прибуток, отриманий в результаті бізнесу, як фізичні особи, а не через корпоративну структуру.

Деякі країни надають пільги та винятки від оподаткування для певних видів діяльності, інвестицій, для нових підприємств, експортерів та інноваційних проектів.

Існують різні методи оптимізації оподаткування, які дозволяють зменшити суму сплаченого податку на прибуток законними шляхами. Це можуть бути використання спеціальних режимів оподаткування, податкових вигод або структурування операцій.

Ставка податку на прибуток може варіюватися від країни до країни. У багатьох країнах ставка податку на прибуток може бути фіксованою або прогресивною. Також існують спеціальні ставки для окремих видів діяльності чи регіонів.

Ставка податку на прибуток визначається законодавством країни, вони встановлюються у спеціальних податкових законах або кодексах кожної країни. Загальна ставка податку на прибуток в Україні становить 18 %. Ця ставка застосовується до прибутку підприємств, які не мають спеціальних пільг.

Для малих підприємств встановлена знижена ставка податку на прибуток в розмірі 9 %. Ця ставка застосовується до прибутку підприємств, які відповідають критеріям малого бізнесу.

Також Податковий кодекс України дозволяє зменшувати нарахований податок на: іноземний податок, дивідендний аванс та акциз на важкі дистилляти.

Зміни ставок податку на прибуток можуть вводити парламент або уряд країни шляхом прийняття відповідного законодавства або постанов. Також міжнародні угоди та податкові конвенції можуть впливати на встановлення ставок для платників, які мають міжнародну діяльність.

Терміни подання фінансової звітності визначаються законодавством країни і можуть відрізнятися залежно від типу платника та облікового періоду. Наприклад для юридичних осіб, які обирають фінансовий рік з 1 січня по 31 грудня, термін подання річної податкової звітності – до 1 червня наступного року [5].

Також важливо враховувати, що за порушення термінів подання податкової звітності може призвести до штрафних санкцій. Тому важливо дотримуватися встановлених законодавством термінів подання податкової фінансової звітності для уникнення негативних наслідків.

За порушення термінів подання податкової звітності можуть бути застосовані такі санкції:

1. Штрафи: ПКУ може передбачати штрафні санкції за порушення термінів подання податкової звітності. Сума штрафу може залежати від тривалості затримки у поданні;

2. Пеня: за кожний день затримки у подання податкової звітності може нараховуватись пеня, яка обчислюється відповідно до встановленої ставки;

3. Позбавлення певних пільг: у разі систематичного порушення термінів подання звітності, податковий орган може позбавити платника податків певних пільг або привілеїв;

4. Інші санкції: податковий орган може застосувати інші санкції відповідно до законодавства країни, такі як конфіскація майна або навіть кримінальна відповідальність у випадку умисного ухилення від сплати податку.

Отже, величина податку на прибуток залежить від обсягу прибутку підприємства. Податок може бути обчислений за різними ставками, які встановлюються законодавством. Платниками цього податку є юридичні особи, які отримують прибуток в результаті своєї діяльності.

Податок на прибуток є важливим інструментом фінансової політики держави, спрямований на забезпечення фінансової стабільності та розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. Пономаренко О. Г., Канцедал Н. А. Вплив податкових різниць на показники фінансових результатів суб'єктів господарювання: ідентифікація і облік. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. №3(83). С. 78-85. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2021-3-11>.

2. Єрмолаєва М.В, Лега О.В, Канцедал Н.А. Податок на додану вартість: актуальні питання обліку розрахунків та звітності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип.1(10). URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/310> DOI: 10.32782/dees.10-22.

3. Податок на прибуток: 30 відповідей на запитання. *Все про бухгалтерський облік*. 2023. №108. 32 с.

4. Податок на прибуток: для всеєдинників і не тільки. *Все про бухгалтерський облік*. 2023. №71. С. 11-12.

5. Хто повинен оприлюднювати річну фінзвітність і коли це робити. *Все про бухгалтерський облік*. 2024. № 5. С.7.

Бригадир А.В.,
здобувач вищої освіти 1м курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю.Ю.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Для суб'єктів господарювання завжди актуальною є проблема забезпечення потреб господарської діяльності достатньою кількістю фінансових ресурсів, постійний пошук джерел фінансування, форм і методів раціонального використання капіталу. Важливість контролю, зокрема внутрішнього, щодо формування і руху власного капіталу обумовлено тим, що обсяг власного капіталу є абстрактною вартістю майна, на яку впливають окреслені у наказі про облікову політику особливості обраних принципів, методів і процедур для визначення й оцінки елементів та статей балансу, зокрема, його активів і зобов'язань.

Власний капітал, з боку юридичного, організаційного та облікового змістового навантаження, є одним з найважливіших джерел фінансування для підприємства і виражає корпоративні права його засновників. Внутрішній контроль за правильним формуванням та ефективним використанням власного капіталу відповідно до чинного законодавства забезпечить захист інтересів власників та фінансову стабільність підприємства. Гейер Е.С., Шевченко Л.Я, Черноус О. досліджували зазначене вище питання, результатом чого можна сформувати основні напрями та відповідність контролю [1,2,3].

Так, контроль формування, руху та використання власного капіталу доцільно здійснювати на усіх етапах функціонування підприємства: на попередньому етапі (підготовка та затвердження необхідних установчих та внутрішніх документів, формування кадрового складу, визначення повноважень засновників, призначення керівника); на поточному (контроль збільшення-зменшення обсягів та структури капіталу); наступний контроль (перевірка щорічного звіту про виробничу і фінансово-господарську діяльність, оцінка їх результатів та визначення можливих резервів капіталу).

Основними джерелами інформації для внутрішнього контролю власного капіталу є установчі документи, рахунки бухгалтерського обліку, наказ про облікову політику, бухгалтерські документи з аналітичного обліку капіталу, накази, облікові реєстри та фінансова звітність.

Під час перевірки складових власного капіталу доцільно перевірити склад і структуру капіталу, правильність їх формування відповідно до вимог чинного законодавства, правильність та законність використання власного капіталу, коректність змін у капіталі та відображення операцій у бухгалтерському обліку; контроль формування додаткового та резервного капіталу, правильність визначення фінансового результату діяльності та його розподілу, правильність відображення інформації у фінансовій звітності.

Список використаних джерел

1. Гейер Е. С., Шендригоренко М. Т., Шевченко Л. Я. Актуальні питання внутрішнього контролю власного капіталу підприємства та напрями їх вирішення. *Торгівля і ринок України*. 2020. № 1 (47). С. 88–96.
2. Мельник Т.Г., Димніч В.В. Організація бухгалтерського обліку та контролю власного капіталу. *Молодий вчений*. 2018. № 3(55). С. 670–675.
3. Чорноус О. Облік та контроль формування та використання власного капіталу в системі управління підприємством. *«Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих : Зб. наук. пр. х всеукр. студент. науково-практ. конф., м. Вінниця, 21 квіт. 2021 р. С. 239–245.*

Величко Н.П.,
здобувач вищої освіти 3 курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Бурковська А.В.,**
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

Місцевими податками і зборами є обов'язкові платежі, які встановлюються та справляються на конкретних адміністративно-територіальних одиницях. Вони формують фінансову незалежність таких одиниць. Основне призначення місцевих податків і зборів – наповнення місцевих бюджетів з функціональним призначенням виконання органами місцевого самоврядування визначених функцій та виконання поставлених завдань. Місцеві податки є складовою податкової системи України. Вони мають бути обов'язково сплаченими юридичними та фізичними особами. Місцеві податки мають відповідати та знаходитися в межах граничних

ставок, зазначених у Податковому Кодексі України [1]. Основними законодавчо-нормативними документами, які регламентують місцеві податки та збори, є Конституція України, Податковий кодекс України, Бюджетний кодекс України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Внутрішніми документами, які регламентують встановлення ставок та обсягів податків і зборів, є рішення органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків і зборів.

Місцеві податки та збори є доходами адміністративно-територіальних одиниць, які забезпечують самостійність місцевих бюджетів. Отже, місцеві податки і збори виконують фіскальну, контрольну, регулюючу, стимулюючу, децентралізуючу функції. Місцеве оподаткування має відповідати інтересам органів місцевого самоврядування та населення адміністративно-територіальних одиниць, мають бути використаними відповідно до плану розвитку такої території. За змістом Податкового кодексу України до місцевих податків належать податок на майно та єдиний податок, а до місцевих зборів належать збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір [1].

Отже, сільські, селищні, міські ради, в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів та податкових пільг зі сплати місцевих податків і зборів. Так, Шевченківська сільська рада Вітовського району Миколаївської області рішенням №3 від 14.07.2021 року затвердила місцеві податки та збори на території Шевченківської сільської ради з метою підвищення фінансової спроможності сільської ради та забезпечення всебічного розвитку територіальної громади, впорядкування місцевих податків та зборів на території сільської ради та контролю за повнотою сплати податку [2].

Структура надходжень в межах місцевих податків і зборів за 2023 рік наведена у таблиці 1.

Відповідно до пояснювальної записки до звіту про виконання бюджету Шевченківської сільської територіальної громади за 2023 рік надходження податку на майно склали 7683880 грн, що на 5868880 грн більше, ніж передбачено по бюджету або виконання плану становить 423,4%, а збільшення надходжень до відповідного періоду 2022 року складає 138,9%. Надходження єдиного податку склали 859 220 грн, що на 6728055 грн більше, ніж передбачено по бюджету або виконання плану становить 461,1%, а збільшення надходжень до відповідного періоду 2022 року складає 15%.

Таблиця 1 - Структура надходжень місцевих податків і зборів
Шевченківської сільської ради за 2023 рік

Податки і збори	Структура, %
Податок на майно	47,2
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	0,01
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	0,5
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	1,9
Земельний податок з юридичних осіб	6,8
Орендна плата з юридичних осіб	18,5
Земельний податок з фізичних осіб	17,0
Орендна плата з фізичних осіб	2,4
Єдиний податок	52,8
Єдиний податок з юридичних осіб	6,5
Єдиний податок з фізичних осіб	29,7
Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків	16,6
Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України	100,0

Джерело: побудовано з використанням [3]

Отже, структура місцевих податків досліджуваної сільської ради є логічною, а виконання плану по них – із значним плюсом, що дозволяє їй відновлюватися та розвиватися відповідно до плану та попри теперішній воєнний стан.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Рішення Шевченківської сільської ради URL: https://rada.info/upload/users_files/04375286/ce56c9dd842ae40287e968ee8aae4377.pdf.
3. Рішення про затвердження звіту про виконання бюджету Шевченківської сільської ради за 2023 рік URL: <https://shevchenkivskagromada.gov.ua/news/1706614731/>.
4. Пояснювальна записка до звіту про виконання бюджету Шевченківської сільської ради за 2023 рік URL: https://rada.info/upload/users_files/04375286/e4967696394bbecba3757be94ab2c3fc.pdf.

Губарик О.М.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ У БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

У сучасних умовах банківська діяльність в Україні потребує високої точності та прозорості в обліку основних засобів, які відіграють ключову роль у формуванні активів банківських установ. Особливості обліку основних засобів у банках України визначаються специфікою їх діяльності, регуляторними вимогами та необхідністю відповідати міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ).

Облік основних засобів у банківській сфері є важливою складовою управлінського обліку, що забезпечує ефективне управління активами та формування фінансової звітності. Враховуючи специфіку банківської діяльності, облік основних засобів у банках України має свої особливості, які потребують окремої уваги.

Банки класифікують основні засоби за різними групами, а саме: будівлі, обладнання, транспортні засоби, інформаційні системи тощо та визначення їх вартості при придбанні чи створенні.

Для прикладу класифікуємо основні засоби у банках на: будівлі, в яких розташовані головні офіси; філії та відділення банку; інкасаторські машини; монолітні сховища цінностей; депозитні комірочки; інкасаторські шлюз-боксы; касові кабінети; банкомати; термінали (для банків - сенсорні) та кіоски самообслуговування (наприклад IBox або EasyPay); сейфи (індивідуальні банківські сейфи) та сейфові скриньки тощо.

Амортизація основних засобів у банках проводиться з урахуванням їхнього корисного строку використання. Застосування різних методів амортизації (лінійного, зменшення залишкової вартості тощо) може впливати на фінансові показники банку [1].

В умовах нестабільної економічної ситуації в Україні банки можуть здійснювати переоцінку основних засобів для відображення їхньої справедливої вартості. Це допомагає забезпечити більш реалістичне відображення активів у фінансовій звітності.

Згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), орендовані основні засоби повинні відображатися в балансі банку як активи та зобов'язання. Це включає фінансову оренду та операційну оренду, які мають різні облікові наслідки.

Процес вибуття основних засобів, зокрема продаж, списання або обмін,

вимагає правильного відображення в обліку та визначення фінансових результатів від таких операцій [1].

Виклики та перспективи обліку основних засобів у банківських установах:

- *адаптація до міжнародних стандартів*, тобто впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), яке вимагає від банків постійного вдосконалення облікової політики та адаптації до нових вимог;

- *технологічні інновації*, а саме, використання сучасних інформаційних технологій для автоматизації обліку основних засобів що дозволяє підвищити точність та ефективність облікових процесів;

- *регуляторні вимоги*, коли банки повинні дотримуватися національних нормативних актів та рекомендацій НБУ, що регулюють облік основних засобів, а також враховувати міжнародні стандарти.

План рахунків банків є ключовим елементом бухгалтерського обліку, який забезпечує систематизацію, класифікацію та відображення всіх операцій, що здійснюються фінансовими установами. Враховуючи специфіку банківської діяльності та вимоги національного та міжнародного регулювання, план рахунків у банках України має свої особливості, які необхідно розглянути для розуміння його функціонування та впливу на фінансову звітність [1].

Облік операцій з основними засобами в банках України має свої особливості, які відображаються в плані рахунків, розробленому відповідно до нормативних актів Національного банку України (НБУ) та міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Правильний облік цих операцій є критично важливим для забезпечення прозорості фінансової звітності та ефективного управління активами банків.

План рахунків включає спеціалізовані рахунки для обліку основних засобів, які дозволяють детально відображати їх придбання, амортизацію, переоцінку та вибуття.

Придбання основних засобів відображається на рахунку 4400 «Основні засоби». Цей рахунок деталізує види основних засобів, такі як будівлі, споруди, машини та обладнання.

Амортизація основних засобів відображається на рахунках 4409 «Знос основних засобів». Для обліку амортизації використовуються різні методи (лінійний, прискорений), що дозволяє банкам оптимально розподілити витрати на тривалий період.

У разі зміни справедливої вартості основних засобів банки проводять переоцінку, результати якої відображаються на рахунках 5100 «Результати переоцінки основних засобів» [2].

Правильний облік основних засобів забезпечує точне відображення активів банку у фінансовій звітності, що є критично важливим для аналізу

фінансового стану банку та прийняття управлінських рішень.

Особливості обліку операцій з основними засобами в плані рахунків банків України визначаються специфікою банківської діяльності та необхідністю відповідати міжнародним стандартам фінансової звітності. Правильний та точний облік цих операцій сприяє прозорості фінансової звітності, підвищує ефективність управління активами та забезпечує стабільність банківської системи.

Отже, облік основних засобів у банках України має свої специфічні особливості, які враховують як національні регуляторні вимоги, так і міжнародні стандарти фінансової звітності. Ефективне управління цим процесом сприяє підвищенню прозорості фінансової звітності, забезпечує реалістичну оцінку активів та допомагає банкам у прийнятті стратегічних рішень. Подальший розвиток облікових технологій та адаптація до глобальних стандартів залишаються ключовими завданнями для українських банків.

Список використаних джерел

1. План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затв. Постановою Правління НБУ № 280 від 17.06 2004 р. (в редакції від 20 серпня 2020 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04#Text>.

2. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 20.12.2005 р. № 480 (в редакції [від 13.01.2020](#)) [№ 2](#). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06#Text>.

Зерницька К.О.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового обліку

Науковий керівник: **Сирцева С.В.,**

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

У сучасних умовах глобалізації та постійних змін у бізнес-середовищі важливість ефективного обліку основних засобів для підприємств стає беззаперечною. Ефективне використання та правильний облік основних засобів є ключовими чинниками успішності результатів роботи підприємств. Вивчаючи особливості обліку основних засобів за кордоном,

треба звернути увагу на ведення обліку згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ).

Різні країни світу використовують Міжнародні стандарти фінансової звітності як національні стандарти або враховують їх концепції, норми та правила при розробці власних. Наприклад, країни Європейського союзу використовують МСФЗ з певними обмеженнями, враховуючи європейське законодавство та директиви щодо обліку і звітності [1].

Основні засоби - це матеріальні активи, які очікується використовувати як засоби праці строком більше ніж один рік у господарській діяльності, а також для адміністративних, соціально-культурних і побутових цілей [2].

У зарубіжних країнах термін «основні засоби» ототожнюють із поняттям «необоротні активи», яке може позначатися різними термінами, такими як: «постійні активи», «власність», «споруди й обладнання», «матеріальні активи» тощо. Наприклад, у Швейцарії необоротні активи в активі балансу об'єднані в одну групу – основні засоби; в Німеччині – основний капітал та фінансові активи; в країнах англо-американської групи – довгострокові активи, що включають основні засоби або власність; в Естонії – основний (основні засоби), моральний (нематеріальні активи) та ресурсний капітал (природні багатства) [1].

Критерії визнання основних засобів загалом схожі у більшості країн і включають наступне: - наявність матеріально-речової форми; - ймовірність отримання економічних вигід від використання; - можливість достовірного визначення вартості; - тривалий термін експлуатації (понад 1 рік) [2].

У зарубіжних країнах при первісному визнанні об'єктів основних засобів може проводитися оцінка за їх історичною собівартістю, або за справедливою вартістю, або залишковою вартістю, залежно від методу способу надходження.

Згідно з практикою оцінки та обліку в більшості європейських країн, первісна облікова вартість при введенні в дію основних засобів ґрунтується на фактичних витратах на їх придбання, будівництво, включаючи транспортування, монтаж і інші витрати, необхідні для переведення їх у експлуатаційний стан. Лише в Нідерландах і Великобританії дозволяється ставити на облік такі активи за ринковою ціною, дооцінювати чи уцінювати їхню вартість у момент придбання. Законодавство Бельгії вимагає включати до балансу нововведені об'єкти за нижчим значенням показників первісної чи ринкової вартості [3].

Одним із ключових аспектів обліку основних засобів є амортизація, яка є основним джерелом їх відновлення. Згідно з національними стандартами, амортизація - це систематичний розподіл вартості необоротних активів протягом їх корисного терміну використання. Таке ж визначення поняття "амортизація" надається в МСБО 16. Особливу увагу слід звернути на питання вибору оптимального методу амортизації, який повинен

відповідати тривалості експлуатації об'єкта, швидкості фізичного та морального зносу, а також інтенсивності його використання [4].

У Польщі, Португалії та Україні застосовується лінійний (прямолінійний) метод амортизації основних засобів, згідно з яким актив споживається рівномірно протягом усього періоду його використання. Цей метод є найпоширенішим через його простоту обчислення, а в Португалії він навіть є єдиним методом нарахування амортизації.

Метод зменшення залишку, що застосовується в Польщі, ґрунтується на тому, що використання активу призводить до його старіння, тому потрібно рівномірно переносити на вартість всіх виготовлених товарів нараховану суму зносу. Для розрахунку ставок за рік використовується чиста вартість активу, яка щороку після списання стає все меншою. Суть цього методу співпадає з українськими методами зменшення залишкової вартості.

Природний метод амортизації передбачає розрахунок на основі фактичного споживання активу. Цей метод ідеально підходить для машин і устаткування, для яких можна точно визначити обсяг робіт, які будуть використовуватись протягом всього періоду експлуатації. Розрахунок амортизації за цим методом залежить від обсягу виконаних робіт. Природний метод використовується в Україні як виробничий [1].

Підводячи підсумки можна сказати, щозарубіжний досвід показує, ефективний облік основних засобів є ключовою складовою успішної фінансової діяльності підприємств. Врахування цього досвіду може сприяти покращенню системи обліку в Україні та сприяти стабільному розвитку економіки країни.

Список використаних джерел

1. Горбачова Л.В., Іонін Є.Є. Облік основних засобів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. № 10. С. 153–157.
2. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 370 с.
3. Долішня Т.І., Медвідь І.Б. Міжнародний досвід обліку основних засобів: порівняльний аспект. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28-2. С.126-129.

Канцедал Н. А.,
канд. екон. наук, доцент, завідувач
кафедри обліку і оподаткування
Тютюнник С. В.,
канд. екон. наук, доцент, професор
кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

АГРАРНА НОТА ЯК РІЗНОВИД ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В АГРОБІЗНЕСІ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

Трансформаційні процеси цифрової економіки спричиняють появу нових можливостей та фінансових інструментів бізнесу, що у свою чергу стають об'єктами особливої уваги з точки зору бухгалтерського спостереження. Розширюється понятійний апарат професійного світогляду бухгалтера в частині введення нових термінів, які потребують бухгалтерського супроводу [1]. У цьому контексті предметом даного дослідження є аграрна нота як новітній фінансовий інструмент агробізнесу.

Поняття «аграрна нота» є елементом сучасних законодавчих новацій, активно обговорюваних у професійних колах економіко-юридичного та бухгалтерського спрямування [2].

Економічна сутність аграрної ноти як об'єкта бухгалтерського спостереження впливає із поняття «цінні папери».

Аграрна нота – це неемісійний цінний папір, яким посвідчується безумовне зобов'язання боржника здійснити постачання сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти кредитору відповідно до визначених таким цінним папером умов. Аграрна нота обов'язково забезпечується заставою.

Особливістю даного цінного паперу є те, що він не існуватиме у матеріально-речовій формі, а лише в електронній – у вигляді облікового запису на рахунку в цінних паперах у системі депозитарного обліку цінних паперів.

Введення в оборот аграрної ноти є способом віднайти додатковий інструмент залучення оборотних коштів у сільське господарство України для розширення можливостей аграрних виробників провадити розрахунки згідно укладених договорів. Відповідно, договір, за яким належить проводити такі розрахунки, повинен передбачати можливість використання аграрної ноти.

Усі господарюючі суб'єкти, що використовуватимуть аграрні ноти в розрахунках, будуть зобов'язані вносити відповідні відомості до спеціального Реєстру аграрних нот, а також створити електронний кабінет,

де відображуватися уся необхідна інформація (дата видачі, зміст, реквізити, строки припинення та обтяження аграрних нот).

Аграрні ноти вноситимуть до реєстру, в якому відобразатиметься інформація про видачу, зміст і зміну реквізитів, припинення та обтяження аграрних нот, а також про початок примусового виконання зобов'язань за аграрними нотами на підставі спеціальної виписки з реєстру. Для цього боржникам та кредиторам потрібно буде створити електронний кабінету Реєстрі аграрних нот.

Відмінність аграрної ноти від вже існуючого подібного фінансового інструмента – аграрної розписки [3], полягає в тому, що аграрна розписка – це товаророзпорядчий документ, що є результатом партнерської домовленості, що також забезпечується заставою і оформлюється у вигляді угоди та не є цінним папером.

Відмітно, що один і той же об'єкт застави не може бути використаним одночасно як забезпечення паперової аграрної розписки та електронної аграрної ноти.

Введення в оборот аграрних нот передбачено з 1 січня 2025 року. Суб'єктами, що матимуть право скористатися даним фінансовим інструментом є особи, що мають у власності та/або користуванні земельні ділянки сільськогосподарського призначення.

Законодавством передбачено також умови, за яких обмежується право використання аграрних нот. Це стосується:

1) фізичних осіб, що мають громадянство країни-агресора; осіб, яких визнано спонсором тероризму або до яких застосовано економічні санкції;

2) юридичних осіб, кінцевим бенефіціаром яких є держава-агресор чи її громадянин; юридичних осіб, зареєстрованих в офшорних зонах або країнах, пов'язаних з відмиванням грошей;

3) осіб, уповноважених здійснювати моніторинг предмета застави за аграрною нотою, а також осіб, залучених кредитором для завершення виробництва сільськогосподарської продукції (збирання врожаю, забою тварин, переробки тощо).

Аграрні ноти класифікують за аналогією аграрних розписок: товарні та фінансові [4].

Товарні аграрні ноти являють собою безумовне зобов'язання боржника здійснити поставку сільгосппродукції визначеної якості, кількості, місця та строків постачання. Під такою продукцією розуміються товари, які належать до груп 1-24 згідно з УКТ ЗЕД.

У разі потреби поставити сільгосппродукцію іншого виду якості, класу, ніж це було визначено товарною аграрною нотою, сторонам належить зазначити формулу перерахунку кількості сільгосппродукції та формулу розрахунку вартості одиниці продукції на дату виконання зобов'язання (або його частини) за такою аграрною нотою.

Слід відмітити, якщо боржник хоче оформити зобов'язання більше, ніж на один вид сільгосппродукції, то на кожен із них слід виписувати окрему товарну аграрну ноту.

Відповідно до ч. 5 ст. 19 Закону № 3586 [2] товарна аграрна нота може бути підставою для митного оформлення експорту сільгосппродукції, поставка якої кредитору є предметом такої аграрної ноти.

Погашення боргу за товарною аграрною нотою може відбуватися двома способами:

- 1) шляхом поставки кредитору обумовленої сільгосппродукції;
- 2) шляхом передачі кредитору простого чи подвійного складського свідоцтва, що є товаророзпорядчим цінним папером, який посвідчує право власності на переданий до зберігання товар. Складське свідоцтво має бути оформлено на зазначену в товарній аграрній ноті кількість сільгосппродукції узгодженої якості, а можливість його використання для погашення зобов'язань – попередньо узгоджена з кредитором.

Фінансові аграрні ноти є різновидом зобов'язання сільськогосподарського виробника протягом встановленого строку сплатити кредитору певну грошову суму. Розмір заборгованості може бути фіксованим або змінним. В останньому випадку його визначають за формулою з урахуванням ціни сільгосппродукції, визначених виду, кількості та якості, курсу валют, індексів тощо.

Погашення зобов'язань за фінансовою аграрною нотою може здійснюватися лише в безготівковій формі у вказаний строк або достроково.

Таким чином, використання аграрних нот є інструментом операційної діяльності підприємства, що потребує відображення відповідних операцій у облікових системах боржника і кредитора. Питання обліку таких операцій, а також пов'язаних з ними особливостей використання застави, моніторингу сільгосппродукції є перспективним з точки зору подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Облік і фінанси*. 2019. № 1(83). С. 28.-34. URL: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-28-34](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-28-34)

2. Про аграрні ноти. Закон України від 22.02.2024 № 3586-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text>

3. Про аграрні розписки. Закон України від 06.11.2012 № 5479-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text>

4. Бобрик Н. 1 січня 2025 року сільгоспники зможуть виписувати аграрні ноти. *Все про бухгалтерський облік*. 2024. № 35. С. 19-21.

Козак А.О.,
здобувач вищої освіти Ім курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю.Ю.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

НАПРЯМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПАЛЬНОГО

Облік пального у загальній системі бухгалтерського обліку на будь-якому підприємстві посідає надважливе місце, оскільки пальне є досить питомою за вагою статтею у структурі виробничих запасів та собівартості продукції, товарів, робіт та послуг. Організація обліку пального має супроводжуватися ефективним внутрішнім контролем, зокрема для забезпечення документального оформлення руху пального та його економного використання.

Основними напрямками внутрішнього контролю пального є контроль первинного обліку надходження, оприбуткування, зберігання та списання пального, синтетичного та аналітичного обліку, матеріальної підзвітності тощо. З перерахованих напрямів, на нашу думку, яка ґрунтується на думках переважної більшості практикуючих бухгалтерів, найбільш проблемним та ускладненим є контроль списання паливно-мастильних матеріалів. Однією з основних причин цього є відсутність типової документальної форми списання паливно-мастильних матеріалів, тому підприємства, як правило, самостійно розробляють форму такого документу. І не так важливою є назва такого самостійно розробленого документу, як його змістове навантаження. Такий документ є первинним документом, тому має відповідати за реквізитами закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положенню «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» [1,2].

Разом з тим, виникають проблеми з фактичним підтвердженням використання пального, оскільки маємо місце з рухомими засобами праці, які працюють поза межами підприємства, а також з нормами списання пального. Останнє має підлягати ефективному технологічному та документальному контролю на підприємстві. Норм витрат паливно-мастильних матеріалів для сільськогосподарських підприємств, на підставі яких можна було б списувати використане пальне, не затверджено жодним державним органом. Як правило, сільськогосподарські підприємства використовують Норми витрат палива та мастильних матеріалів для автотранспорту, затверджені наказом Міністерства транспорту від 10.02.98 р № 43 [3] або на їхній основі розробляють та затверджують внутрішні

норми. Але, зауважимо, що внутрішні норми мають бути розробленими саме на основі вищезазначених, оскільки у іншому випадку думка податківців може бути про те, що внутрішні норми необґрунтовано завищені. Останнє тягне за собою можливі негативні податкові наслідки за ПДВ і ПДФО, а саме: якщо ПММ, за якими був відображений податковий кредит, не були використані в оподатковуваних операціях – платник ПДВ повинен нарахувати податкові зобов'язання за цим податком на підставі Податкового кодексу України [4]. А якщо перевитрата ПММ виникла з вини працівника, а підприємство не стягує з нього суму перевитрати – то для працівника це буде додаткове благо, тобто роботодавцеві необхідно буде утримати ПДФО і військовий збір із доходу працівника. При цьому база оподаткування визначається із застосуванням натурального коефіцієнта [4]. За даним напрямом ефективність контролю має супроводжуватися розрахунком норм витрати палива на підставі контрольних вимірів палива при різних режимах роботи автомобіля, а також умови та порядок застосування коригувальних коефіцієнтів. Це все має бути затверджено відповідним наказом по підприємству та в інших внутрішніх документах.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України 16 липня 1999 року № 996-XIV; станом на 19 липня 2022 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
2. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : положення від 24.05.1995р. №88; станом на 28 грудня 2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>.
3. Норми витрат палива та мастильних матеріалів для автотранспорту: наказ Міністерства транспорту від 10.02.98 р № 43; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0043361-98#Text>.
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

Корзун Н.С.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Замкова І.В.,**
докт. екон. наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Виробничі запаси є найбільшим, за обсягами та кількістю найменувань, активом комунальних підприємств. Тому контроль за їх станом та ефективність використання є вагомим умовою конкурентоздатної діяльності суб'єкта господарювання. Система внутрішнього контролю запасів підприємства дозволяє відстежувати правильне нарахування, відповідальне зберігання та ефективне використання товарів і сировини.

Впровадження системи внутрішнього контролю запасів у сучасних умовах господарювання є однією з актуальних проблем, яка потребує ретельних наукових досліджень.

Такі вітчизняні вчені, як Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Гуцайлюк З.В., Завгородній В.П., Кужельний М.В., Нападовська Л.В., Пушкар М.С., Сук Л.К., внесли значний вклад у вирішення проблем організації внутрішнього контролю запасів на підприємстві.

Стадії проведення внутрішнього контролю виробничих запасів у комунальних господарствах умовно можна поділити на чотири етапи: встановлення фактичного стану організації складського зберігання виробничих запасів; звіряння виробничих запасів у наявності з даними бухгалтерського обліку; аналіз відхилень облікових показників і фактичних; встановлення причин відхилень та узагальнення результатів проведеного контролю.

Основними завданнями внутрішнього контролю операцій із виробничими запасами в комунальних підприємствах є:

1. Встановлення законності, правильності і доцільності їх придбання, оприбуткування, зберігання і витрачання в процесі виробничої діяльності.
2. Виявлення фактів їх нераціонального використання, розтрат, недостач і розкрадань.
3. Виявлення зайвих і невикористовуваних на даному підприємстві вказаних запасів (неліквідів).
4. Визначення втрат, зумовлених природними чинниками.

5. Встановлення причин і посадових осіб, винних у допущених недостахах і недоцільному використанні товарно-матеріальних цінностей [1].

Комунальні підприємства для проведення внутрішнього контролю виробничих запасів попередньо складають загальний план, який доцільно проводити в декілька етапів: попередній – ознайомлення з процесом документування та веденням обліку виробничих запасів на підприємстві, аналіз та планування запасів; основний – перевірка (контроль) виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз фінансової безпеки підприємства; заключний – надання рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень [2].

Кваліфіковано організована система внутрішнього контролю запасів на документальному рівні допомагає уникнути зайвих витрат, випадкових втрат, крадіжок та зловживань з боку персоналу, а також уникнути штрафів.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Н. М., Сімон Г. С. Організація внутрішнього контролю запасів на підприємстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Вип. 23. С. 97-100.

2. Меліхова Т. О., Федоров І. О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз у системі управління фінансової безпеки підприємства. *Агросвіт*. № 2, 2018. С. 63-70.

Kucherevskiy A.O.,

2nd year student

The Institute of Economics and Management

Selivanova N.M.,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of

Accounting, Analysis and Audit

Odesa Polytechnic National University

Odesa

OUTSTAFFING AND OUTSOURCING: ESSENCE AND APPLICATION FEATURES

In a rapidly changing market, businesses are looking for flexible solutions to adapt to new conditions, including new models of hiring staff. Outsourcing and outstaffing are becoming increasingly relevant for modern businesses due to the ability to reduce costs and increase efficiency. Outsourcing allows businesses to focus on their core business by outsourcing auxiliary functions to external specialists. Outstaffing, in turn, helps to respond quickly to changing human

resource needs without increasing staff. This model helps to reduce administrative costs and focus internal resources on strategic tasks. The introduction of outsourcing and outstaffing helps businesses to be more flexible in managing risks, as it reduces dependence on internal labour resources.

Thus, both of these methods of organising HR work are aimed at outsourcing certain functions or processes, but there are significant differences between them that are important to understand in order to apply them correctly in practice. Recruitment and HR policy is a rather complicated process, and not every business owner is ready to implement all its stages. Currently, outsourcing and outstaffing are extremely popular in businesses providing legal, technical, cleaning and other services, especially in the IT sector [1].

Outsourcing is a business practice in which a company outsources certain functions or tasks to a third-party company or to specialists specialised in the relevant industry. The purpose of outsourcing is to optimise costs, improve the efficiency and quality of work performed, and focus internal resources on the company's core business.

In the national legislation, the term «outsourcing» is defined by the National Classifier of Ukraine «Classification of Types of Economic Activity DK 009:2010» (section 4), namely: an agreement under which the customer entrusts the contractor with certain tasks, in particular, part of the production process or the entire production process, provision of recruitment services, and support functions [2]. The term «outsourcing» is also used to describe situations where a contractor performs auxiliary functions, regardless of whether these tasks are performed on market conditions. In this case, the client and the contractor may be located in the same economic zone or in different ones. The geographical location of the parties does not affect their classification in the context of outsourcing.

Outstaffing is a business model in which an enterprise hires employees through a third-party company or agency specialising in staffing and uses them to perform its tasks and projects. In this case, the employees legally remain employees of the third-party company, which provides their administrative management, salary and social benefits. Outstaffing allows businesses to quickly adapt to changes in labour force needs, reduce HR costs and focus on core business processes.

The concept of outstaffing is not directly enshrined in Ukrainian law. However, there is a wording that essentially reflects its meaning.

In particular, Article 39 of the Law of Ukraine «On Employment of the Population» [3] deals with the concept of «hiring employees for further performance of work in Ukraine for another employer», and clause 14.1.183 of Article 14 of the Tax Code of Ukraine [4] defines the staffing service as a commercial or civil law agreement under which a person providing the service (resident or non-resident) places at the disposal of another person (resident or

non-resident) one or more individuals to perform the functions specified in this agreement. The agreement on the provision of personnel may provide for the conclusion of an employment agreement or an employment contract by the said individuals with the person at whose disposal they are placed. Other terms and conditions of the provision of personnel (in particular, remuneration of the person providing the service) are determined by agreement of the parties.

Table 1 shows the advantages and disadvantages of outstaffing and outsourcing.

Table 1 - Advantages and disadvantages of outstaffing and outsourcing

<u>Advantages.</u>	<u>Disadvantages.</u>
<ul style="list-style-type: none"> - the possibility of applying to enterprises of different sizes and taxation systems; - reduction of the tax burden associated with the maintenance of full-time employees; - reduction in the volume of HR documentation - reduced workload for HR managers; - reduction of quotas for adding new jobs; - reduced costs for organising the workplace; - high quality of services. 	<ul style="list-style-type: none"> - it is impossible to hold non-staff employees liable for damages; - it takes a lot of time to draft and negotiate contracts and a number of other related agreements and documents; - high probability of fraud; - risk of disclosure of confidential information to non-staff members; - lack of detailed information about specific contractors of works or services.

Source: summarised by the author based on [1, 5, 6]

Given the benefits of these HR strategies, their integration into business processes can be a key success factor and competitive advantage in today's market. However, to achieve maximum results, these processes need to be carefully planned and managed, taking into account all potential risks and industry-specific features. Thus, outstaffing and outsourcing are powerful tools that help optimise business and ensure its sustainability in the face of constant change. Thanks to these approaches, companies can adapt more quickly to technological changes and innovations. The use of external specialists often helps to implement best practices and advanced technologies, which is an important factor in competitiveness. The result is an increase in overall productivity and market competitiveness.

References

1. Toniuk M.O. Outsourcing as a tool to ensure the effective operation of the enterprise. *Economy and society*. 2017. Issue No.10. C. 372-376. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/65.pdf.

2. The National Classifier of Ukraine «Classification of Types of Economic Activity DK 009:2010», approved by Order of the State Consumer Standard of Ukraine № 457 11.10.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>.

3. On employment of the population: Law of Ukraine: 05.07.2012 № 5067-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.

4. The Tax Code of Ukraine: 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

5. Stadnyk D. Outsourcing and outstaffing: how it works. *Yurydychna Gazeta online*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshе/autsorsing-ta-autstafing-yak-ce-pracyue.html>.

6. Kazak K. Outsourcing and outstaffing: concepts and features. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/198064_autsorsing--autstafng-ponyattya-ta-osoblivost.

Лагодієнко Н.В.,

д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування

Нестерчук Т.В.,

здобувач вищої освіти

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОГО ПОДАТКОВОГО РЕЖИМУ ДІЯ СІТІ

На сучасному етапі розвитку економіки України стало очевидним, що цифровізація та автоматизація є ключовими чинниками, що визначають конкурентоспроможність країни на світовій арені. ІТ-компанії, які активно займаються впровадженням нових технологій та удосконаленням продуктів, відіграють вирішальну роль у цьому процесі, забезпечуючи не лише ефективність бізнес-процесів, а й створюючи інноваційні рішення для різних галузей економіки та суспільства в цілому. Проте, навіть при таких перспективних можливостях, ринок ІТ-послуг в Україні стикався з рядом викликів, серед яких особливо відчутним було недосконалість податкового законодавства. Жорсткі вимоги та складний податковий режим ставали перешкодою для розвитку бізнесу в цій сфері. Однак для вирішення цієї проблеми було створено спеціальний податковий режим «Дія сіті», спрямований на зменшення податкового тягаря для підприємств в сфері ІТ.

Таким чином 15 липня 2021 року було ухвалено Закон України "Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні" [1], який вніс зміни до Податкового кодексу України та відкрив нові можливості для розвитку компаній ІТ-сектору. Зокрема, закон дозволяє суб'єктам господарювання переходити на спеціальний податковий режим "Дія Сіті". Крім того, у цьому законі вперше були визначені такі поняття, як "гіг-контракт" та "гіг-спеціаліст".

Спеціальний правовий режим "Дія Сіті" розпочав своє функціонування 8 лютого 2022 року. Для того щоб стати резидентом "Дія Сіті" заявку можна подати в електронному вигляді, її розгляд зазвичай займає до 10 робочих днів, і для цього не потрібно отримувати спеціальних дозволів або ліцензій, але потрібно дотримуватися певних умов, визначених в ст. 5 ЗУ "Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні" [1]. Держава забезпечить стабільні умови протягом 25 років для резидентів режиму.

Станом на 8 лютого 2024 року, як зазначає в своєму телеграм каналі FEDOROV [2], в "Дія Сіті" зареєстровано 830 резидентів, у яких працюють понад 62 тисячі людей. Також позитивною тенденцією є те, що до "Дія Сіті" приєдналися понад 100 defense tech-компаній, які виробляють дрони, РЕБ, системи ситуаційної обізнаності тощо. Продовжують приєднуватися як великі іноземні компанії, так і амбітні українські стартапи. Вони працюють, масштабуються, сплачують податки та вірять в Україну.

Особливість режиму "Дія Сіті" полягає в тому, що резиденти "Дія Сіті" мають можливість обирати між оподаткуванням на загальних підставах та на особливих умовах. Ті, хто обирають загальні правила оподаткування, сплачують податок на прибуток за ставкою 18% на базі бухгалтерського фінансового результату, відкоригованого на податкові різниці [3].

Резиденти "Дія Сіті", які обирають спеціальні умови оподаткування, мають ряд переваг. Наприклад, ставка податку на прибуток складає лише 9%, за винятком випадків, коли резидент є контрольованою особою або провадить контрольовані операції, що не відповідають принципу "витягнутої руки". Звітний період для сплати податку - рік, а оподатковуються не фінансові результати в цілому, а окремі операції [3].

Для того щоб стати платником на особливих умовах в "Дія Сіті", резидент повинний подати відповідну заяву (визначену наказом Мінфіну від 17.03.2022 № 99 [4]) до органу контролю за своєю податковою адресою в електронній формі. Заява повинна бути подана не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку наступного календарного кварталу.

Спеціальний режим оподаткування за особливими умовами розпочинає діяти з першого числа місяця, наступного за кварталом, у якому була подана заява. Компанія може також відмовитися від оподаткування за особливими умовами, проте це можливо лише з початку нового календарного року, для чого потрібно подати заяву не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку нового року.

Операції, які підлягають оподаткуванню податком на виведений капітал для резидентів "Дія Сіті" - платників податку на особливих умовах, визначені відповідно до п.п. 141.9 прим. 1.2 п. 141.9 прим. 1 ст. 141 ПКУ [3].

Базою оподаткування для таких операцій є грошовий еквівалент об'єкта оподаткування, який обчислюється за правилами, визначеними підпунктами 135.2.1.1 - 135.2.1.17 п.п. 135.2.1 п. 135.2 ст. 135 ПКУ [3].

У випадку, коли операції здійснюються у формі, відмінній від грошової, базою оподаткування є вартість таких операцій, яка визначається на рівні не нижче звичайної ціни. Вартість операцій без зменшення на суму утриманого податку на доходи нерезидента визначає базу оподаткування операцій для резидентів "Дія Сіті" - платників податку на особливих умовах.

Спеціалісти, які працюють на резидентів Дія Сіті, користуються пільговим оподаткуванням за такими умовами[5]:

1. При працевлаштуванні за трудовим договором:

- Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – 5%, єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 22% від мінімальної заробітної плати, військовий збір – 1,5%.

- Якщо річний дохід перевищує 240 000 євро, надлишок оподатковується за ставкою 18% ПДФО.

2. При укладенні спеціального гіг-контракту:

- ПДФО – 5%, єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 22% від мінімальної заробітної плати, військовий збір – 1,5%.

- Якщо річний дохід перевищує 240 000 євро, надлишок оподатковується за ставкою 18% ПДФО.

3. При укладенні цивільно-правового договору з фахівцем, який є фізичною особою підприємцем (ФОП), застосовуються такі ставки:

- Єдиний податок – 5%, єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 22% від мінімальної заробітної плати за 2022-2023 роки.

- Річний дохід не повинен перевищувати 7 585 500 гривень у 2022 році.

Починаючи з 2024 року, резиденти Дія Сіті обмежені в розмірах витрат на платників єдиного податку (включаючи ФОП 3-ї групи).

Дивіденди, які виплачуються резидентами Дія Сіті їхнім засновникам - фізичним особам (як резидентам України, так і нерезидентам), звільняються від оподаткування в Україні за умови виплати дивідендів не частіше ніж один раз за 2 роки.

Таким чином, режим "Дія Сіті" в Україні створює сприятливі умови для розвитку ІТ-сектору. Зменшення податкового тягаря, сприяння інноваціям та привабливі умови для спеціалістів роблять цей режим ключовим чинником в економічному розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України від 15.07.2021 №1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20>.
2. FEDOROV. URL: <https://t.me/zedigital>.
3. Податковий Кодекс України : Кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI : станом на 03 вер. 2023 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html.
4. Про затвердження форми Заяви про перехід юридичної особи на оподаткування як резидента Дія Сіті - платника податку на особливих умовах або відмову від такого оподаткування та Порядку подання та розгляду такої Заяви : Наказ МФУ від 17.03.2022 р. №99 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0364-22#Text>.
5. Спеціальний податковий режим «Дія Сіті» URL: <https://tr.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-581918.html>.

Лугова О.І.,
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний
університет
м. Миколаїв

ЦІЛЬОВЕ ФІНАНСУВАННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ТА ОБЛІКУ

Цільовим фінансуванням є лише ті надходження, які передбачені на конкретні цілі, обумовлені між надавачем та одержувачем.

Зазвичай у договорі про надання фінансування (у листі-проханні, заявці тощо), умовах програми, за якою надається підтримка, обумовлюється, на що витрачатимуться кошти. Якщо отримане фінансування використане за обумовленими цілями, то воно не підлягає поверненню.

Для одержувача цільове фінансування - це фактично «подаровані» кошти чи інші активи (безповоротна допомога), але з певними умовами (цілями) їх використання, про які домовилися надавач та одержувач. Домовленість може бути в різній формі: оголошено збір на певну ціль на сайті; у листі-проханні про надання допомоги зазначено, на яку потребу; у договорі про благодійну пожертву зазначено ціль; в умовах грантової програми прописано можливі напрями використання тощо. Тому доволі

часто в цих домовленостях звучить, що в разі невикористання (в обумовлений строк) чи нецільового використання кошти підлягають поверненню. Кошти цільового фінансування й цільових надходжень можуть надходити як субсидії, асигнування з бюджету та позабюджетних фондів, цільові внески фізичних та юридичних осіб тощо.

Цільове фінансування обліковують на однойменному рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». На цьому рахунку ведеться облік та узагальнення інформації про наявність та рух коштів фінансування заходів цільового призначення (у т. ч. отримана гуманітарна допомога) [1].

За кредитом рахунку 48 відображаються кошти цільового призначення, для фінансування певних заходів, за дебетом - використані суми за певними напрямками, визнання їх доходом, а також повернення невикористаних сум.

Слід зазначити, що цільове фінансування може надаватися не лише грошовими коштами, а й іншими активами. Тут вагома суть – відображається сума цільового фінансування.

Рахунок має такі субрахунки:

481 «Кошти, вивільнені від оподаткування»;

482 «Кошти з бюджету та державних цільових фондів»;

483 «Благодійна допомога»;

484 «Інші кошти цільового фінансування і цільових надходжень».

Дохід від цільового фінансування обліковується на рахунках:

- 69 «Доходи майбутніх періодів», призначеному для узагальнення інформації про отримані у звітному періоді доходи, що підлягають включенню до доходів у майбутніх звітних періодах. За кредитом рахунку 69 відображається сума отриманих доходів майбутніх періодів, за дебетом – їх списання на відповідні рахунки обліку доходів і включення до складу доходів звітного періоду (зокрема, у разі отримання капітальних трансфертів) [2];

- 718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів» - узагальнюється інформація, зокрема, про доходи від цільового фінансування, пов'язаного з операційною діяльністю

- 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів» - узагальнюється інформація, зокрема, про доходи від цільового фінансування капітальних інвестицій. Дохід визначається в сумі, пропорційній сумі амортизації відповідних активів, одночасно з її нарахуванням.

Для цільового фінансування в НП(С)БО 15 «Дохід» передбачено спеціальні правила визнання доходу. Цільове фінансування не визнається доходом доти, поки не існує підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови такого фінансування [3].

Момент визнання доходу залежить від цілі фінансування (табл. 1).

Таблиця 1 - Період визнання доходу від цільового фінансування

Мета цільового фінансування	Період визнання доходу	Бухгалтерські проведення
На поточні витрати чи витрати, що будуть у майбутньому	протягом тих періодів, в яких були зазначені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування	Визнане цільове фінансування: Дт 377 - Кт 48, Дт 311 - Кт 377. Може бути і пряме проведення: Дт 311 - Кт 48. Визнання доходу, коли понесені витрати, пов'язані з таким цільовим фінансуванням: Дт 48 - Кт 718.
На відшкодування витрат (збитків), уже понесених	визначаються дебіторською заборгованістю з одночасним визнанням доходу	На момент визнання цільового фінансування як дебіторської заборгованості одночасно фіксується дохід: Дт 377 - Кт 48 і відразу: Дт 48 - Кт 718. Отримання: Дт 311, 20, 28 тощо - Кт 377.
На капітальні інвестиції (зокрема, придбання основних засобів, нематеріальних активів)	протягом періоду корисного використання відповідних об'єктів інвестування пропорційно сумі нарахованої амортизації цих об'єктів	Визнане цільове фінансування: Дт 377 - Кт 48, Дт 311 - Кт 377. Під час використання відображається дохід майбутніх періодів: Дт 48 - Кт 69 і визнаються доходи протягом строку корисного використання відповідного об'єкта інвестицій пропорційно до нарахованої амортизації: Дт 69 - Кт 745.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ МФУ від 30.11.1999 р. № 291 ; станом на 23.02.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

2. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ МФУ від 30.09.2003 р. № 561 ; станом на 18.10.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>.

3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ МФУ від 29.11.1999 р. № 290 ; станом на 03.11.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.

Одношевна О.О.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку, оподаткування та
управління фінансово-економічною безпекою
Юрченко С.В.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку, оподаткування та
управління фінансово-економічною безпекою
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
м. Дніпро

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Організація облікового процесу ґрунтується на певних теоретичних засадах, що визначають принципи, методи та інструменти обліку. Ці засади забезпечують ефективне та прозоре ведення бухгалтерського обліку, сприяють прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та виконанню законодавчих вимог. Основні теоретичні засади можна умовно розділяються на кілька основних блоків, таких як принципи бухгалтерського обліку, облікова політика, нормативне регулювання бухгалтерського обліку, система внутрішнього контролю, використання інформаційних технологій в обліку, а також дотримання прозорості щодо складання та подання звітності.

Як стверджує Накшерська Г.: «Сутність облікового процесу включає в себе такі складові, як ідентифікація фінансових подій, їх реєстрація в облікових записах, складання фінансової звітності та аналіз цієї інформації для прийняття управлінських рішень» [4].

Бутинець Ф.Ф. розкриває обліковий процес через аудит внутрішнього контролю, зокрема: Проведення регулярних аудитів, щоб перевірити ефективність і точність системи обліку та виявити можливі проблеми або помилки» [1].

Організація облікового процесу сучасних підприємств розкривається через роз'яснює таке поняття, як мобільний облік. На думку Корінько М.Д. організація мобільного обліку включає: «Розробка додатків для смартфонів, які дозволяють користувачам зручно вести свій облік, роблячи це доступним у будь-який час і з будь-якого місця. Додатки можуть включати функції відстеження витрат, управління кредитами та заборгованістю, а також нагадування про заплановані платежі» [2].

Назаренко І. пропонує вид облікового процесу, як спільний облік:, вона стверджує наступне: «Платформа, яка дозволяє декільком користувачам спільно вести облік своїх фінансів, наприклад, сімейний облік або облік для співмешканців. Система може автоматично розподіляти витрати та

оптимізувати бюджет відповідно до умов спільного використання ресурсів» [3].

Оцінюючи думки авторів стосовно організації облікового процесу в Україні, доцільно звернути увагу, що даний процес включає супутні складові, які виступають додатковими елементами його ефективного функціонування. Розроблена схема супутніх обліковому процесу складових представлена на рисунку 1.

Рисунок 1 - Узагальнена схема супутніх складових організації облікового процесу

З огляду на представлену схему, доречно підкреслити, що організація обліку вітчизняними господарствами це широкий та багатовекторний процес, який включає безліч способів, правил та процедур його здійснення. Організація облікового процесу вітчизняними господарствами є важливим аспектом ефективного управління ресурсами та прийняття управлінських рішень. Практичний стан організації облікового процесу, пропонуємо розглянути через ряд позицій. Зокрема, обліковий процес у господарстві включає кілька ключових етапів:

- збір первинних даних;
- подальша обробка даних;
- безпосереднє ведення бухгалтерського обліку;
- ведення фінансового обліку;

- заключним етапом організації облікового процесу включає контроль та аналіз через проведення внутрішнього аудиту, аналіз фінансових показників, оцінка ефективності використання ресурсів.

Аналізуючи вимоги сучасності, доречно підкреслити, що успішне функціонування вітчизняних господарств просто неможливе без сучасних підходів в розрізі використання електронних продуктів. Так, слід зазначити, що вітчизняний ринок сьогодні пропонує безліч сучасних розробок, які покликані спростити процедур організації облікового процесу. В даному ключі, пропонуємо розроблений алгоритм оптимізації організації облікового процесу вітчизняних підприємств через впровадження електронної платформи (рис. 2).

Рисунок 2 - Розроблений алгоритм оптимізації організації облікового процесу вітчизняних підприємств через впровадження електронної платформи

Зважаючи на представлені в алгоритмі рекомендації, вважаємо, що вони будуть корисними для оптимізації організації облікового процесу, що впливає на більш раціональне ведення фінансово-господарської діяльності. Автоматизована організація облікового процесу полегшує ведення обліку із дотримання вимог чинної нормативно-правової бази та мінімізації ризику виникнення помилок.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – 3-є вид., доп. І перероб. Житомир: ЖІТІ, 2017. 440с.

2. Корінько М.Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація: моногр. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. 429 с.

3. Назаренко І. Enterprise Multi-Level Energy Efficiency Management System Development. International Journal of Energy, Environment, and Economics. Volume 29. Issue 1. 2022.

4. Накшерська Г. Концептуальні основи оцінювання об'єктів бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2018. Вип 1. С. 14-21.

Постернак І.Б.,
здобувачка ОПП Облік і оподаткування
Науковий керівник: **Канцедал Н.А.,**
канд. екон. наук, доцент, завідувач
кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

ОБЛІК ЗБУТОВИХ ВИТРАТ В ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ

Облік витрат є важливою складовою успішного управління в інтернет-торгівлі.

Поняття витрат пов'язане з економічною сутністю бухгалтерської оцінки [1], а від правильності та повноти їх обліку залежить обрання суб'єктом відповідної системи оподаткування [2, с. 119].

Облік витрат в інтернет торгівлі включає в себе витрати на товари, доставку, оплату платіжних систем, маркетинг. Витрати на збут- це витрати які пов'язані з реалізацією (збутом) продукції(товарів, робіт, послуг). Обліковують їх на рахунку 93 «Витрати на збут», відображають у бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань. При цьому за п.7 П(С)БО 16 «Витрати» витрати в бухгалтерському обліку визнають у тому звітному періоді, в якому визнано дохід, для отримання якого вони здійснені. Для бізнесу важливо вести облік цих витрат для ефективного управління. Витратами не визнають:

- платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналітичними договорами, тощо.

- попередню оплату запасів, робіт, послуг.

- погашення отриманих позик

- зменшення активів або збільшення зобов'язань, що не відповідають ознакам визнання витрат.

- балансову вартість валюти [3].

Товар з безкоштовною доставкою є привабливою опцією для покупців, оскільки вони не платять додатково за доставку при покупці товару. Це стимулює зростання продажу і збільшення конкурентоспроможності в інтернет-торгівлі. Однак важливо аналізувати витрати на доставку та враховувати їх у встановленні цін на товари для того, щоб забезпечити прибутковість бізнесу. Витрати на транспортування товарів зі складу підприємства покупцю належать до витрат на збут. Зрозуміло, що витрати, пов'язані зі збутом товару, є водночас пов'язані з господарською діяльністю, оскільки отримують дохід і тому існує зв'язок з господарською діяльністю. Тому існує питання, транспортування є необхідною складовою для реалізації товару. Постачальник, доставляючи власний товар на склад покупця, споживає доставку для власних потреб який пов'язаний з продажем товару. Отже вартість транспортування товару фактично враховується у складі операції з постачання такого товару, при цьому оподаткування ПДВ визначається згідно з п. 188.1 ПКУ [3].

Товарно-транспортна накладна. Як правило товарно-транспортну накладну оформляє той, хто замовив перевезення, а найчастіше це вантажовідправник. Якщо для перевезення товару потрібна транспортна компанія, то виписувати товарно-транспортну накладну потрібно обов'язково, а якщо ви використали для доставки власний транспорт, то товарно-транспортна накладна не обов'язкова [4].

Доставка товару покупцю є складовою реалізації товару. Послуга транспортування товару сама по собі без купівлі товару не здійснюється. Важливим моментом є те, що на шляху на товар право власності зберігається за постачальником. Згідно зі ст. 1 Закону про автотранспорт перевезення вантажів транспортним засобом здійснюється на договірних умовах із замовником послуги за плату. Свій товар постачальник доставляє покупцю безоплатно, таким чином ФОП вносить до Реєстру Єдиного Податку додатковий вид діяльності не потрібно.

Облік витрат на доставку.

Незалежно від того, ким здійснюється доставка, витрати на транспортування товарів:

1. На склад онлайн-торговця- відносять до складу транспортно заготівельних витрат, їх відображають в обліку одним зі способів:

- включають до первісної вартості (Дт 281- Кт 631,651,20, 661,131.)

- узагальнення на субрахунку 289 (Дт 289- Кт631, 661, 20, 131)

2. Покупцеві відображається у складі витрат на збут: Дт 93- Кт 661, 131, 20.

Сума транспортно-заготівельних витрат виходить на реалізовані товари які списують проводкою (Дт902-Кт289)

Якщо доставка товару здійснюється зі складу постачальника, тоді всю вартість можна вважати витратами на збут [4].

Оголошення на сайтах. Оголошення можуть бути різноманітними та мають привернути увагу покупців. Але, щоб не виникло проблем з документами, то відразу потрібно реєструватись від мені суб'єкта господарювання.

Висновок. Отже, облік витрат та інтернет-торгівлі є ключовим елементом успішного бізнесу. Важливо ефективно вести облік всіх витрат, аналізувати їх ефективність, це гарантує прибутковість і конкурентоспроможність. Аналіз витрат допомагає в управлінській діяльності та визначає найбільш прибуткові напрямки розвитку.

Список використаних джерел

1. Канцедал Н. А. Економічна сутність бухгалтерської оцінки: понятійна база. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 березня 2023 р. Ч. 1. Львів: ЛНУП, 2023. С. 363-364. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/16607>.

2. Єрмолаєва М.В, Лега О.В, Канцедал Н.А. Податок на додану вартість: актуальні питання обліку розрахунків та звітності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип. 1(10). URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/310> DOI: 10.32782/dees.10-22.

3. Царевська Т. Облік витрат діяльності підприємства. *Податки & бухоблік*. 2019. №99. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-99/article-105876.html>.

4. Альошкіна Н. Товар з безоплатною доставкою. *Податки & бухоблік*. 2020. №71. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2020/september/issue-71/article-110562.html>.

Потривасєва Н.В.,

д-р екон. наук, професор, професор
кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ДОПОМОГИ З ТИМЧАСОВОЇ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ

Зміни в економічних, політичних та соціальних сферах вимагають пошуку нових напрямків вдосконалення соціального захисту, зокрема важливим елементом є система соціального забезпечення. Оскільки здорове, освічене та процвітаюче суспільство є основою економічного

розвитку будь-якої країни, виникає необхідність вивчення первинного обліку допомоги з тимчасової непрацездатності в Україні. Це дозволить визначити основні проблеми та розробити рекомендації щодо їх вирішення.

Тимчасова непрацездатність особи згідно з медичним висновком – це стан, при якому людина не може працювати через хворобу, травму або інші обставини (наприклад, вагітність та пологи, карантин тощо). Цей стан є тимчасовим і зворотним завдяки лікуванню, реабілітації або іншим медичним заходам, і триває до моменту відновлення працездатності або до усунення причин, які заважають виконанню роботи. Тимчасова непрацездатність визначається в календарних днях [1, п. 3].

Тимчасова непрацездатність може виникати з кількох причин:

- фізична нездатність особи виконувати роботу (через хворобу, травму, вагітність і пологи тощо);

- необхідність догляду за іншим членом сім'ї (наприклад, хворою дитиною, хворим родичем, дитиною до трьох років або дитиною з інвалідністю до 18 років у випадку хвороби матері чи іншої особи, яка за нею доглядає);

- неможливість працювати через обставини, викликані діями державних органів (карантин, введений санітарно-епідеміологічною службою).

Допомога з тимчасової непрацездатності надається застрахованій особі у вигляді матеріальної підтримки, яка повністю або частково компенсує втрату заробітної плати (доходу) у разі настання одного з страхових випадків.

Забезпечення належного оформлення та виплати лікарняних працівникам є невід'ємною частиною трудових відносин. Оплата перших 5 днів тимчасової непрацездатності працівника здійснюється за рахунок роботодавця [2, п. 2]. Це стосується як первинного лікарняного, так і його продовження. Витрати на виплату лікарняних за перші 5 днів покриваються з державного або місцевого бюджету, залежно від того, з якого бюджету фінансується діяльність установи. Це означає, що роботодавець спочатку виплачує кошти з власних джерел, а потім отримує компенсацію з відповідного бюджету.

Для отримання грошових виплат у випадках, коли співробітник захворів або переходить на декретну відпустку, необхідно, щоб він пред'явив листок з тимчасової непрацездатності. Зазначимо, що у 2024 році існують три форми цього листка, а саме: цифровий (е-лікарняний); паперовий на спеціальному бланку; паперовий, роздрукований на аркуші. Роздрукована форма лікарняного листка заповнюється так само, як і стандартний бланк. Замість серії на аркуші зазначається код ЄДРПОУ медичної установи, а замість рядка з номером бланку вказується порядковий номер запису з Журналу реєстрації лікарняних листків закладу.

Важливо відзначити, що будь-яка форма лікарняного листка має однакову юридичну силу, підтверджує факт непрацездатності співробітника та дозволяє призначити відповідні виплати.

У первинному обліку допомоги з тимчасової непрацездатності на підприємствах зазвичай використовуються наступні документи: Наказ про призначення допомоги, Журнал реєстрації листків непрацездатності, Лист про виявлені помилки при розрахунку, Заява про перенесення частини відпустки у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

В Україні у 2021 році запроваджено нову ефективну модель формування та надання «електронних лікарняних». Ця нова ефективна модель передбачає створення електронних повідомлень в Електронному реєстрі листків непрацездатності, на основі медичних висновків тимчасової непрацездатності, що занесені лікуючим лікарем до Реєстру медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я. Цей крок став значним кроком вперед у напрямку модернізації системи соціального страхування та покращення надання послуг громадянам.

Правила використання електронного реєстру електронних медичних листків та процедура складання лікарських висновків про тимчасову непрацездатність визначені Порядком організації ведення Електронного реєстру листків непрацездатності та надання інформації з нього, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року № 328 [3], та наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2021 року № 1066 «Деякі питання формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність та проведення їхньої перевірки» [4].

Формування електронного лікарняного відбувається наступним чином:

1) лікар формує медичний висновок про тимчасову непрацездатність в електронній системі охорони здоров'я (ЕСОЗ) на основі даних про стан здоров'я пацієнта;

2) на підставі цього висновку автоматично генерується електронний лікарняний в Реєстрі листків непрацездатності. Працівник може отримати доступ до свого е-лікарняного через портал електронних послуг Пенсійного фонду України (далі – ПФУ), ЕСОЗ або через мобільний додаток "Дія". Роботодавець може перевірити інформацію про е-лікарняний працівника в Електронному кабінеті страхувальника на порталі Пенсійного фонду України.

Лікарняні та інші соціальні виплати відповідно до ч. 3 ст. 22 Закону №1105 можуть призначатися роботодавцями або особами, уповноваженими ними [5]. Такими уповноваженими особами можуть бути також комісії з соціального страхування. Основним є наявність відповідного внутрішнього наказу керівника або внутрішнього положення про такі комісії, яке має бути затверджене керівником установи. Рішення уповноваженої особи або комісії може бути оформлене документом будь-якої форми, з урахуванням

протоколу з постанови Фонду соціального страхування від 19.07.2018 року № 13. При позитивному рішенні уповноважених осіб бухгалтерія може нараховувати лікарняні виплати. Якщо лікарняний перебуває в межах перших 5 днів та фінансується установою, для оформлення їхнього розрахунку досить бухгалтерської довідки або певної відомості будь-якої форми.

У випадку, коли лікарняний триває понад 5 днів, бухгалтер обчислює його та негайно подає до ПФУ заяву-розрахунок спеціальної форми. Це можливо здійснити через електронний кабінет ПФУ. Після розгляду ПФУ поданих документів, установі перераховують на окремий поточний рахунок лікарняні для виплати працівникам, які зазначені у заяві-розрахунку. Установлені строки проходження цих всіх етапів та виплати самого лікарняного подано у таблиці 1.

Таблиця 1 - Терміни оформлення лікарняних

Рішення відповідальної особи/комісії про призначення соцвиплат	Заява-розрахунок	Зарахування коштів ПФУ на спецрахунок страхувальника	Виплата лікарняних	Повідомлення про виплату коштів
10 робочих днів* (з дня набуття е-лікарняного статусу « <i>Готовий до сплати</i> »** або з дня подачі працівником паперового лікарняного на розгляд комісії/уповноваженого)	5 робочих днів (з дня рішення уповноваженої особи, групи осіб чи комісії з соціального страхування)	3 робочих дні	У найближчий день виплати зарплати (за місяць або аванс) після дня призначення для лікарняних за перші 5 днів та дня отримання з ПФУ для решти лікарняних	1 місяць з дня виплати
* для звичайних лікарняних; 3 робочих дні – для лікарняного « <i>вагітність і пологи</i> »; ** статус « <i>Готовий до сплати</i> » е-лікарняний набуває через 7 днів після дати закриття, тоді е-лікарняний вважається виданим [6]				

Джерело: складено автором на основі [7]

Таким чином, протокол комісії, заява-розрахунок та повідомлення про виплату є ключовими складовими обліку допомоги з тимчасової непрацездатності. Останнім документом є повідомлення про виплату, яке заповнюється за тим же шаблоном, що протокол та заява-розрахунок. Воно містить лише дату виплати коштів. Сума коштів від Фонду соціального

страхування, яка витрачена на виплату, повинна бути вказана повністю, включаючи суми, що сплачуються у вигляді податку на доходи фізичних осіб та військового збору. Якщо отримана та сплачена сума від Фонду соціального страхування не збігається (наприклад, через технічні або інші причини), ця різниця має бути депонована на рахунок.

Список використаних джерел

1. Порядок формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність в Реєстрі медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 1 червня 2021 року № 1066 ; станом на 10 листопада 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-21#n43>.

2. Про затвердження Порядку оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця : постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2015 р. № 440 ; станом на 1 січня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2015-п#Text>.

3. Деякі питання організації ведення Електронного реєстру листків непрацездатності та надання інформації з нього : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 328 ; станом на 5 січня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/328-2019-п#Text>.

4. Деякі питання формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність та проведення їхньої перевірки : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.06.2021 р. № 1066 : станом на 10 листопада 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-21#Text>.

5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV : станом на 1 січня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>.

6. Про затвердження Порядку видачі (формування) листків непрацездатності в Електронному реєстрі листків непрацездатності : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17.06.2021 р. № 1234 : станом на 27 лютого 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0890-21#Text>.

7. Копчикова І. Електронні лікарняні: обліково-правовий аспект. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-35>.

Рагуліна А.О.,
здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Сирцева С.В.,**
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Цифрова революція, що пронизує всі сфери сучасного життя, не залишає осторонь й бухгалтерський облік. Стрімкий розвиток технологій змінює підходи до обліку, аналізу та фінансової звітності, перетворюючи стандартні практики в сучасні та ефективні стратегії. В даному аспекті, трансформація бухгалтерського обліку стає необхідністю, адже адаптація до нових вимог цифрової ери стає ключовим завданням для спеціалістів у сфері обліку та фінансів.

Цифрова трансформація відкриває нові можливості та виклики для сучасного бухгалтерського обліку. Розуміння цих тенденцій та готовність до адаптації до них є ключовими факторами успішності в сучасному бізнес-середовищі.

Одним з головних напрямків трансформації бухгалтерського обліку є автоматизація і роботизація процесів. Завдяки розвитку програмного забезпечення та роботизованим процесам можна значно зменшити час, необхідний для ведення бухгалтерського обліку, а також уникнути помилок, які можуть виникнути внаслідок людського фактору. Автоматизація процесів дозволяє оптимізувати такі завдання, як обробка великого обсягу даних, складання фінансової звітності, аналіз фінансових показників тощо.

Найбільш поширеними у використанні бухгалтерським обліком є такі цифрові технології:

- Електронні довідково-інформаційні системи - системи, що надають доступ до різноманітної інформації для користувачів, яка може бути корисною для бухгалтерського обліку.
- Система Host-to-Host - це єдине транспортне середовище, яке поєднує системи банку та клієнта для надання банківських сервісів.
- Системи автоматичної ідентифікації об'єктів (RFID-технології) забезпечують зберігання даних у так званих транспондерах або RFID-мітках.
- Системи управління базами даних - комплекси мовних та програмних засобів, які призначені для створення, ведення та спільного використання баз даних багатьма користувачами.

- Система подання звітності електронними каналами зв'язку - це можливість подавати документи у контролюючі інстанції через електронні канали зв'язку.

- Послуги електронного обміну документами - системи, які дозволяють обмінюватися документами електронним шляхом.

- Система управління процесами та документами (система електронного документообігу) - використовується для організації взаємодії співробітників та зберігання документів у компанії.

- OLAP-система - це система аналітичної обробки даних, яка призначена для підготовки звітів, побудови прогностичних сценаріїв та виконання статистичних розрахунків на базі великих інформаційних масивів з складною структурою.

- Системи аналітики та аналізу - це системи, які дозволяють створювати візуальні уявлення масивів даних у інтуїтивно зрозумілому вигляді, що полегшує аналіз інформації про діяльність економічного суб'єкта [1, с.178].

Важливу роль у трансформації бухгалтерського обліку також відіграє використання хмарних технологій. Зберігання бухгалтерських даних у хмарних сервісах дозволяє забезпечити доступ до них з будь-якого місця і будь-якого пристрою з Інтернет-підключенням. Це спрощує спільну роботу команди бухгалтерів, а також забезпечує захист даних завдяки використанню сучасних технологій шифрування.

Значний вклад можуть нести також блокчейн технології, забезпечуючи безпеку, надійність та прозорість у обробці фінансової інформації. За допомогою блокчейну можна створити безпечну систему реєстрації та відстеження фінансових операцій, що робить облік більш достовірним та надійним [2].

Крім того, штучний інтелект (ШІ) стає все більш поширеним інструментом у бухгалтерському обліку. Системи засновані на ШІ можуть аналізувати великі обсяги даних швидше та ефективніше, виявляти аномалії та тренди, рекомендувати оптимальні стратегії фінансового управління. Використання ШІ дозволяє бухгалтерам сконцентруватися на стратегічних аспектах своєї роботи, покладаючи рутинні завдання на автоматизовані системи.

В Іспанії використовують віртуальних помічників для обробки запитів, аналізу податкових ризиків, попереднього заповнення декларацій з ПДВ і надання відповідної інформації в режимі реального часу. Отже, ці технології переважно використовуються в консультативній та освітній діяльності податкової агенції [3, с.154].

Отже, у світі сучасного бухгалтерського обліку цифрові технології відіграють ключову роль у впорядкуванні та оптимізації процесів. Тим самим вони створюють нові можливості для точнішого аналізу,

стратегічного управління та забезпечення надійності фінансової звітності. Зростання використання цифрових технологій у бухгалтерському обліку вказує на необхідність постійного оновлення навичок та адаптації до нових реалій, що стає важливим завданням для фахівців у цій галузі. Ті, хто успішно впроваджує ці технології, можуть забезпечити ефективнішу та точнішу роботу, відповідати вимогам сучасного бізнесу та зберегти конкурентну перевагу в умовах цифрової економіки.

Список використаних джерел

1. Dovbush A., Belova I. Development of accounting in conditions of digitization of the economy. *Innovative economy*. 2023. No. 2. P. 176–181. URL: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.2.23>.

2. Дубініна М.В., Сирцева С.В., Буганов О.В., Тусова Н.О. Blockchain-технологія як засіб трансформації бухгалтерського обліку. *Modern Economics*. 2018. № 12. С. 75-80. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V12\(2018\)-11](https://doi.org/10.31521/modecon.V12(2018)-11).

3. Pilevych D. Трансформація системи бухгалтерського обліку в умовах розвитку цифрових технологій. *Problems and prospects of economic and management*. 2020. № 3(23). С. 149–157. URL: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3\(23\)-149-157](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3(23)-149-157).

Чебан Ю.Ю.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В ОСББ

Бухгалтерський облік в ОСББ має особливості, які викликані особливостями функціонування ОСББ та регламентовані законом України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» [1]. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку в об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків № 345 від 14.09.2013 р. регламентують основні засади обліку та узагальнюють суттєві його відмінності в ОСББ [2,3].

ОСББ є неприбутковою організацією. Неприбуткова організація – це не окрема форма господарювання. Це статус. Статус неприбутковості означає провадження діяльності з метою, яка відрізняється від мети комерційних підприємств, тобто отримання прибутку. Одночасно, це не означає, що неприбуткова організація не може мати прибутку за

результатами діяльності. Отже, в такому випадку, особливістю є спосіб отримання прибутку та його розподіл. І фактичний розподіл, і розподіл прибутку, який зазначено у статуті та (або) інших внутрішніх розпорядчих документах ОСББ, не має бути метою діяльності та не має розподілятися між членами ОСББ.

Так, ОСББ не є платником податку на прибуток, навіть якщо отримує прибуток, але за умови дотримання вимог чинного законодавства [1,4]; не є платником ПДВ; є податковим агентом зі сплати ПДФО, військового збору, платниками яких є працівники ОСББ; нараховує і сплачує ЄСВ.

Ділянки кадрового обліку, нарахування та виплати заробітної плати, нарахування амортизації, оприбуткування основних засобів та запасів в обліку ОСББ не містять особливостей та ведуться відповідно до вимог чинного законодавства, зокрема НП(С)БО. Питання обов'язковості ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, формування облікової політики в ОСББ є аксіомою і під сумніви навіть не ставиться. До того ж, ОСББ формують спеціальну форму звітності Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації [5].

Основними витратами ОСББ є матеріальні витрати; заробітна плата; ЄСВ; амортизація основних засобів (крім житлового будинку); утримання місць загального користування (опалювання, освітлення тощо); відсотки, що сплачуються за послуги обслуговуючому банку; витрати на поточний ремонт житлового будинку; плата за обслуговування ліфтів; витрати на капітальний ремонт, модернізацію житлового будинку тощо. Основними доходами ОСББ є цільові внески співвласників на утримання будинку, в ремонтний та резервний фонди; доходи від надання в оренду (сервітут) майна ОСББ; цільове фінансування з бюджету (у разі наявності); цільові добровільні внески фізичних та юридичних осіб; відсотки банків за зберігання коштів на поточних та депозитних рахунках тощо.

Витрати ОСББ обліковують на рахунках витрат від іншої операційної діяльності. Усі доходи ОСББ обліковують як цільове фінансування на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». Дохід від цільового фінансування визнається в момент витрачання коштів (крім доходу від цільового фінансування капітальних вкладень). Одним із основних документів, що регламентує діяльність ОСББ, є кошторис доходів і витрат на рік. Для обліку житлового будинку, як правило, використовують субрахунок до позабалансового рахунку 02 «Активи на відповідальному зберіганні».

Основні розрахунки ОСББ здійснює зі співвласниками за різними видами платежів, з постачальниками комунальних послуг, вартість яких відшкодовується за рахунок внесків співвласників (обслуговування ліфтів, дезінсекція, опалення й освітлення місць загального користування тощо), з

іншими службами (пожежна охорона, аварійна служба, сантехнічне обслуговування тощо), з орендарями допоміжних приміщень тощо.

При розрахунках зі співвласниками та орендарями здійснюється нарахування заборгованості (внесків), в інших випадках – відображається надходження коштів на рахунок ОСББ. Кошти цільового фінансування в кінці звітної періоду списують із дебету рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» до кредиту рахунку 71 «Інший операційний дохід» у сумі витрат звітної періоду. Також особливостями бухгалтерського обліку в ОСББ можемо зазначити наступне: відсутність власного капіталу; відсутність процесу виробництва та калькулювання собівартості продукції; відсутність процесу реалізації.

Отже, ОСББ мають не лише особливий податковий статут та особливості у створенні, функціонуванні та ліквідації, але й особливості у веденні бухгалтерського обліку, які формуються у контексті останнього. Для забезпечення та дотримання принципів бухгалтерського обліку і звітності бухгалтер ОСББ має володіти цими особливостями.

Список використаних джерел

1. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: закон України від 29 листопада 2001 року № 2866-III; станом на 14 липня 2023 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України 16 липня 1999 року № 996-XIV; станом на 19 липня 2022 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку в об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків № 345 від 14.09.2013 р. <https://osbb-online.com/>.

4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

5. Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації Лист Державної фіскальної служби від 17.10.2016 № 33649/7/99-99-15-02-01-17 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3649872-16#Text>.

Чернічко Т.Г.,
здобувач вищої освіти 4 курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю.Ю.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РЕЗЕРВНОГО КАПІТАЛУ

Однією з складових власного капіталу є резервний капітал. Резервний капітал належить до групи накопиченого капіталу, не може створюватися при створенні підприємства, а формується та збільшується під час фінансово-господарської діяльності. Поняття та особливості формування резервного капіталу залежать від організаційно-правової форми суб'єкта господарювання, а тому визначаються відповідними нормативними документами, які регламентують їхню діяльність. Наприклад, для акціонерних товариств формування та збільшення резервного капіталу є обов'язковим, для товариств з обмеженою відповідальністю та фермерських господарств – добровільним. До того ж, особливості створення, поповнення та використання резервного капіталу мають бути відображеними у внутрішніх розпорядчих та установчих документах підприємства.

Основним джерелом формування резервного капіталу є прибуток підприємства. Для відображення в обліку формування та руху резервного капіталу використовують рахунок 43 «Резервний капітал». За кредитом рахунку 43 «Резервний капітал» відображається створення резервів, за дебетом — їх використання. Сальдо цього рахунку відображає залишок резервного капіталу на кінець звітного періоду. В обліку формування резервного капіталу відображають кореспонденцією Д-т 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» К-т 43 «Резервний капітал». Сума, на яку збільшують резервний капітал, може бути встановленою у відсотках до чистого прибутку або фіксованим обсягом.

Аналітичний облік резервного капіталу ведеться за його видами та напрямками використання. У фінансовій звітності обсяг резервного капіталу відображається у формі фінансової звітності 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та формі фінансової звітності 4 «Звіт про власний капітал» [1]. Під час формування та використання резервного капіталу доходів або витрат у підприємства не виникає, а також не виникає податкових наслідків таких операцій.

Водночас, є деякі обмеження. Наприклад, для товариства з обмеженою відповідальністю використати резервний капітал для здійснення виплат на користь учасників такого товариства заборонено [2].

Список використаних джерел

1. Загальні вимоги до фінансової звітності: національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013 р. №73; станом на 07 лист. 2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

2. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII; станом на 22 лют. 2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>.

СЕКЦІЯ 2. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ПІДСИСТЕМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Добровольська П.А.,
здобувачка вищої освіти 3 курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Бурковська А.В.**,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин використання інноваційних ідей є необхідною складовою діяльності сучасного підприємства, оскільки саме інноваційна складова підприємницької діяльності робить її перспективною та конкурентоспроможною. Одним із шляхів забезпечення успіху підприємства є диверсифікація його діяльності. Цей стратегічний напрямок розвитку дозволяє підприємствам зменшити ризики, пов'язані зі спеціалізацією на одному виді діяльності, і створює можливості для росту в різних секторах і галузях. Впровадження такої стратегії є не лише запобіжним заходом стосовно можливих кризових ситуацій, але і чинником, що сприяє стійкому розвитку компанії в довгостроковій перспективі [1].

Поняття «диверсифікація» слід розуміти як процес покращення діяльності підприємства, що здійснюється шляхом розширення асортименту товарів (послуг), виходу в нові галузі діяльності та використання нових видів виробництва, що передбачає не лише диверсифікацію видів товарів (послуг), але й розширення діяльності підприємства за межі основної [2].

Застосування методу диверсифікації є доцільним майже для всіх підприємств, так як це найбільш оптимальний спосіб збалансувати будь-які диспропорції щодо розподілу ресурсів, які використовуються у виробництві. Переорієнтація або розширення сфери діяльності організації дозволяють більш ефективно проводити реструктуризацію як на рівні окремих суб'єктів господарювання, так і на національному рівні [2].

Як і будь-якому ринковому процесу, диверсифікації притаманні певні ознаки. Серед найважливіших слід виділити: збільшення номенклатури продукції (робіт, послуг), проникнення до нових сфер діяльності,

опанування нових технологій виробництва, освоєння нових технологічних та інноваційних процесів, вибір нових сегментів ринку, географічне розширення меж діяльності, розподіл фінансових ресурсів, зміна структури управління та спрямованість на цілі підприємства [3].

Враховуючи вищезазначене, можемо дати визначення методу диверсифікації діяльності – це науково-обґрунтований алгоритм розширення та поглиблення економічної діяльності підприємства, що відбувається одночасно з удосконаленням різноманітних та не пов'язаних між собою видів виробництва. Цей метод спирається на ресурсний підхід, що дозволяє практично розширити асортимент виробленої продукції в межах одного підприємства. Такі підприємства перетворюються на складні, багатофункціональні комплекси, які виробляють продукцію або надають послуги з різними характеристиками та призначенням. За таких умов створюються додаткові можливості для адаптації до змін на ринку та забезпечується більша стійкість і конкурентоспроможність підприємства [3].

Розглянемо характеристики, що притаманні методу диверсифікації [3]:

- орієнтація на досягнення власних інтересів організації;
- постійне удосконалення господарської діяльності в рамках світової економічної глобалізації;
- використання нових технологічних рішень та інновацій стосовно діяльності організації.

Таким чином, стратегія диверсифікації, враховуючи її економічну сутність, передбачає застосування різних засобів для поліпшення діяльності організації, включаючи інноваційні підходи до використання власних ресурсів, з метою максимізації прибутковості підприємства [3].

Існує ряд причин для застосування диверсифікації діяльності організації. Серед них слід виділити [1]:

1. Неможливість отримання додаткового прибутку в основній сфері діяльності організації через антимонопольне регулювання.
2. Стагнація ринку, на якому підприємство веде свою діяльність.
3. Потреба в інвестуванні накопиченого капіталу для збереження його вартості та підвищення ефективності підприємства за допомогою підприємницької експансії.
4. Прагнення зменшити ризики, пов'язані зі значною залежністю від одного виду продукції або циклічним характером бізнесу.
5. Відсутність умов для виходу на світові ринки.

Головною метою кожного підприємства є одержання прибутку та підвищення його конкурентоспроможності в обраній сфері діяльності. Задля досягнення такого результату керівництву підприємства слід виділяти наступні цілі при застосуванні методу диверсифікації [1, 2]:

- забезпечення життєздатності підприємства;

- збалансування грошових потоків підприємства;
- збереження конкурентоздатного рівня підприємства та його здатності пристосуватися до різних уподобань клієнтів;
- ефективне використання ресурсів через впровадження безвідходних технологій та ефект масштабу виробництва;
- планування шляхів розвитку підприємства;
- прийняття дієвих рішень щодо використання управлінського та організаційного потенціалів підприємства в процесі його діяльності;
- використання синергетичного ефекту внаслідок виходу на нові ринки;
- залучення нових кваліфікованих трудових ресурсів.

Методу диверсифікації діяльності підприємства притаманні певні позитивні та негативні аспекти. Серед позитивних сторін варто відмітити те, що втілення стратегії диверсифікації передбачає стратегічну відповідність між наявними та новими видами діяльності компанії, що стає джерелом її конкурентоздатності на ринку. Це відкриває можливості для маніпулювання інвестиціями в межах бізнес-портфеля компанії та зменшує її залежність від одного цільового ринку, що поступово може занепадати [1].

Наступною перевагою диверсифікації є виникнення синергетичного ефекту в різних сферах діяльності компанії. За допомогою цього ефекту зменшуються загальні корпоративні витрати в процесі виробництва шляхом багатоцільового застосування ресурсів [1].

Диверсифікація підвищує здатність компанії адаптуватися до нових та непередбачуваних умов діяльності. Даний процес функціонує як захисний механізм, який зміцнює конкурентні позиції провідних компаній. При застосуванні диверсифікації спостерігається розширення основного спектру діяльності, що призводить до збільшення обсягу виробництва. У свою чергу, такі зміни дають змогу отримувати вигідні пропозиції з боку постачальників, мінімізувати витрати на рекламування, покращити імідж підприємства та його продукції, удосконалити методи обслуговування тощо. Такий підхід дозволяє підприємствам бути більш гнучкими та швидко реагувати на зміни в економічному середовищі [1].

Однак диверсифікація може мати і негативний вплив на діяльність компанії. Щоб здійснити ретельний стратегічний аналіз конкурентів необхідно володіти значною кількістю інформації та високим рівнем знань щодо аспектів управління підприємницькою діяльністю. З урахуванням цього, при формулюванні стратегії диверсифікації важливо зважати на реальні можливості компанії, її цілі та передумови діяльності. При цьому варто пам'ятати, що регулярні комплексні дослідження методів досягнення поставлених цілей передбачають значні фінансові, матеріальні та інформаційні затрати [1].

При розгляді використання методу диверсифікації в діяльності підприємства важливо усвідомлювати наслідки ризику, особливо в контексті проникнення до нових сегментів ринку. Оскільки даний процес часто супроводжується збільшенням витрат, слід уважно оцінити можливі ризики та пам'ятати, що не можна ризикувати більше, ніж дозволяє власний капітал. Також варто зважати на той факт, що диверсифікація є доцільною лише за умови, що існує висока ймовірність успіху такої діяльності [1].

Таким чином, використання стратегії диверсифікації у різних сферах діяльності є вкрай важливим, оскільки вона сприяє розширенню спектру діяльності бізнесу, поглибленню вертикальної інтеграції, відновленню міжгалузевих зв'язків, генерації нових ідей та прийняттю раціональних рішень, а також сприяє створенню нових робочих місць [2]. Такий підхід дасть змогу підтримувати стійкість діяльності підприємства та отримати конкурентні переваги в розрахунку на довгостроковий період. Усе це допоможе підприємству досягати поставлених цілей навіть за несприятливих ринкових умов діяльності.

Список використаних джерел

1. Івченко Л. Диверсифікація діяльності підприємств як чинник їх економічного зростання. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. № 1. С. 99-107.

2. Згурська О. М. Диверсифікація як метод підвищення економічної ефективності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 13/2018. С. 16-21.

3. Згурська О. М. Концептуальна характеристика категоріального апарату «диверсифікація діяльності підприємства». *Економіка та держава*. 2021. № 5/2021. С. 22-27.

4. Бурковська А., Романчик М. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств через стратегічне управління людськими ресурсами. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. №2(4). С. 43-51. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2016.02.04.04>.

Саванчук Т.М.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку,
оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
м. Дніпро

ЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ЯКІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Зростання конкуренції на внутрішніх та зовнішніх ринках та ускладнення бізнес-процесів вимагає від будь-якого суб'єкта господарювання приділяти увагу управлінню якістю діяльності з метою забезпечення задоволення споживачів послугами чи продукцією, що пропонується на ринку. Глобальна конкуренція викликала навіть необхідність розробки міжнародних стандартів якості, таких як серія стандартів ISO 9000, стандарти Товариства контролю якості США - серія Q, промисловий стандарт Японії Z 8101-1981 тощо [1]. Шевчук В.Р. зазначає: «Сертифікація компанії за цими стандартами показує клієнтам, що менеджмент компанії приймає на себе зобов'язання дотримуватися процедур і процесів, які забезпечать виробництво товарів і послуг вищої якості. За даними різних джерел витрати на якість складають від 5% до 15% виручки від реалізації або ж 20%- 30% від загальної суми витрат на виробництво продукції» [1, с.118].

Виходячи з того, що якість продукції в сучасних умовах стає одним із ключових конкурентних показників, це вимагає формування в управлінському обліку інформації про витрати на якість та оцінку їх ефективності.

Якщо ще в минулому столітті більшість навіть високорозвинених компаній розглядали якість як додаткові витрати на виробництво, то вже на початку цього століття вони почали розуміти, що якість дозволяє економити кошти. При цьому, до управління якістю треба підходити не лише на оперативному рівні, а і на стратегічному, адже краще випускати якісну сучасну продукцію з першого разу, ніж витратити додаткові ресурси на виявлення браку, його виправлення, гарантійне обслуговування споживачів тощо. Таким чином, у багатьох компаніях відбувається перехід від контролю якості до, так званого, тотального управління якістю, тобто перехід до усунення причин, які викликають погану якість, замість виявлення та ліквідації поточних недоліків. Такий підхід перевів управління якістю на рівень стратегічного управлінського обліку.

У зв'язку з цим, з'явилося та почало активно використовуватися поняття: «Тотальне управління якістю (total quality management - TQM)». Це система управління, що спрямована на залучення всіх працівників до

постійного вдосконалення якості діяльності з метою повного виключення дефектів і задоволення потреб споживачів.

Роль стратегічного управлінського обліку в управлінні якістю полягає в наданні різних видів звітів і показників, які мотивуватимуть менеджерів вимірювати і оцінювати свої зусилля з підвищення якості. При цьому для такої оцінки можуть застосовуватися як фінансові так і не фінансові показники. До нефінансових показників якості можна віднести, наприклад, відсоток дефектів, кількість перероблених виробів, кількість рекламаций, відсоток повернутих виробів тощо.

Фінансовими вимірниками якості є сума витрат на якість, тобто обсяг витрат понесених суб'єктом господарювання на забезпечення відповідності продукції або послуг встановленим стандартам якості та витрат, що виникають внаслідок невідповідності продукції цим стандартам. При цьому такі витрати в системі управлінського обліку прийнято розділяти на чотири групи:

- витрати на запобігання – це витрати на запобігання виникнення дефектів (навчання персоналу, проектування якості, облік відхилень, постійний контроль якості і т.д.);

- витрати на оцінку якості – це витрати на виявлення продуктів, що не відповідають стандартам якості (лабораторні дослідження, поточний контроль, аудит якості, утримання контрольного устаткування і т.д.);

- витрати внаслідок внутрішнього браку – це витрати, що виникають внаслідок дефектів, виявлених до відправки продукції замовнику (відходи, невиправний брак, простої, переробка і т.д.)

- витрати внаслідок зовнішнього браку – це витрати, що виникають внаслідок дефектів, виявлених після відправки продукції замовнику (гарантійний ремонт, повернення продукції, судова тяганина, падіння іміджу і т.д.).

Перші дві категорії характеризують витрати на відповідність стандартам якості, наступні - витрати на невідповідність стандартам якості. Як правило, витрати на якість узагальнюються в управлінському Звіті про витрати на якість. У ньому, крім зазначених категорій витрат, можуть наводитися питома вага витрат на якість, витрати на якість за стадіями життєвого циклу і т.д.).

Управління якістю потребує комплексного підходу, тому для виявлення проблем якості зазвичай застосовують:

- контрольні графіки – відображення послідовних спостережень за якістю;

- діаграми Парето – частота виникнення кожного виду дефектів;

- діаграми взаємозв'язку причин і наслідків і т.д.

Для підвищення рівня задоволеності споживачів якістю продукції значну увагу приділяють аналізу ланцюга витрат (ланцюга створення

цінності). Координація окремих складових ланцюга витрат створює умови для підвищення рівня задоволення споживачів якістю. Важливим, на нашу думку є також застосування бенчмаркінгу, що дозволяє досягти високих показників якості не повторюючи помилок інших підприємств.

Отже, оцінка витрат на якість не завжди легко вмонтовується в систему діючого фінансового обліку, адже такі витрати розпорошені на різних рахунках, а більшість із них взагалі не фінансові, але інструментарій управлінського обліку дозволяє впровадити на підприємстві політику досягнення нульового браку.

Список використаних джерел

1. Шевчук В.Р. Стратегічний управлінський облік: навч. посібник / за ред.. О.М. Ковалюка. К.: Алерта, 2009. 176 с.

Syrtseva S.V.,

PhD (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the Department Accounting and taxation
Mykolaiv National Agrarian University
Mykolaiv

STRATEGIC ACCOUNTING IN THE SYSTEM OF ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE

Globalization of economic relations at the international level puts forward special requirements for the management systems of economic entities and their information support. Some of these requirements relate to the content and types of reporting, representativeness and analytical interpretation of the data contained therein. With the introduction of new information technologies and digitalization of information, these requirements are only getting stronger. It is no longer enough for companies to have reports that allow them to see a retrospective cross-section and dynamics for past reporting periods. There is a growing need to obtain forecast data for strategic management and integration of strategic management systems into the systems of ensuring the economic security of companies' business. The strategic orientation of the enterprise's activity is a key prerequisite for its successful functioning, especially in market conditions [1, p.657].

Today, it is relevant to define the main functions, individual forms and systems of reporting, which contain forecast financial and non-financial information for business development, as well as components of the strategic accounting system. It is also important to determine the place of forecasting in the system of strategic management of companies and its formation.

Strategic accounting is based on risk management data, which includes a risk assessment system, risk management and financial relations. In this regard,

in modern conditions, strategic accounting is of particular importance, in particular, the analysis and accounting of uncertainty and risks. This is aimed at tracking and forecasting crisis trends, as well as preventing and reducing the risk of crisis situations in the enterprise [2].

In this regard, the significance of forecast data that predict the occurrence of threats to economic security increases at all stages of the implementation of strategic management goals within the framework of the corporate business strategy, functional strategy and operational strategy used.

The main criterion when choosing a method for obtaining forecast data is the accuracy of the forecast and the completeness of the presentation of information about the financial position of the company. From the point of view of obtaining complete information, it is advisable to choose methods that allow you to create forecast forms of financial statements. The accuracy or error of a forecast is determined by the difference between the forecast and actual values.

Equally important factors are the events that arise in connection with the agreements concluded by the company's management within the framework of contractual, contractual and dividend policies, which determine the place and image of the company in the market. Such factors influence the formation of non-financial information that is significant for strategic management, but is not reflected in the systematic financial statements of companies.

In order to make strategic management decisions, the use of both financial and non-financial information inherently requires its proper collection, systematization, processing and formalization in certain forms of reporting.

Thus, strategic accounting is an integral part of the system for ensuring the economic security of an enterprise. It provides management with the necessary information to make informed decisions aimed at maintaining and strengthening financial stability, minimizing risks and ensuring sustainable development of the enterprise in a changing external environment.

References

1. Pavlova H.E., Prykhodko I.P., and Cherednychenko, M.M. Methodical approaches to modeling and strategic management of financial and economic security at the enterprise. *Economy and Society*. 2017. Issue. 13, pp. 656-661.

2. Plikus I.Y. Strategic Accounting as a Tool for Strategic Enterprise Management. *Bulletin of the Ukrainian Academy of Banking*. 2002. No1. P.94-95.

Таран А.В.,
здобувач вищої освіти,
Науковий керівник - **Большакова Є.Л.,**
ст. викладач кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Управління витратами спрямоване на досягнення основної мети управління – отримання прибутку підприємством. Для цього необхідно мінімізувати витрати, знижувати їх обсяги, забезпечувати перевищення доходів над витратами та підвищувати ефективність витрат. Досягнення цієї мети вимагає вибору відповідних показників, методів, процедур оцінки витрат, представлення інформації у звітності, складання операційних, фінансових, інвестиційних бюджетів тощо.

Одним із важливих підходів є процесний підхід, який включає зміст, організацію та технології управління. Гапоненко А.Л. та Савельєва М.В. зазначають, що організація процесу управління витратами включає визначення учасників процесу та порядок їх взаємодії, опис часової послідовності виконання функцій, а також визначення процедури взаємодії різних органів та підрозділів. Важливо зазначити, що після визначення підходів до управління витратами слід звернути увагу на методи, які застосовуються для досягнення цієї мети.

Зазвичай у теорії та практиці застосовуються поширені методи управління витратами. Згідно з економічною літературою, дослідники та практики вважають, що теорія управління витратами зародилася у другій половині XIX століття. Саме в цей період була опублікована робота англійських авторів Джона Матера Фелса та Еміля Гарке «Виробничі рахунки: принципи і практика їх ведення». Головна ідея цієї праці полягала в тому, що визначення та облік витрат здійснювалися за «котельним» методом, тобто всі витрати фіксувалися в єдиному бухгалтерському реєстрі, а потім розподілялися пропорційно обраним базам. Розвиваючи теорію управління витратами, Джон Манном увів поняття «умовно-постійні» або «накладні витрати» – витрати, які не можна безпосередньо віднести на одиницю продукції. Таким чином, накладні (умовно-постійні) витрати не пов'язані з придбанням сировини та матеріалів, оскільки їх не можна нормувати [1].

Американські підприємці почали застосовувати метод «директ-костинг» для управління витратами. Цей метод передбачає розподіл витрат на змінні та постійні, при цьому постійні витрати не включаються в собівартість. Ще одним важливим методом є «абсорпшн-костинг», який включає постійні (накладні) витрати в собівартість. Дуже значущий метод

– це CVR-аналіз, що використовується для оцінки витрат. На основі цього методу створено систему «витрати-обсяг випуску-прибуток», яка допомагає підприємству досягти безбитковості або отримати фінансовий результат. Деякі автори розглядають методи управління як «інструменти управління», що включають «сукупність моделей, методів і концепцій для вирішення завдань». Наприклад, Ю. І. Ключ і Персій Ю. О. визначають метод як «сукупність прийомів і операцій пізнання і практичної діяльності або як спосіб досягнення певних результатів у пізнанні і практиці». Кожне підприємство самостійно обирає методи управління витратами, оскільки, як зазначає Козаченко В.Г., ці методи залежать від специфіки та унікальності витрат як об'єкта управління, їхньої незалежності від формального управлінського впливу, безповоротності, завершеності, циклічності, неповної контрольованості, сталості, превентивності та двоїстої природи формування.

У спеціальній літературі дослідники розглядають різні підходи, акцентуючи увагу на ключових аспектах (рис. 1).

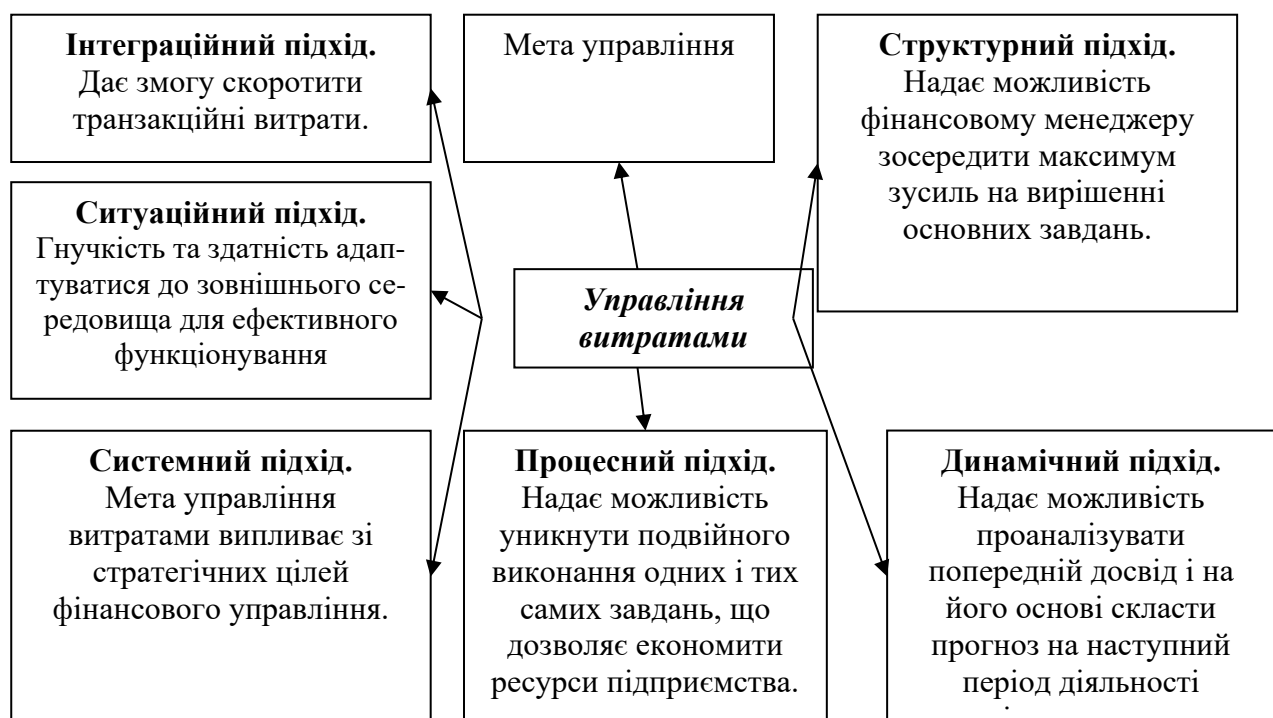

Рисунок 1 - Підходи щодо трактування поняття «управління витратами підприємства»

Джерело: [2]

Отже, управління витратами є багатограним, комплексним, цілеспрямованим процесом формування витрат, що сприяє досягненню стратегічних цілей господарської діяльності підприємства. І.М. Труніна визначає стратегічне управління витратами як процес, націлений на їх раціоналізацію відповідно до певного переліку бізнес-процесів протягом визначеного періоду з урахуванням факторів, що впливають на формування

витрат. Це забезпечує виконання управлінських функцій на етапах розробки, формування, реалізації, контролю та регулювання загальної стратегії підприємства, а також дозволяє враховувати конкурентні переваги у сфері витрат.

Список використаних джерел

1. Биба В.В., Пінчук Н.М., Ващенко Н.Ю. Економічна сутність, значення і завдання управління витратами. *Ефективна економіка*. 2024. № 1. URL: https://www.researchgate.net/publication/377713723_EKONOMICNA_SUTNI_ST_ZNACENNA_I_ZAVDANNA_UPRAVLINNA_VITRATAMI (дата звернення 12.05.2024).

2. Ляшенко Г., Овсяннікова В. Витрати підприємства та управління ними. *Економіка та суспільство*. 2022. №45. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1929/1857> (дата звернення 12.05.2024).

Яловега Л.В.,

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,

Лега О.В.,

канд. екон. наук, доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування,

Прийдак Т.Б.,

канд. екон. наук,
доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ ОПТИМІЗАЦІЇ ЦІНОУТВОРЕННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Управлінська звітність оптимізації ціноутворення відіграє важливу роль в менеджменті суб'єктом господарювання та вимагає розроблення відповідної управлінської стратегії підприємства, що включає формування й аналіз витрат виробництва, конкурентоспроможність продукції (робіт, послуг) та очікування споживачів.

Управління процесом ціноутворення, зазвичай, ґрунтується на розумінні економічних і психологічних аспектів поведінки споживачів, а також внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на формування цінової політики на продукцію (роботи, послуги). У відповідності до існуючих моделей економічної теорії, ціноутворення визначається

виробничими витратами, попитом на продукцію (роботи, послуги) та конкурентним середовищем, проте в умовах невизначеності, необхідність адаптації стратегій ціноутворення стає критичною.

Сучасне бізнес-середовище вимагає системного підходу та використання спеціалізованих інструментів управління. Зокрема, розроблення стратегії ціноутворення базується на аналізі конкурентного середовища, оцінці вартості продукції (робіт, послуг), а також результатах попередньо обраної цінової стратегії [1]. Ціноутворення як важлива складова стратегічного планування та ухвалення управлінських рішень, визначається як процес встановлення цін на продукцію (товари, послуги), який відбувається на рівні управління суб'єктом господарювання та має вагомий вплив на фінансові показники й конкурентоспроможність підприємства в цілому.

Визначимо основні етапи ціноутворення в управлінській звітності:

- встановлення конкретних цілей у сфері ціноутворення (досягнення певного рівня прибутковості, збільшення обсягів продажів продукції (робіт, послуг) за рахунок оптимальних цін, та їх збалансування на різних сегментах ринку);

- моніторинг та аналіз цінових стратегій та їх впливу на фінансові результати (аналіз динаміки цін, порівняння їх із показниками конкурентів, оцінка вартості продукції (робіт, послуг) та споживчих переваг);

- оцінювання ефективності обраних цінових стратегій (аналіз зміни обсягів продажів, прибутковості підприємства, а також реакції споживачів на зміну цінової політики);

- формування управлінських звітів (підготовка сегментарних звітів та комунікація із зацікавленими сторонами, включаючи внутрішніх управлінців, інвесторів, аналітиків).

Управлінський облік як одна із функцій управління включає в себе різноманітні методи ціноутворення, які допомагають суб'єктам господарювання ефективно встановлювати ціни на вироблену продукцію (виконані роботи, надані послуги). Основні з-поміж них:

- вартісний метод ціноутворення (базується на підрахунку витрат виробництва, маржинальної прибутковості та очікуваного обсягу продажів, що забезпечують відповідну рентабельність);

- метод конкурентоспроможності (базується на формуванні ціни на продукцію (роботи, послуги) на основі цінових стратегій конкурентів на товари-аналоги, з метою втримання конкурентоспроможності на ринку);

- метод попиту (базується на врахуванні споживчого попиту на продукцію (роботи, послуги) формування цін, які стимулюють попит та максимізують прибуток);

- метод диференційованого ціноутворення (базується на формуванні різних цінових рівнів для різних сегментів ринку або для різних категорій

споживачів. Адаптація цін до специфіки кожного сегменту ринку та різної платоспроможності споживачів);

- метод перехідних цін (базується на використанні акцій, розпродажів або сезонних знижок для збільшення обсягів продажів та залучення нових клієнтів).

Ці методи ціноутворення в управлінському обліку можуть застосовуватися окремо чи в комбінації, в залежності від стратегічних цілей суб'єкта господарювання та специфіки його діяльності. Використання цих методів на підприємстві сприяє підвищенню ефективності управління ціноутворенням та досягнення бізнес-цілей.

Отже, узагальнюючи вище викладене, можемо зробити наступні висновки:

- управління ціноутворенням вимагає комплексного підходу та системного контролю. Використання принципів оптимізації ціноутворення дозволяє суб'єктам господарювання досягати конкурентних переваг, забезпечуючи високу ефективність та стабільність на ринку;

- управлінська звітність у сфері ціноутворення є ключовим інструментом управління бізнесом. Вона сприяє ефективному управлінню ціновими стратегіями підприємства, максимізації його прибутку та забезпеченню конкурентоспроможності на ринку, а розуміння й впровадження принципів управлінської звітності на підприємстві є важливим кроком для успішного управління бізнесом в умовах конкурентної діяльності;

- методи ціноутворення в управлінських звітах відіграють ключову роль у формулюванні та моніторингу стратегій ціноутворення на підприємстві. Їх включення в управлінські звіти дозволяє керівництву та зацікавленим сторонам отримувати об'єктивну інформацію щодо процесів ціноутворення та їх впливу на фінансові показники суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

Яремко І.Й., Заворітній М.В. Управлінська звітність в системах управління та планування на підприємстві: особливості формування та змістові параметри. *Ефективна економіка*. 2022. №5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10282>.

СЕКЦІЯ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Калічак М.І.,
аспірантка кафедри обліку та аналізу
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Стратегічний аналіз є важливим етапом у процесі розроблення й обґрунтування стратегії підприємства. Адекватність результатів стратегічного аналізу насамперед визначається методичним інструментарієм, який застосований під час його виконання.

Методи стратегічного аналізу здебільшого спрямовані на дослідження зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, встановлення його конкурентних переваг, інформаційне забезпечення прийняття стратегічних рішень та контролю за їхнім виконанням, а також адаптації стратегій до змін у середовищі [1, 2]. Правильний вибір та застосування методів стратегічного аналізу впливають на спроможність вирішення стратегічних завдань та проблем, що стоять перед керівництвом підприємства. Методи стратегічного аналізу застосовують на різних етапах формування та реалізації стратегії підприємства, що, зокрема, охоплюють:

1. Розуміння середовища підприємства. На цьому етапі методи стратегічного аналізу дають можливість оцінити зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства, виявити фактори, які впливають на його діяльність [3]. Цей етап охоплює аналіз ринку, конкурентів, технологічних тенденцій розвитку галузі підприємства та інших чинників впливу.

2. Визначення конкурентних переваг. Важливе завдання стратегічного аналізу, спрямоване на виявлення унікальних сильних сторін підприємства, які роблять його відмінним від конкурентів [4]. Вимагає глибокого аналізу внутрішніх ресурсів, компетенцій та особливостей діяльності. Застосування широкого спектру методів стратегічного аналізу (зокрема, SWOT, “Porter's Five Forces” тощо) дає змогу виявити ці переваги і побудувати правильну стратегію на їх основі, використати конкурентну перевагу на ринку і забезпечити успіх та розвиток у довготерміновій перспективі.

3. Планування та прийняття рішень. Стратегічний аналіз формує підґрунтя для планування та прийняття рішень на всіх рівнях управління [5, 6]. Він допомагає керівництву підприємства визначити пріоритети діяльності, розробити чіткі цілі та стратегії їх досягнення.

4. Моніторинг та контроль. Роль стратегічного аналізу не завершується прийняттям відповідної стратегії, його також застосовують під час моніторингу та контролю за дотриманням і виконанням обраного плану дій. Це дає змогу вчасно та відповідним чином реагувати на зміни в середовищі, а також коригувати стратегію відповідно до нових обставин, максимізуючи свої можливості [7]. Цей етап спрямований на забезпечення ефективності виконання стратегії та її адаптивності до змін у середовищі і є важливим елементом циклічного процесу управління, що передбачає постійний аналіз результатів та вжиття відповідних заходів у разі виявлення відхилень від поставлених цілей.

Методи стратегічного аналізу відіграють важливу роль в управлінні розвитком підприємства, надаючи керівництву підприємства інструменти для розуміння середовища, визначення конкурентної переваги, планування та прийняття рішень, а також моніторингу та контролю за виконанням стратегій. Вони допомагають сформувати комплексну аналітичну базу даних для стійкого та успішного розвитку бізнесу у сучасному конкурентному середовищі. Попри те, що методи стратегічного аналізу є ефективним інструментом інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту, важливо враховувати їх обмеження. Зокрема, вони не завжди уможливають прогнозування можливих змін середовища підприємства та їхнього врахування при формулюванні стратегії розвитку. Тому важливо поєднувати стратегічний аналіз з гнучкістю і вмінням адаптуватися до нових умов функціонування.

Список використаних джерел

1. Fuertes, G., Alfaro, M., Vargas, M., Gutierrez, S., Ternero, R., & Sabattin, J.. Conceptual framework for the strategic management: a literature review—descriptive. *Journal of Engineering*, 2020, 2020: 1-21.
2. Rudnicki, W., Vagner, I.. Methods of strategic analysis and proposal method of measuring productivity of a company. *Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie*, 2014, 2 (25): 175-184.
3. Khrystyna, Z., Kateryna, P., Olha, M., & Olena, D. Strategic management of the innovative activity of the enterprise. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*, 2021, 14.Special Issue: 95-103.
4. Kabeyi, M.. Organizational strategic planning, implementation and evaluation with analysis of challenges and benefits. *International Journal of Applied Research and Studies*, 2019, 5.6: 27-32.
5. Montibeller, G., Franco, A. Multi-criteria decision analysis for strategic decision making. In: *Handbook of multicriteria analysis*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2010. p. 25-48.
6. Bhushan, N., & Rai, K. Strategic decision-making. In: *Strategic Decision Making: Applying the Analytic Hierarchy Process*. London: Springer London, 2004. p. 3-10.

7. Srivastava, A., Sushil A. Adapt: a critical pillar of strategy execution process. Organisational flexibility and competitiveness, 2014, 9-24.

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

Бурковська А.В.,

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Вишневський П.П.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Цифрова трансформація має інноваційний та інформаційний аспекти, спрямовані на підвищення якості обслуговування клієнтів через впровадження цифрових технологій, таких як, наприклад, онлайн-банкінг. Діджиталізація сприяє мобільності та доступності фінансових послуг, покращує обслуговування та допомагає клієнтам економити час. У зв'язку з цим, виникає необхідність продовжити реформування українського банківського сектору шляхом цифровізації.

На сучасному етапі розвитку в Україні спостерігається значне просування в галузі інформаційних технологій, що охоплює розробку та впровадження інноваційних проєктів з міжнародним визнанням. Одним із прикладів таких ініціатив є створення концепції «банку в смартфоні», яка вже стала широко доступною. Для забезпечення кращого доступу та безпеки фінансових послуг, українські банки активно працюють над діджиталізацією своїх систем. Цей напрямок набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану, коли доступ до традиційних банківських послуг може бути ускладнений. Україна здійснила значні кроки у цифровізації банківської системи ще до початку повномасштабної війни, але війна посилила розвиток цифрових технологій в банківському секторі.

Використання цифрових технологій дозволяє банкам покращувати якість своїх послуг і забезпечувати зручність для клієнтів, включаючи мобільні додатки, інтернет-банкінг, SMS-повідомлення та інші цифрові сервіси, які дозволяють клієнтам управляти своїми фінансами онлайн [1, 2].

Онлайн-банкінг у Україні пропонує такий спектр послуг: переказ коштів, оплата рахунків, перегляд балансу та історії транзакцій, замовлення карток, внесення депозитів, оформлення кредитів, інвестиції і страхування. Це робить онлайн-банкінг зручним та ефективним інструментом для управління фінансами.

Банківська система України все активніше займає позиції на ринку FinTech завдяки інтеграції передових технологій і новаторських послуг.

По-перше, наявність великої кількості онлайн-банків («Monobank», «SenseBankOnline» та інші) забезпечує клієнтам зручний доступ до фінансових послуг через мобільні додатки, значно спрощуючи інтеракцію з банками та підвищуючи рівень комфорту. Водночас, провідні українські банки («ПриватБанк», «Райффайзен Банк Аваль», «Ощадбанк», «ОТР Банк», «IdeaBank») розвинули власні платформи онлайн-банкінгу [3]. По-друге, значним досягненням є розвиток систем безготівкових платежів, особливо з використанням QR-кодів, які Україна однією з перших впровадила на глобальному рівні. Це не тільки спрощує оплату товарів та послуг, але й знижує ризики помилок і зменшує час очікування в чергах, завдяки використанню мобільних платежів та електронних гаманців. По-третє, в Україні спостерігається прогрес у криптовалютному секторі, де законодавче поле сприяє регулюванню криптовалют і відкриває двері для нових FinTech-проектів і сервісів. Вітчизняні компанії уже розробили власні криптовалютні біржі та інструменти, що забезпечують безпеку та конфіденційність криптовалютних транзакцій, підкреслюючи інноваційний потенціал української FinTech-індустрії.

Ключовим елементом, що сприяє процесу діджиталізації в Україні, виступає стрімкий розвиток технологічної галузі та зростання доступності Інтернету серед населення. У 2020 р. більш ніж 65% українців мали доступ до мережі Інтернет, що стимулювало розширення цифрових фінансових послуг, на початку 2022 р. 84% банків пропонували мобільні додатки для клієнтів, 92% - мали платформи інтернет-банкінгу, а 95% - дозволяли виконувати електронні перекази [4].

Упродовж 2021 р. спостерігалася активізація розвитку цифрових сервісів банків. Зокрема, було запроваджено нові мобільні додатки з покращеною функціональністю. Окремі банки інтегрували інноваційні технології, включаючи використання штучного інтелекту (AI) для аналізу фінансової інформації і зміцнення безпеки транзакцій. До кінця третього кварталу 2022 р. 93% банків мали мобільні додатки, 96% - підтримували інтернет-банкінг, а 99% - дозволяли реалізацію електронних переказів [4]. Це – яскраві приклади впровадження цифровізації в банківський сектор України.

Найкращими банками України, які надають послуги онлайн-банкінгу, є: АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Кредобанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль», Монобанк (АТ «Універсал Банк») [3]. АТ КБ «ПриватБанк» є лідером у наданні цифрових банківських послуг в Україні, пропонуючи користувачам широкий спектр продуктів і послуг через мобільний додаток та інтернет-банкінг, він відомий своєю системою Privat24, яка дозволяє здійснювати швидкі платежі онлайн [3].

АТ «Ощадбанк» надає доступ до великого асортименту банківських продуктів і послуг також через мобільний додаток та інтернет-банкінг.

Клієнти можуть відкривати депозити та подавати заявки на кредити онлайн, що забезпечує зручність та ефективність використання банківських послуг [3].

АТ «Кредобанк» пропонує широкий спектр банківських послуг та продуктів аналогічно (через мобільний додаток та інтернет-банкінг), у тому числі можливість здійснювати перекази та платежі на картки інших банків України [3].

АТ «Райффайзен Банк Аваль» через мобільний додаток та інтернет-банкінг забезпечує доступ до основних банківських послуг і продуктів, клієнти мають можливість відкривати рахунки та подавати заявки на кредити онлайн, спрощуючи банківські операції [3].

Монобанк (АТ «Універсал Банк») є винятково мобільним банком, який працює через мобільний додаток, надаючи зручні та швидкі послуги з відкриття рахунків онлайн, переказів коштів, платежів та оплати послуг відразу після реєстрації [3]. Досліджувані банки України є лідерами розвитку вітчизняного цифрового банкінгу.

Вважаємо, що недостатній рівень цифровізації вітчизняної банківської сфери пов'язаний з відсутністю:

- довіри до онлайн-банкінгу (через можливості кіберзагроз);
- уніфікованих стандартів для регулювання цифрових послуг, що призводить до нерівних умов конкуренції і ризиків для користувачів;
- належної інфраструктури Інтернету, що ускладнює доступ до цифрових сервісів;
- ефективного державного регулювання та контролю, що впливають на ефективність роботи банків і захист прав споживачів.

Отже, розвиток діджиталізації банківського сектору в Україні потребує підтримки держави та приватного сектору. Однак для досягнення високих результатів вважаємо необхідним подолання ряду існуючих викликів, зокрема забезпечення високого рівня кібербезпеки, створення єдиних стандартів регулювання цифрових послуг, поліпшення інфраструктури Інтернету та забезпечення ефективного державного нагляду. З огляду на ці аспекти, майбутнє діджиталізації банківського сектору в Україні залежатиме від здатності банківської системи адаптуватися до швидкозмінних технологічних трендів, впроваджувати інноваційні рішення та забезпечувати надійність та безпеку фінансових операцій.

Впевнені, що спільні зусилля банків, держави та споживачів стануть ключем до створення сучасної, ефективної і конкурентоспроможної банківської системи, орієнтованої на задоволення потреб кожного клієнта.

Список використаних джерел

1. Мірошник, Р., Кухта, І. (2023). Діджиталізація банківської системи України в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*, (49). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-39>.

2. Caruso D., Lunkina T., Burkovska A. and Burkovska A. (2020). Assessment of the influence of the National Bank of Ukraine Monetary Policy on Food Security of the State. Accounting and Finance. №4 (90). P. 45-51. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4\(90\)-45-51](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4(90)-45-51).

3. Каталог кращих інтернет-банків України. URL: <https://sp.minfin.com.ua/banks-online>.

4. Що таке інтернет-банкінг? Дія. Бізнес. URL: <https://business.dia.gov.ua/handbook/finansovij-menedzment/so-take-internet-banking>.

Ізбаш В.М.,
здобувач вищої освіти
факультету менеджменту
Науковий керівник: **Бурковська А.В.,**
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ У ЯКОСТІ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТІЖНИХ ЗАСОБІВ

У змінному світі глобальної економіки та стрімкій цифровізації життя, питання, пов'язані з виникненням нових віртуальних об'єктів, стають все більш актуальними. Віртуальні гроші, що прискорюють збагачення без спеціалізованих знань та значних зусиль, набувають широкої популярності.

Кожна нова форма грошей здобуває характеристики, що дозволяють їм увійти у фінансові відносини. Криптовалюта, як одна з форм цифрових грошей, не має матеріального втілення та централізованого контролю, активно використовується у міжнародних платежах, онлайн-торгівлі, інвестуванні та ін. Фундаментальною характеристикою є її цифровий код, що функціонує в комп'ютерних системах.

Криптовалюта - це цифровий вид валюти, що ґрунтується на технології блокчейн і забезпечує можливість проведення транзакцій напряму між користувачами (peer-to-peer, P2P) [1].

Криптовалюти - це універсальні, віртуальні форми грошових одиниць, що є децентралізованими та конвертованими в цифровому форматі. Вони захищені криптографічним кодом, причому кожен, хто бажає, може здійснити їх емісію, при цьому зберігаючи анонімність [2]. Отримуючи

криптовалюту, користувач отримує приватність та незалежність від урядового втручання.

Криптовалюти стали неодмінною частиною повсякденного життя, і виникло певне розуміння ставлення до них у різних країнах світу. Наприклад, можна проаналізувати прийняття цифрових валют на території окремих країн:

1) Китай, Таїланд, Еквадор, Ісландія та Бангладеш забороняють використання криптовалют;

2) США, Великобританія, Естонія, Швеція та Канада дозволяють використання криптовалют, але лише через ліцензовані біржі та обмінні пункти;

3) Швейцарія, Нова Зеландія, Гонконг і Чехія - статус криптовалют ще не визначений, але держави активно працюють над їх легалізацією [3].

В Україні підписання закону «Про віртуальні активи» Президентом України 15 березня 2022 року відзначило значний прогрес у визначенні правового статусу та регулюванні ринку криптовалют [4]. Прийняття закону дозволяє криптобіржам легалізувати ведення бізнесу в Україні. Банки можуть відкривати рахунки для компаній, які працюють з криптоактивами, а фізичні особи, що отримують доходи від таких операцій, можуть легально працювати з ними. Закон визначає правовий статус віртуальних активів і покладає на Міністерство цифрової трансформації їх регулювання. Проте варто відзначити, що віртуальні активи не вважаються платіжними засобами в Україні.

Слід вказати, що найбільш поширеними криптовалютами на сьогодні є Bitcoin, Ethereum, Tether USDt, BNB та XRP. Зокрема, Bitcoin заслуговує окремої уваги, бо він є однією з найперших криптовалют і здобув значну популярність серед громадян. Ця криптовалюта існує вже майже 15 років.

Bitcoin (BTC) є криптовалютою, що виконує функцію грошей – засіб платежу (служить формою оплати в позабанківських транзакціях, незалежно від будь-якої конкретної особи, групи або організації). Це усуває потребу у втручанні третіх осіб у фінансові операції. Майнери, які перевіряють транзакції у блокчейні, отримують винагороду, а BTC можна придбати на декількох криптовалютних біржах [2].

Криптовалюта має свої плюси та мінуси, які слід враховувати при прийнятті рішення про її використання. Непрофесійні дії можуть призвести до серйозних фінансових втрат, тому важливо бути обережними і осмислено підходити до управління криптовалютними активами.

Щодо переваг криптовалют, можна зазначити:

1) Відсутність інфляції;

2) Приватність. Операції з криптовалютами вимагають лише номер гаманця, що забезпечує конфіденційність та анонімність користувачів;

3) Децентралізованість. Криптовалюти не залежать від політичної або економічної ситуації у різних країнах, що приваблює інвесторів, які шукають фінансову незалежність;

4) Висока швидкість переказу [2, 5].

Серед недоліків криптовалют можна виокремити наступні:

1) Велика нестабільність, що створює проблеми у короткостроковій перспективі;

2) Складність розуміння. Криптовалюти є відносно новим явищем і вимагають великої кривої навчання, що може призвести до інвестування без належних знань і, відповідно, втрати коштів;

3) Відсутність знань щодо захисту від кібератак, що робить користувачів вразливими перед хакерами;

4) Неможливість скасування платежу;

5) Основні ризики для інвестування в криптовалюти, які потрібно враховувати у довгостроковій перспективі [5].

Криптовалюта стала важливою платіжною системою, яка активно розвивається на світовому ринку та налічує близько 11 000 видів [2].

Таким чином, серед переваг цифрової валюти можна відзначити відкритий код алгоритму, децентралізацію контролю та регулювання, а також неможливість її підробки. Хоча існують недоліки, такі як нестабільність і відсутність регулятивних заходів для захисту електронних криптогаманців, але розвиток криптовалют в Україні має перспективи.

Список використаних джерел:

1. Що таке криптовалюта? Binance Academy. URL : <https://academy.binance.com/uk/articles/what-is-a-cryptocurrency>.

2. Ковальчук Л.В., Кудін А.М., Кучинська Н.В. Вступ до технології блокчейн та криптовалют: навчальний посібник. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського. 2022. 142 с.

3. M. Dorofeyev та ін. Trends and Prospects for the Development of Blockchain and Cryptocurrencies in the Digital Economy. *European research studies journal*. 2018. Т. 21. №3. С.429–445. URL : <https://doi.org/10.35808/ersj/1073>.

4. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.

5. Bondarenko O., Kichuk O., Antonov A. The possibilities of using investment tools based on cryptocurrency in the development of the national economy. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Т. 5, №2. С. 10–17.

Погорєлова О.М.,
здобувач вищої освіти
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Бурковська А.В.,**
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РОЗВИТОК РИНКУ КРИПТОАКТИВІВ ТА ЇХ РЕГУЛЮВАННЯ

Ринок криптоактивів зазнав стрімкого зростання, залучивши мільйони інвесторів та ентузіастів з усього світу. Від стартапів до великих корпорацій та урядів - інтерес до цієї галузі непинно зростає. Проте разом з можливостями, які відкриває цей новий ринок, з'являються і виклики, пов'язані з регулюванням, ризиками та вразливістю.

До основних характеристик криптоактивів можемо віднести:

- децентралізацію;
- блокчейн;
- криптографічний захист;
- псевдоанонімність;
- обмежену пропозицію;
- портативність та подільність;
- децентралізованість видобування [1].

Ринок криптоактивів включає низку різних учасників, які відіграють ключові ролі у його функціонуванні та розвитку. Першою категорією є майнери - вузлові точки мережі, які забезпечують безпеку та функціонування блокчейну за допомогою обчислювальної потужності своїх пристроїв; вони підтверджують транзакції, створюючи нові блоки в блокчейні, і за це отримують винагороду у вигляді нових криптовалют [2, 3]. Майнінг є основним способом емісії більшості криптовалют [2, 3].

Інвестори та трейдери є другою ключовою групою учасників, які створюють попит і пропозицію на ринку криптоактивів (інвестори зазвичай купують і утримують криптовалюту в розрахунку на їх довгострокове зростання в ціні, а трейдери намагаються отримати прибуток від коливань курсів шляхом спекулятивної торгівлі) [2, 3].

Криптовалютні біржі та брокери також відіграють важливу роль на цьому ринку (біржі є майданчиками для купівлі та продажу криптоактивів за традиційні фіатні гроші або інші криптовалюту, вони забезпечують ліквідність та сприяють ціноутворенню; брокери, подібно до традиційних фінансових посередників, допомагають інвесторам і трейдерам здійснювати операції з криптоактивами) [2, 3].

Розробники та команди проєктів відповідають за створення і підтримку різноманітних криптовалют, блокчейн-протоколів та децентралізованих додатків (DApps); вони розробляють код, вдосконалюють технології та забезпечують подальший розвиток екосистеми криптоактивів [1].

Крім цих основних категорій, до учасників ринку також належать аналітики, консультанти, медіа-ресурси, регулятори та інші установи, залучені до цієї галузі; взаємодія різних зацікавлених сторін створює динамічну екосистему криптоактивів [1].

Питання регулювання ринку криптоактивів є надзвичайно актуальним та неоднозначним. Оскільки криптовалюти мають децентралізований характер і не прив'язані до жодної юрисдикції, регулятори стикаються з численними викликами. Проте відсутність належного регулювання також створює ризики для інвесторів та економіки в цілому.

Країни світу обрали різні підходи до регулювання криптовалют та блокчейн-технологій (Сальвадор, Центральноафриканська Республіка та Панама визнали біткойн або інші криптовалюти як законний платіжний засіб [1]. Інші країни, такі як США, Швейцарія, Сінгапур та Японія, розробили чіткі правила для регулювання крипто валютних бірж, ICO та трейдингу криптоактивами [4]. Водночас низка країн, включаючи Китай та Індію, обрали більш жорсткий підхід, заборонивши або обмеживши певні види діяльності, пов'язані з криптовалютами.

Прихильники регулювання вважають, що воно може принести низку переваг (захист інвесторів, боротьба з відмиванням грошей та фінансуванням незаконної діяльності, створення сприятливого середовища для інновацій), а критики - вказують на ризик надмірного втручання, яке може загальмувати розвиток цієї галузі та обмежити її потенціал децентралізації та свободи [5].

Враховуючи глобальний характер ринку криптоактивів, усе більше уваги приділяється міжнародній координації зусиль з регулювання. Організації, такі як Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та Міжнародний валютний фонд (МВФ), закликають до узгодженого підходу, щоб запобігти регуляторному арбітражу та зменшити ризики [6, 7].

Думки експертів щодо майбутнього криптовалютного ринку різняться. Прихильники криптоактивів вважають, що вони можуть стати основою нової децентралізованої фінансової системи та замінити традиційні гроші, передбачають подальше зростання капіталізації, а скептики попереджають про спекулятивний характер ринку та його вразливість до маніпуляцій і регуляторного тиску [8].

Незважаючи на перспективи, ринок криптоактивів стикається з низкою загроз і викликів. Питання безпеки, зокрема кібератаки, крадіжки та вразливості в коді, залишаються серйозною проблемою [9]. Високі витрати

на майнінг та його екологічний вплив також є предметом занепокоєння. Потенційне жорстке регулювання може обмежити інноваційний потенціал галузі [10].

Незважаючи на ризики, ринок криптоактивів відкриває нові можливості для інвесторів і підприємців. Децентралізовані фінанси (DeFi), токени-активи та нові застосування блокчейну, такі як децентралізовані автономні організації (DAO), метавсесвіти та некремовані токени (NFT), приваблюють значні інвестиції та інновації.

Отже, ринок криптоактивів швидко розвивається, об'єднуючи майнерів, інвесторів, біржі й розробників. Питання регулювання потребує міжнародної координації. Попри виклики (безпека, енергоефективність, регулювання), експерти прогнозують подальший розвиток завдяки технологіям (DeFi, NFT, DAO). Ринок високоризикований, але перспективний, може змінити фінсистему та економіку. Тому потрібно ретельно вивчати всі ризики й ринкові тенденції.

Список використаних джерел

1. Crypto Regulation Around the World (by Country). CoinGecko. URL: <https://www.coingecko.com/en/resources/regulation>.
2. Choo K.L., Tan S.H. An Exploration of Factors Influencing the Diffusion of Crypto-Assets. *Journal of Risk and Financial Management*. 2021. Vol. 14(3), 124. URL: <https://doi.org/10.3390/jrfm14030124>.
3. Бондаренко О.С. Криптовалюта як новий різновид грошей. *Економіка та управління на транспорті*. 2018. Вип. 7. С. 79-87.
4. Virtual Currencies and Beyond: Initial Considerations. International Monetary Fund, 2016. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1603.pdf>.
5. Hilberg T. Crypto Regulation vs. Freedom. LedgerInsights, 2023. URL: <https://www.ledgerinsights.com/crypto-regulation-vs-freedom/>.
6. FATF Recommendations: International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. FATF, 2022. URL: <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>.
7. The Rise of Digital Money: Shaping the Future. International Monetary Fund, 2022. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2022/09/the-rise-of-digital-money-shaping-the-future>.
8. Hershey B. The Future of Cryptocurrency: Experts Share Their Predictions. *Forbes*, 2022. URL: <https://www.forbes.com/advisor/investing/cryptocurrency/the-future-of-cryptocurrency/>.
9. Кібербезпека криптоактивів. Доповідь ENISA, 2023. URL: <https://www.enisa.europa.eu/publications/crypto-asset-cybersecurity>.

10. Regulating the Crypto Economy: The Digital Asset Policy Proposal. Atlantic Council, 2022. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/regulating-the-crypto-economy-the-digital-asset-policy-proposal/>.

Рагуліна А.О.,
здобувач вищої освіти
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Бурковська А.В.**,
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ІННОВАЦІЇ У ГРОШОВО-КРЕДИТНІЙ СФЕРІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ

Грошово-кредитна сфера є ключовим елементом будь-якої сучасної економіки. Інновації у цій сфері можуть мати значний вплив на економічний розвиток країни. Вони допомагають покращити фінансові послуги, розширити доступ до них і забезпечити більшу ефективність. Сучасні технології та нові підходи революціонізують фінансовий сектор, створюючи нові можливості та виклики для економіки [1].

Еволюція грошово-кредитної сфери обумовлена змінами у суспільстві, технологічними досягненнями та потребами ринку. До ключових інноваційних напрямків у цій сфері відносять:

1) цифрові технології. Вони допомогли трансформувати індустрію фінансових послуг, змінивши те, як ми заощаджуємо, позичаємо, інвестуємо та оплачуємо товари. Розробка інновацій у грошово-кредитній сфері, таких як мобільні розрахунки, інтернет-банкінг, значно спростила фінансові операції та зробила їх доступними для більшої кількості людей. Ці інновації розширюють можливості клієнтів та зменшують витрати на обслуговування. Цифрова економіка є відносно новим поняттям у західній та українській літературі, яке має багато недоопрацьованих аспектів та «білих плям», зокрема щодо побудови її фінансової інфраструктури. Тому визначення ключових складових цифрової економіки є актуальним завданням для країни, особливо в умовах посилення кризових тенденцій у світовій фінансовій системі [2, с.54];

2) блокчейн та криптовалюти. Технологія блокчейн та криптовалюти відкрили нові можливості для грошово-кредитної сфери. Це допомагає

створенню нових стартапів та інноваційних проєктів, які можуть стати джерелом зростання для економіки;

3) штучний інтелект та аналітика даних. Застосування штучного інтелекту та аналітики даних кредитно-фінансових установ допомагає приймати більш точні та обґрунтовані рішення щодо кредитування, ризиків та інвестицій. Це покращує ефективність роботи та мінімізує можливі загрози [3].

Інновації у грошово-кредитній сфері мають безпосередній і важливий вплив на економіку держави, а саме:

1) підвищення ефективності фінансового сектора. Інновації дозволяють фінансовим установам оптимізувати свою роботу, зменшуючи витрати та підвищуючи ефективність. Це сприяє збільшенню прибутковості та конкурентоспроможності фінансового сектору;

2) розширення можливостей для інвестицій. Інвестори завжди прагнуть вкласти свої гроші в перспективні (інноваційні) проєкти.

Незмінні на беззаперечні переваги інновацій у грошово-кредитній сфері також стикаються з викликами:

1) Кібербезпека. Розвиток нових технологій, таких як цифрові валюти та фінтех-платформи, може збільшити ризики щодо кібербезпеки та шахрайства. Це може призвести до втрати коштів і порушити конфіденційність даних клієнтів;

2) Регуляторні виклики. Інновації у грошово-кредитній сфері можуть вимагати змін у регуляторному середовищі. Недостатнє регулювання може призвести до великих ризиків для інвесторів і споживачів;

3) Виключення частини населення. Технологічні інновації можуть виключати з доступу до фінансових послуг групи населення, які не мають доступу до Інтернету або не мають навичок використання цифрових технологій;

4) Потреба в навчанні та освіті. Впровадження фінансових інновацій вимагає навчання та освіти персоналу, щоб вони могли ефективно та безпечно використовувати ці технології [4].

Незважаючи на недоліки, інновації в грошово-кредитній сфері можуть призвести до значного розвитку та вдосконалення фінансової системи, якщо правильно керувати їх впровадженням та мінімізувати ризики.

Отже, інновації в грошово-кредитній сфері мають великий потенціал для покращення економічного стану країни. Вони роблять фінансові послуги доступнішими, підвищують ефективність фінансового сектора та створюють нові можливості для інвестицій. Однак їхній успіх залежить від здатності вирішувати виклики, пов'язані з кібербезпекою та регулюванням.

Список використаних джерел

1. Dheeraj Vaidya, CFA, FRM W. T. Financial innovation. WallStreetMojo. URL: <https://www.wallstreetmojo.com/financial-innovation/>.

2. Burkovska A., Koval P. Innovative technologies in the banking sector of Ukraine in the period of digitalization. Ukrainian black sea region agrarian science. 2023. Vol. 27, no. 1. URL: <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/1.2023.51>.

3. Chen J. Financial innovation: definition, role, categories, and examples. Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/f/financial-innovation.asp>.

4. Qu J., Shek A. Seven technologies shaping the future of fintech. Greater China. McKinsey & Company. URL: <https://www.mckinsey.com/cn/our-insights/our-insights/seven-technologies-shaping-the-future-of-fintech>.

Таранець Є.О.,
здобувач вищої освіти
факультету менеджменту
Науковий керівник: **Бурковська А.В.,**
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РОЛЬ КРЕДИТУ В РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Для стимулювання економічного зростання та підтримки підприємницької ініціативи роль кредиту неоцінена. До сьогодні в Україні існує проблема обмеженого доступу до фінансування підприємств малого і середнього бізнесу (МСБ) через високі процентні ставки.

Низький відсоток господарюючих суб'єктів спроможний залучати іноземний капітал: 87% дрібних фірм та 82% середніх підприємств вказують на те, що вони не залучають іноземних інвестицій [1].

Значна кількість підприємств малого бізнесу, які потребують кредитів (понад 70%) відмовляються від ідеї його отримання ще до подання заявки через високі відсоткові ставки та надмірні вимоги до ліквідності застави [1].

Отримання кредиту дозволяє МСБ здійснювати стратегічні інвестиції в різні сфери діяльності, що надає нові можливості для розвитку (відкриття нових виробничих ліній або відділень, впровадження сучасних технологій, автоматизація виробництва, розробка і впровадження новітніх продуктів або послуг).

Кредити допомагають МСБ збільшувати обсяги продажів, оскільки можуть бути використані для розширення маркетингових і рекламних

заходів, для покращення якості продукції або послуг, а також для розширення географії збуту.

Доступ до кредиту дозволяє підприємствам вирішувати поточні фінансові проблеми, забезпечуючи ліквідність та фінансування оборотних коштів, що дозволяє їм ефективно управляти фінансовими ресурсами та зберігати фінансову стабільність в умовах змінного економічного середовища.

Кредит допомагає МСБ встановлювати партнерські відносини з кредитно-фінансовими установами, що може виявитися корисним для їхнього майбутнього розвитку. Так, при вчасному погашенні кредитів та підтримці фінансової дисципліни, підприємства можуть отримати позитивний кредитний рейтинг, що відкриває доступ до нових видів фінансування та інвестицій.

Серед джерел фінансових ресурсів малих і середніх підприємств (далі - МСП) банківські кредити займають третє місце після доходів від діяльності суб'єктів підприємництва та особистих коштів засновників, а питома вага кредитів для МСБ у загальному обсязі кредитного портфеля банків є незначною (до 20%) вже впродовж багатьох років [2].

Крім того, кредити можуть бути використані для здійснення інноваційних змін у бізнес-моделі МСБ. Наприклад, вони можуть фінансувати впровадження нових енергоефективних технологій або розробку екологічно чистих продуктів, що не лише сприятиме ефективному використанню ресурсів, але й підвищить конкурентоспроможність підприємств в довгостроковій перспективі.

Кредит може бути використаний МСБ для здійснення інвестицій у розвиток людського капіталу (на навчання та підвищення кваліфікації співробітників, що сприятиме зростанню їхньої продуктивності та розвитку нових навичок, необхідних для забезпечення конкурентоспроможності на ринку).

Малі та середні підприємства потребують фінансової підтримки держави та кредитно-фінансових установ на рівні з великими підприємствами і не мають їм протиставлятися, адже у важкі часи для великих підприємств, діяльність МСП може бути надійним джерелом надходжень до бюджету та засобом зниження соціальної напруги шляхом створення робочих місць [3].

Отже, кредит сприяє успіху та зростанню малого та середнього бізнесу.

Список використаних джерел

1. Грищук Н. В. Особливості сучасного кредитування представників малого та середнього бізнесу. *Ефективна економіка*. 2022. №1. С.12 - 15.

2. Проблеми кредитування малого й середнього бізнесу. Простобанк Консалтинг. URL:

http://www.prostobank.com/probl_kredituvannya_malogo_serednogo_biznesu.

3. Волкова Н. І., Свірідова К. Д. Аналіз проблем кредитування малого та середнього бізнесу в сучасних економічних умовах. *Фінанси, облік, банки*. 2017. №1(22). С. 9 -12.

СЕКЦІЯ 6. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Чигина О.І.,
здобувач вищої освіти 4 курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю.Ю.**,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАКУПІВЕЛЬ В СІЛЬСЬКИХ РАДАХ

Закупівельна діяльність набуває дедалі більшої актуальності в сучасних умовах функціонування та господарювання, в умовах воєнного стану та, ми впевнені, що вона не зменшиться в умовах повоєнного відновлення. Публічною закупівлею є придбання замовником товарів, робіт і послуг у порядку, за принципами та особливостями, які визначено чинним законодавством [1, 2].

Законом України «Про публічні закупівлі» визначено, що «замовники – це суб'єкти, визначені згідно із статтею 2 зазначеного закону, які здійснюють закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до зазначеного закону». Основними замовниками визначено:

- органи державної влади (законодавча, виконавча, судова влада);
- органи місцевого самоврядування (наприклад, територіальна громада, сільська, селищна, міська рада);
- юридичні особи (підприємства, установи, організації) та їх об'єднання, які забезпечують потреби держави або територіальної громади, якщо така діяльність не здійснюється на промисловій чи комерційній основі, за наявності однієї з таких ознак:
  - юридична особа є розпорядником, одержувачем бюджетних коштів; органи державної влади чи органи місцевого самоврядування або інші замовники володіють більшістю голосів у вищому органі управління юридичної особи;
  - у статутному капіталі юридичної особи державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків. Вичерпний перелік замовників наведено у статті 2 закону «Про публічні закупівлі» [1].

Сільські ради, які є об'єктом дослідження, за наведеними вище позиціями відносяться до замовників публічних закупівель, отже, мають здійснювати закупівлю товарів, робіт та послуг для забезпечення

функціонування та здійснення свого функціонального призначення сільські ради саме через систему публічних закупівель.

Основними особливостями організації закупівель у сільських радах є визначення потреб у товарах, роботах і послугах; формування плану закупівель та обґрунтування його позицій; організація роботи уповноваженої особи; корегування плану; організація і проведення закупівель; контроль за виконанням договорів і оплати; аналіз закупівельної діяльності та прийняття рішень за результатами контролю.

Список використаних джерел

1. Про публічні закупівлі : закон України від 25.12.2015 № 922-VIII; станом на 16 серпня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.

2. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова кабінету міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178; станом на 01 березень 2024 р.; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>.

СЕКЦІЯ 7. ФІНАНСОВІ ЧИННИКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Бардовська Д.С.,
здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Мікуляк К.А.,**
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ В УКРАЇНІ

Бюджетний кодекс України визначає міжбюджетні відносини як відносини між державою та територіальними громадами, що спрямовані на забезпечення відповідних бюджетів певними фінансовими ресурсами, які, своєю чергою, необхідні для дотримання функцій, встановлених Конституцією України та іншими нормативно-правовими актами України. Метою регулювання міжбюджетних відносин є дотримання відповідності повноважень на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами за бюджетами, та фінансових ресурсів, які мають забезпечувати виконання цих повноважень.

Актуальність дослідження міжбюджетних відносин у контексті воєнного стану обумовлюється необхідністю адаптації бюджетних процесів до нових умов. Це вимагає аналізу впливу воєнного стану на міжбюджетні трансферти, а також розробки механізмів забезпечення фінансової стабільності регіональних та місцевих бюджетів в умовах підвищеної невизначеності та ризиків. Таке дослідження сприятиме підвищенню ефективності використання бюджетних коштів та забезпеченню стійкого розвитку територіальних громад в умовах нестабільності.

Міжбюджетні відносини в Україні є ключовим компонентом фінансової системи держави, який забезпечує взаємодію між державним бюджетом та бюджетами різних рівнів, включаючи місцеві бюджети та бюджет Автономної Республіки Крим. Відповідно до ст. 81 Бюджетного кодексу України, ці відносини спрямовані на надання фінансових ресурсів, необхідних для виконання функцій, визначених Конституцією та законами України. Основною метою регулювання міжбюджетних відносин є забезпечення відповідності між бюджетними повноваженнями на здійснення видатків та наявними фінансовими ресурсами [1].

Тема міжбюджетних відносин є надзвичайно актуальною з кількох причин:

1. Реформи децентралізації. Останніми роками в Україні активно проводяться реформи децентралізації, які передбачають передачу значної частини повноважень та фінансових ресурсів від центрального уряду до місцевих громад. Це створює нові виклики для ефективного розподілу ресурсів та забезпечення фінансової стабільності на місцевому рівні.

2. Воєнний стан та надзвичайні обставини. Введення воєнного стану в Україні у 2022 році відповідно до Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 р. №64/2022 значно вплинуло на бюджетне законодавство та міжбюджетні відносини. Надзвичайні обставини вимагають адаптації бюджетних процесів та розробки нових механізмів міжбюджетних трансфертів для забезпечення стабільності фінансової системи держави [2].

3. Необхідність прозорості та ефективності. Забезпечення якісних, простих та прозорих механізмів надання міжбюджетних трансфертів є важливим для підвищення ефективності використання бюджетних коштів. Це сприятиме більш раціональному розподілу ресурсів та зменшенню корупційних ризиків.

4. Економічна стабільність і розвиток. Міжбюджетні відносини впливають на економічну стабільність та розвиток територіальних громад. Ефективне управління фінансовими ресурсами сприяє забезпеченню стійкого соціально-економічного розвитку, що є особливо важливим в умовах підвищеної невизначеності та ризиків.

5. Правова база та регулювання. Вивчення правової бази та механізмів регулювання міжбюджетних відносин дозволяє виявити недоліки та розробити рекомендації щодо їх усунення. Це сприяє покращенню законодавчої бази та підвищенню ефективності бюджетного процесу.

Міжбюджетні відносини є економіко-правовою категорією, що пов'язана з розмежуванням та правовим закріпленням видаткових повноважень і доходів за кожним рівнем влади, а також з передачею коштів у формі міжбюджетних трансфертів [3].

Зважаючи на вищезазначені фактори, дослідження міжбюджетних відносин в Україні є актуальним та необхідним для забезпечення фінансової стабільності держави, ефективного використання бюджетних коштів та стійкого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації та надзвичайних обставин.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n3296>.

2. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

3. Дмитрик О. О., Алісов Є. О., Кобильнік Д. А. Фінансове право: підручник; за ред. О. О. Дмитрик. Одеса : Видавництво «Юридика», 2022. 466 с.

Бойко К.О.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: **Мікуляк К.А.,**
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ФІНАНСОВИЙ РИНОК ПІД ВПЛИВОМ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

За останні роки фінансовий сектор України зазнав значних змін. Сучасні тенденції розвитку українського фінансово-кредитного сектору економіки, як у якісному, так і в кількісному аспектах, а також їхні перспективні позитивні зміни здебільшого визначаються швидкістю та ефективністю впровадження інноваційних фінансових продуктів та технологій у вітчизняний бізнес. Зміни в кредитно-фінансовій сфері України призвели до високого рівня зміни динаміки фінансових ринків країни, включаючи перерозподіл ринкових часток між їх учасниками, швидке зростання кількості суб'єктів, модернізація системи державного регулювання та нагляду, що створює додаткові стимули для оновлення та покращення спектра надання фінансових послуг для користувачів [1].

Фінансова система тісно пов'язана з процесом відтворення, оскільки через неї забезпечується виробництво валового внутрішнього продукту (ВВП) та розподілу й перерозподілу його вартості. Функціонування фінансової системи, яке базується на кругообігу грошових коштів, спрямоване на створення покращення сприятливих умов для суспільного виробництва. Основними завданнями, які вирішуються в процесі функціонування фінансів як суспільного інституту, є:

- мобілізація та оптимальне розміщення грошових коштів, необхідних для забезпечення виробництва певного обсягу валового внутрішнього продукту (ВВП);
- створення страхових фондів для покриття втрат грошових коштів та доходів, а також для забезпечення максимальних можливостей використання коштів цих фондів у кругообігу ресурсів;
- досягнення максимальної ефективності використання наявних грошових коштів шляхом вибору раціональної структури фінансового забезпечення;

- встановлення оптимальної пропорції розподілу та перерозподілу виробленого ВВП для задоволення потреб громадян, суб'єктів господарювання та держави [2, 6].

Фінансові інновації купуються та продаються на фінансовому ринку. Динамічність фінансового ринку як системи визначає, що фінансовий ринок є інноваційним, а постійні фінансові інновації є його невід'ємною складовою. Без фінансових інновацій та конкуренції фінансовий ринок не може існувати як окремий сектор загального фінансового ринку. Можна виділити ринок фінансових інновацій, що обумовлено його особливим місцем у загальній системі фінансового ринку. Ринок фінансових інновацій має інтегральний характер, що означає його нерозривний зв'язок з усіма фінансовими активами, які обертаються на фінансовому ринку. Оскільки ринок фінансових інновацій завжди працює з новими фінансовими товарами чи послугами, його можна вважати первинною складовою фінансового ринку. Ринок інновацій має свої особливості, які проявляються в:

- монополізації ринку через монополію на нововведення;
- стрімкому розвитку ринку фінансових інновацій;
- специфіці дії основних законів фінансового ринку;
- високій ризикованості інвестицій у фінансові інновації, що потребує венчурного капіталовкладення у нові сфери діяльності.

На ринку фінансових інновацій укладаються угоди, предметом яких є нові фінансові продукти та операції. Як зазначалося, особливістю нововведення як ринкового товару є відносно короткий життєвий цикл [3].

Новий фінансовий продукт як товар зазвичай продається лише один раз на первинному фінансовому ринку. Зазвичай, новий фінансовий продукт є невіддільним від покупця, оскільки розробляється для конкретного інвестора та часто є іменним. Нова фінансова операція, створена та реалізована виробником, є його ноу-хау, тому потребує монопольних прав. Втрата монополії на цю фінансову операцію означає для виробника втрату прибутку, а можливо, і всього бізнесу [4].

Зазначене спонукає до системного та детального вивчення феномену фінансових інновацій для розробки ефективної державної політики регулювання, особливо щодо фінансового забезпечення модернізації економіки. Загалом, фінансові інновації (ф'ючерси, опціони, Інтернет-банкінг, мобільний банкінг тощо) дозволяють розвиватися існуючим банківським технологіям, адаптувати їх для конкретних категорій інвесторів і споживачів у контексті поєднання ризику та прибутковості, а також підвищувати ефективність платіжних систем в умовах нестабільного фінансово-економічного середовища [5].

З одного боку, фінансові інновації виступають важливим джерелом залучення додаткових коштів у виробничий процес та отримання прибутку,

стимулюючи розвиток як всієї економічної системи, так і створення та реалізацію нових фінансових продуктів і операцій. З іншого боку, конкуренція змушує учасників фінансового ринку забезпечувати високу конкурентоспроможність своїх продуктів, проводити маркетингові дослідження ринку та постійно створювати й продавати актуальні фінансові продукти. Хоча планування розвитку фінансових нововведень не здійснюється на державному рівні і є результатом діяльності окремих підприємців і компаній, ринок фінансових інновацій має значний вплив на розвиток всієї економічної системи.

Список використаних джерел

1. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 01.01.2023 №1953-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.
2. Онишко С. В., Чуницька І. І. Стратегічна траєкторія розвитку фінансового ринку у форматі взаємодії складових його інфраструктурного потенціалу. *Бізнесінформ*. 2018. № 7. С. 194-201.
3. Бутко М.П., Дітковська М.Ю., Задорожна С.М. Стратегічний менеджмент. навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 376 с.
4. Словник фінансових та економічних термінів. URL: https://bankchart.com.ua/spravochniki/finansovyy_slovar.
5. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
6. Сіренко Н.М., Боднар О.А., Шишпанова Н.О. Інституціональна інфраструктура фінансового ринку: теоретико-практичний аспект. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук Modern Economics*. №25. 2021. С.130-135.

Добровольська П.А.,
здобувачка вищої освіти
Науковий керівник: **Боднар О.А.**,
канд. екон. наук, доцент,
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах сучасного економічного розвитку підприємства зазнають значного впливу різноманітних політичних, економічних та соціальних факторів, а науково-технічний прогрес став невід'ємною частиною

життєдіяльності людини і бізнесу, без якого неможливо уявити сучасне підприємство. Разом із тим збільшення кількості кризових ситуацій, посилення динаміки та нестабільності економічних обставин надають актуальності питанню власної економічної безпеки суб'єктів господарювання. У свою чергу, це вимагає значної уваги до процесу виявлення і нейтралізації можливих загроз, ризиків та небезпек, що можуть негативно впливати на діяльність та успішність підприємства [1].

Ефективне функціонування підприємства залежить від забезпечення його економічної безпеки. Економічна безпека підприємства – це захищеність науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу підприємства від економічних загроз прямого та непрямого впливу [2].

Разом з тим, економічна безпека передбачає забезпечення такого стану діяльності підприємства, за якого буде досягнуто позитивного економічного результату через одержання прибутку та задоволення потреб споживачів. Головною ціллю економічної безпеки підприємства є запорука його стабільного та ефективного функціонування в розрахунку як на короткостроковий, так і довгостроковий період [3].

Економічна безпека підприємства визначається якісними та кількісними характеристиками, серед яких ключову роль відіграє рівень економічної безпеки. Задля гарантування високого рівня економічної безпеки, будь-яка організація повинна приділяти увагу заходам забезпечення безпеки її основних функціональних компонентів. Сюди включаються заходи, спрямовані на мінімізацію ризиків у всіх аспектах діяльності, від управління фінансами до оптимізації виробничих процесів, з метою забезпечення стабільності та конкурентоспроможності організації в умовах змінного економічного середовища [2].

Функціональні складові економічної безпеки підприємства є системою ключових напрямів його економічної безпеки, які суттєво різняться за своїм змістом. Серед них можна виділити фінансову, організаційно-управлінську, інтелектуально-кадрову, техніко-технологічну, політико-правову, інформаційну, екологічну та силову складові. Ці компоненти тісно взаємодіють між собою та чинять вплив на стійкість та успішність функціонування підприємства. На основі чітко сформованого списку складових економічної безпеки проводиться оцінка рівня економічної безпеки організації шляхом врахування складових, які чинять на неї найбільший вплив [2].

Гарантування економічної безпеки суб'єктів господарювання ґрунтується на конкретному механізмі. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства представляє собою комплекс організаційних, фінансових та правових заходів, спрямованих на своєчасне виявлення та

усунення ситуацій, які можуть загрожувати економічній стабільності підприємства [2].

Даний механізм має на меті виконання ряду функцій, а саме: захисної, регулятивної, попереджувальної, інноваційної та соціальної, реалізація яких дозволяє підприємству не лише уникати наявних ризиків, а й активно реагувати на зовнішні або внутрішні обставини та впроваджувати інноваційні підходи для підвищення конкурентоспроможності [4].

Процес забезпечення економічної безпеки підприємства є неперервним, цей процес базується на систематичному дослідженні індикаторів економічної безпеки. Такий підхід дає змогу об'єктивно оцінити стан економічної безпеки організації та вживати необхідних заходів для забезпечення цієї безпеки [4].

Головним призначенням механізму забезпечення економічної безпеки підприємства є створення таких обставин, за яких гарантуватиметься необхідний рівень безпеки та забезпечуватимуться оптимальні умови для ефективної роботи підприємства [4].

Структура механізму передбачає наявність суб'єктів і об'єктів гарантування економічної безпеки, а також ресурсів, інструментів, завдань, цінностей та економічних стимулів. Крім того, важливим аспектом є взаємодія між цими елементами, яка безпосередньо визначає ефективність заходів економічної безпеки підприємства [4].

Об'єктами механізму забезпечення економічної безпеки підприємства є [4]:

- сфери діяльності підприємства, такі як: постачальна, виробнича, управлінська, комерційна тощо;
- активи та ресурси, включаючи матеріально-технічні, фінансові, інтелектуальні та інформаційні;
- кадровий потенціал, робочі відділи та інші структурні компоненти підприємства.

До складу суб'єктів механізму можна віднести як окремих робітників, так і підрозділи, які безпосередньо відповідальні за рівень економічної безпеки підприємства [4].

Отже, механізм забезпечення економічної безпеки передбачає досягнення оптимальних показників роботи підприємства, збереження його виробничих та кадрових ресурсів, а також формування конкурентоспроможного ринкового середовища, в якому підприємство зможе успішно поєднувати підприємницьку ініціативу з державним регулюванням. Крім того, важливим аспектом є створення сприятливих умов для надійного функціонування підприємства в умовах постійних змін на ринку та в суспільстві [4].

Щоб створити ефективну систему забезпечення економічної безпеки в першу чергу потрібно визначити фактори, які чинять вплив на стан безпеки, а також потенційний рівень небезпеки цих факторів [2].

Загрозами економічної безпеки є сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів, які можуть значно ускладнити нормальну роботу підприємства та загрожувати його існуванню [2].

Серед зовнішніх загроз можна виділити несприятливі макроекономічні умови, такі як воєнні конфлікти або нестабільність у загальноекономічній ситуації країни, обмеженість фінансових ресурсів для інвестування, інфляцію, зміни законодавчої бази та проблеми з корупцією [5].

До внутрішніх загроз відносяться ті фактори, які залежать безпосередньо від роботи підприємства і можуть дестабілізувати його діяльність зсередини. Серед них можна виділити: нечіткість цілей і стратегій підприємства; дії або бездіяльність робітників, які не сприяють досягненню цілей підприємства; неякісно розроблені маркетингові стратегії, які ускладнюють ринкові взаємодії; недотримання правил користування технічними засобами; неефективна цінова політика, що знижує конкурентоспроможність організації та призводить до фінансових та матеріальних втрат [5].

Зазначені загрози порушують економічну безпеку та стійкість підприємства, заважають його ефективній діяльності на ринку. Розв'язання цих проблем вимагає постійного вдосконалення стратегій управління, а також активної реакції на змінні умови ринку та внутрішні проблеми підприємства. Тому з метою запобігання негативному впливу даних факторів, керівникам і менеджерам будь-якої організації необхідно розробляти інноваційні методи для поліпшення стану економічної безпеки [5].

Для кожного окремого підприємства шляхи запобігання внутрішнім загрозам економічної безпеки відрізнятимуться в залежності від виду діяльності та іншим його особливостям. Проте можна виділити три найголовніші складові: техніко-технологічну, фінансову та кадрову (інтелектуальну) [6].

Техніко-технологічна складова вимагає відповідності використовуваних підприємством технологій і устаткування сучасним світовим відповідникам з метою оптимізації виробництва. Основними заходами запобігання загрозам техніко-технологічної складової підприємства є: збільшення ефективності використання основних засобів організації, зменшення рівня морального та фізичного зносу основних засобів, підвищення ресурсовіддачі та ефективне розпорядження фінансовими ресурсами, які інвестовано в активи організації [5, 6].

Фінансова складова передбачає ефективне використання фінансових ресурсів підприємства. Щоб запобігти фінансовим загрозам необхідно

поліпшувати рівень ліквідності організації, збільшувати результативність використання власного капіталу, а також оптимізувати та збалансувати структуру дебіторської та кредиторської заборгованості організації [5, 6].

Кадрова або інтелектуальна складова має на меті ефективне управління працівниками, підвищення їх мотивації та кваліфікації задля розвитку інтелектуального потенціалу організації. Безпека даної складової забезпечується шляхом зменшення кількості вимушених відпусток працівників, заохочення працівників до трудової активності, підвищення їх кваліфікації, залучення кваліфікованих трудових ресурсів, а також створення ефективного механізму вирішення конфліктних ситуацій [5, 6].

Таким чином, економічна безпека підприємства є комплексним показником, який характеризує рівень захищеності підприємства від несприятливого впливу як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, а також забезпечує стійке та ефективне функціонування підприємства. Шляхом забезпечення стабільного стану економічної безпеки можна створити сприятливі умови для успішної діяльності організації та досягнення її основних цілей завдяки вчасному виявленню та зменшенню впливу загроз різних видів [2]. Для цього підприємство повинно активно реагувати на зміни в економічному середовищі та вдосконалювати свої стратегії управління для забезпечення своєї стійкості та конкурентоздатності.

Список використаних джерел

1. Коваленко В.В. Ризики в системі економічної безпеки підприємства та засоби їх нейтралізації. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2018. № 3 (51). С. 175-180.
2. Гаркуша В. О., Єршова Н. Ю. Теоретично-методичні засади формування економічної безпеки підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 27. С. 106-112.
3. Потапюк І. П., Мазіленко С. С., Прусова М. О. Фінансово-економічна безпека як основа безпеки підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 2(02). С. 156-160.
4. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1. С. 64-68.
5. Шмалій Л. В. Економічна безпека підприємства: сучасні проблеми забезпечення. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. №1 (27). С. 123-129.
6. Паліга Н. Б., Світлична Ю. В. Шляхи запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам економічній безпеці промислового підприємства. *Економіка промисловості*. 2011. № 1. С. 197-202.

Зерницька К.О.,
здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Боднар О.А.,**
канд. екон. наук, доцент,
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Банківська система займає центральне місце в сучасній ринковій економіці та виконує низку ключових функцій. Серед найважливіших з них - акумулювання та перерозподіл вільних фінансових ресурсів, а також забезпечення руху фінансових інструментів між усіма економічними суб'єктами й підтримка процесів відтворення.

У сучасних кризових умовах особливо важливо забезпечити фінансову безпеку банківської системи та держави в цілому. Це зумовлено впливом зовнішнього середовища, яке наразі характеризується посиленням фінансової кризи, зокрема зростанням конкуренції та консолідації банківського бізнесу. Під їхнім впливом виникають загрози, що створюють перешкоди для досягнення прибутковості та мінімізації ризиків, ускладнюючи реалізацію стратегічних напрямів розвитку банківських установ.

Для комерційних банків надзвичайно важливими стають умови ефективної та безпечної діяльності, такі як гарантування поверненості кредитів, підвищення прибутковості, збереження ліквідності та фінансової стійкості, зниження банківських ризиків й забезпечення депозитів [1].

У процесі забезпечення фінансової безпеки банків необхідно проводити інформаційно-аналітичну роботу. Її результати є важливою умовою для моніторингу, оцінки рівня та аналізу факторів, що впливають на фінансову безпеку банківського сектору. Функціонування інформаційно-аналітичного забезпечення є ключовою передумовою для здійснення точного та оперативного оцінювання рівня фінансової безпеки банківської системи, прогнозування можливих зовнішніх та внутрішніх загроз, а також забезпечення достатньої кількості фінансових ресурсів для своєчасного виконання термінових зобов'язань.

Важливим показником стійкості банківського сектору є здатність отримувати прибутки в процесі своєї діяльності. Тому важливим є перехід від збиткової до прибуткової роботи банківського сектору країни. Ефективне функціонування банківської системи України в умовах сучасних викликів значною мірою залежить від забезпечення стабільної прибутковості банків. Прибуток є однією з основних складових надійності

банківського сектору, оскільки він гарантує безпеку вкладів та наявність достатніх джерел кредитування, що є критично важливим для ефективного розвитку економіки держави [2].

В процесі своєї діяльності банківським установам необхідно постійно підвищувати ефективність, щоб виконувати взяті на себе відповідальність щодо збереження та примноження капіталу. Стимулювання злиття та об'єднання невеликих банківських установ може сприяти підвищенню рівня їх капіталізації. Це, в свою чергу, дозволить збільшити обсяги капіталу банків, підвищити ефективність їх діяльності за рахунок скорочення витрат і врятувати від банкрутства ті банки, які є суспільно важливими. Варто зазначити, що такі заходи доцільно застосовувати лише до фінансово стійких і рентабельних установ [3].

Одним з ключових аспектів у функціонуванні банківського сектору є підвищення його надійності на внутрішньому та міжнародному ринках. Для забезпечення цього фактора важливим є впровадження таких заходів:

- оптимізація структури капіталу, активів та зобов'язань банків, що сприятиме фінансовій стійкості банків та матиме позитивний вплив на економічний розвиток країни;

- забезпечення пропорційного зростання обсягів регулятивного капіталу банківських установ та його складових через активно-пасивні операції;

- підвищення ефективності діяльності банків управління активами та пасивами банків, щоб не допустити необґрунтованого збільшення обсягів відрахувань від регулятивного капіталу, що може бути пов'язане із нарахованими, але не сплаченими доходами;

- посилення вимог щодо проведення прозорого корпоративного управління банками;

- застосування процедури реорганізації банків через приєднання або злиття збиткових філій;

- розробка стратегічних цілей діяльності банківського сектору, враховуючи внутрішні та зовнішні фактори [2].

Застосування даних заходів допоможе зробити банківську систему України конкурентоспроможною та підвищити рівень довіри серед населення, що забезпечить її стійкість та стабільне функціонування [2].

Основними інструментами реалізації вищезазначених заходів можуть слугувати:

- фінансовий аналіз банківського сектору, що передбачає загальну оцінку функціонування банківських установ, детальний аналіз структури їх активів та пасивів, а також оцінку показників ліквідності та прибутковості з метою оптимізації діяльності та сприяння ефективному розвитку;

- фінансовий моніторинг, що полягає в систематичному спостереженні за станом функціонування банківського сектору, аналізі результатів його діяльності та прогнозуванні тенденцій розвитку;
- фінансове планування, яке передбачає розробку фінансових планів щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів банку;
- фінансовий менеджмент, спрямований на підтримку швидкого економічного зростання банківських установ, збільшення їх власного капіталу та ресурсного потенціалу, підвищення конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг та забезпечення стабільного розвитку в майбутньому;
- ризик-менеджмент, який включає оцінку рівня ризиків та розробку стратегій їх управління з метою мінімізації можливих негативних наслідків [4].

Збереження стійкості банківської системи на високому рівні відповідно до європейських стандартів є одним із стратегічних напрямків удосконалення фінансово-кредитної політики. Для покращення цих показників потрібно постійно вдосконалювати стандарти банківської діяльності та банківського регулювання [2].

Підводячи підсумки можна сказати, що фінансова безпека банківської системи України в умовах економічної нестабільності вимагає комплексного підходу, що включає посилення регуляторних і наглядових функцій, підвищення капіталізації банків, вдосконалення системи управління ризиками, а також розробку стратегічних цілей діяльності банківського сектору. Реалізація цих заходів забезпечить стійкість банківської системи, сприятиме відновленню довіри до фінансових інститутів та підтримуватиме економічний розвиток України.

Список використаних джерел

1. Теслюк С., Матвійчук М., Левчук А. Фінансова безпека банківських установ в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-117>.
2. Гаряга Л. О., Куліш Р. Р. Фінансова безпека банківської діяльності в умовах цифровізації. *Проблеми економіки*. 2019. №4. С. 163–171. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-163-171>.
3. Мордань Є. Ю., Журавка О. С., Діденко К. В., Кравченко Я. І. Фінансова безпека банківської системи України: сутність та оцінка. *Бізнес Інформ*. 2021. №1. С. 243–251. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-1_0-pages-243_251.pdf.
4. Шульга О.А. Стратегія забезпечення фінансової безпеки банківської установи та сучасні аспекти її діагностики. *Інфраструктура ринку*. 2023. №70. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure70-30>.

Колток К.О.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: **Мікуляк К.А.,**
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ПОРІВНЯННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІДКРИТТЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Створення та розвиток бізнесу є важливим елементом економічного розвитку кожної країни. Україна та Польща мають відмінне законодавче середовище для відкриття та ведення бізнесу. Україна останніми роками вдосконалює закони та процедури для спрощення реєстрації бізнесу. Зокрема, були прийняті закони, спрямовані на зменшення адміністративних бар'єрів та спрощення реєстраційних процедур [1, 2]. У Польщі також спостерігається тенденція до поліпшення законодавства, що регулює бізнес-процеси. Країна активно працює над зменшенням бюрократичних процедур та реформуванням податкової системи для сприяння розвитку підприємництва [5].

Україна та Польща мають різні процедури реєстрації бізнесу. В Україні, як і в Польщі процедури реєстрації стають простішими та швидшими. Країна спрощує реєстраційні процедури для стимулювання підприємництва та залучення інвестицій. Державна підтримка має важливе значення для стимулювання бізнесу. Україна та Польща надають певні пільги та підтримку підприємцям [2, 3].

Україна активно розвиває програми підтримки для малих та середніх підприємств, надає податкові пільги та фінансову допомогу. Польща також надає значний спектр підтримки для підприємців, включаючи фінансову допомогу, пільги та консультації. Україна та Польща відрізняються за законодавчими нормативами, які регулюють процес відкриття бізнесу. Українське законодавство постійно зазнає змін та покращень, спрямованих на спрощення процедур реєстрації та управління підприємством. Останнім часом було прийнято закони, що спрощують отримання ліцензій та дозволів, а також реформують систему оподаткування для забезпечення більшої прозорості та ефективності для підприємців [4].

У Польщі законодавство також активно модернізується з метою полегшення створення та функціонування бізнесу. Країна спрощує бюрократичні процедури та спрямовує зусилля на вдосконалення податкової системи та створення сприятливих умов для підприємництва. Українські процедури реєстрації бізнесу включають кілька етапів, таких як реєстрація підприємства, отримання податкового номера та

ідентифікаційного коду. Проте, необхідність декількох адміністративних процедур може призвести до затримок та складнощів для підприємців.

У Польщі процедури реєстрації бізнесу є відносно простими та ефективними. Однак, як і в багатьох країнах, можуть виникати окремі адміністративні та юридичні вимоги, які потребують уважного вивчення та виконання. Україна та Польща активно надають підтримку малим та середнім підприємствам, оскільки цей сектор є важливим для економічного зростання та створення робочих місць. Українська держава реалізує різноманітні програми фінансової підтримки, навчання та консультацій для підприємців.

Польща також має розгалужену систему підтримки підприємців. Це включає фінансову допомогу, податкові пільги, інвестиційні стипендії, програми навчання та консультації з розвитку бізнесу. Результати аналізу показують, що як Україна, так і Польща враховують важливість підтримки та сприяння розвитку підприємництва. Обидві країни активно працюють над поліпшенням законодавчого середовища та спрощенням процедур для підприємців. Важливо надалі вдосконалювати ці аспекти, щоб забезпечити стійке економічне зростання і покращення життя населення.

Таким чином, обидві країни активно вдосконалюють свої бізнес-середовища, спрямовуючи зусилля на спрощення процедур та надання підтримки підприємцям. Важливо продовжувати вивчати та аналізувати ці процеси для подальшого покращення бізнес-середовища та сприяння сталому економічному зростанню.

Список використаних джерел

1. World Bank Group. Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020>.

2. Центр реформ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України. Спрощення бізнесу в Україні: покроковий план та досягнення. URL: <http://surl.li/ukksa>.

3. Ministry of Entrepreneurship and Technology of the Republic of Poland. Polish Government Support for Entrepreneurs. URL: <http://surl.li/ukksf>.

4. The National Centre for Research and Development in Poland. Support for Innovations in Poland. URL: <https://www.ncbr.gov.pl/en/>.

5. Ukrainian Chamber of Commerce and Industry. URL: <https://chamber.ua/>.

Польовий А.М.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: **Мікуляк К.А.,**
асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

КРИПТОВАЛЮТИ: ІНОВАЦІЇ ЧИ НАСТУПНА МОЖЛИВА АФЕРА?

У сучасному світі, коли інформаційні технології пронизують усі сфери життя, криптовалюта зайняла важливе місце для обговорення. В експертів фінансової індустрії це викликає як захоплення, так і сумнів. До 2020 року зміни були досить лінійними та поступовими, але криза Covid-19 дала несподіваний поштовх розвитку цифрових технологій та прискорила перехід до ефективнішого та швидшого обміну інформацією та грошовими коштами. Криза завжди є точкою зростання для інновацій.

Найбільш значний прогрес стався у фінансовій сфері: активно зростає попит на альтернативні методи розрахунку, зберігання та інвестування коштів. За даними Forbes, у 2020 році капіталізація криптовалютного ринку значно зросла в основному завдяки зацікавленості інституційних інвесторів, які гарно вміють спіймати тренд [1].

Чому ж це відбувається? Ну взагалі, банківська система має декілька недоліків централізованого монополіста, зокрема забюрократизовані процеси, комісії, відсутність гарантій конфіденційності операцій, високий контроль над коштами клієнтів [1]. А також, емісія долара викликала зростання інфляції, що змушує до пошуку нових рішень для збереження вартості [1].

Ці проблеми виникли не випадково, але криза виявила слабкі сторони та підштовхнула бізнес до пошуку нових рішень: більш операційно ефективних та менш залежних від зовнішніх факторів. Одним із таких варіантів було використання цифрових валют (криптовалюта) та технології розподілених баз даних (блокчейн) [1, 6].

Різниця між криптовалютою та звичайними грошима полягає в тому, як гроші передаються від одного клієнта до іншого. Наприклад, якщо у клієнта є банківська картка, прив'язана до банківського рахунку, банк фіксує інформацію про гроші на рахунку: скільки грошей надійшло або списано, звідки, коли й кому. Клієнт також платить банку, коли грошові кошти перераховуються на інший рахунок. Якщо банк вважатиме активність на рахунку підозрілою, він має повне право заморозити його. Крім того, клієнт отримує комісії й ризик того, що хтось заволодіє частиною грошей або рахунок буде повністю заблоковано. Біткоїн цього не

допускає, тому що його ядром є не банк, а блокчейн – розподілена база даних, побудована за допомогою криптографічних методів, яка забезпечує надійне зберігання даних та їх незмінність. Блокчейн гарантує безпеку за допомогою децентралізованого сервера часових позначок і мережеских з'єднань однорангових вузлів. Саме це зробило блокчейн придатним для реєстрації транзакцій даних і подій, керування ідентифікацією та походженням [4].

Блокчейн – це суттєво універсальна база даних часових позначок, яка використовується для надійного обміну даними в мережі, включаючи криптовалюту. Ця технологія може допомогти уникнути ризику маніпулювання даними й вирішити питання швидкості обміну, не залучаючи посередників або централізованого управління [1].

Завдяки своїм особливостям блокчейн підходить для ведення реєстрів (наприклад, прав власності на землю чи нерухомість), баз даних загального споживання – обміну, баз персональних даних, для захисту прав інтелектуальної власності, контролю постачань та логістики, а також курс на проведення переказів і розрахунків [1, 5].

Під поняттям «криптовалюта» розуміють підмножину цифрових валют, а також підмножину альтернативних й віртуальних валют. Тільки учасники ринку можуть встановлювати вартість криптовалют, які вони купують і продають на біржі. Вони включають понад 2000 видів криптовалют, і з розвитком цієї галузі їх кількість постійно збільшується [4].

Але він також має свої сфери зростання: соціальне визнання технологій і нормативне регулювання (включно з правовим статусом криптовалют), універсальний доступ і достатня інфраструктура, сумісність між мережами, пропускну здатність, своєчасні технологічні оновлення [4].

Найпопулярнішими криптовалютами в Україні є Bitcoin, Ethereum, Dash, Monero, Ripple. Спочатку Національний банк України прирівняв криптовалюту до замінників готівки, які не мають реальної вартості та заборонені до використання фізичними та юридичними особами. З 2016 року Українська біржа стала першим у світі майданчиком для торгівлі ф'ючерсами на криптовалюту (похідні цінні папери) [4].

Очевидно, що криптовалюта та блокчейн-технології завдяки своїм перевагам перетворюються на інновацію, яка може стати проривною та радикально змінити більшість аспектів життя світової спільноти. Якщо це станеться, люди матимуть повний контроль над своїми фінансами, зможуть вільно вибирати отримувачів платежів і при цьому платити мінімальні комісії. Чи варто починати використовувати криптовалюту? Україна є одним із лідерів у світі за кількістю людей, які використовують криптовалюту, а щоденний обсяг операцій у гривнях досягає 1,9 млн дол. США. Три біржі обмінюють криптовалюту на гривню: Exmo exchange –

1,275 млн дол. США, Kuna – 403 тис. дол. США, BTC TRADE UA – 232 тис. дол. США [4].

BRDO також зазначає, що у 2017-2018 роках українськими компаніями було створено 25 криптовалют, а обсяг залучених через ICO коштів сягнув еквівалента понад 99 млн дол. США, при цьому обсяг майнінгу в Україні перевищує 100 млн дол. США на рік [4].

Найпоширенішою криптовалютою у світі на сьогодні є Bitcoin, яка продовжує свій розвиток, кількість користувачів цієї системи в Україні постійно зростає. Популярність Bitcoin також спричинила створення інших криптовалют, які почали розвиватися поряд з Bitcoin, але їхні можливості та популярність ще набагато менші. У країнах, в тому числі в Україні, почалася боротьба з біткоїнами, пояснюють це турботою про людей, захищаючи їх від вкладення грошей у «замінники готівки» та їх втрати в разі падіння курсу Bitcoin. Насправді ця боротьба викликана прагненням зосередити функції грошової емісії, а отже, і влади, в руках держави та не допустити створення альтернативних джерел емісії платіжних засобів. [4].

Bitcoin – справжня інновація у фінансовій сфері. Він пропонує альтернативу традиційній банківській системі, яка має свої недоліки та обмеження. Bitcoin базується на технології блокчейн, яка дозволяє безпечно зберігати та передавати дані без необхідності централізованого керування. Ця децентралізація надає біткойну такі переваги, як низькі комісії, швидкі перекази та високий рівень безпеки та конфіденційності [4].

Bitcoin став привабливим для інституційних інвесторів, що свідчить про його визнання як серйозного фінансового інструменту. Він також надає доступ до фінансових послуг тим, хто раніше був виключений із традиційної банківської системи, таким чином сприяючи фінансовій доступності [2].

Звичайні гроші централізовані та контролюються банками та урядами, тоді як біткойн пропонує децентралізовану та незалежну систему. Однак поява нових технологій завжди супроводжується ризиками, і криптовалюта не є винятком. Є такі проблеми, як коливання обмінного курсу, можливість зловживань і шахрайства. Однак ці ризики не означають, що Bitcoin сам по собі є шахрайством, а лише підкреслюють необхідність обережного та відповідального використання [2].

Таким чином, попри ризики, біткойн є інноваційним кроком у фінансовій сфері, який надає можливості для більш ефективного, безпечного та доступного обміну грошей. Його успіх і визнання як фінансового інструменту вказує на необхідність нових рішень у сучасному світі та зростання довіри до цифрових технологій.

Список використаних джерел

1. Криптовалюти як нова фінансова реальність. URL: https://lb.ua/economics/2021/10/21/496735_kriptovalyuti_yak_nova_finansova.html.
2. Криптовалюта та їх місце у фінансовій системі. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/02d193b6b501a0fd82d6798fc841e70b.PDF>.
3. Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/spilna-zayava-finansovih-regulyatoriv-schodo-statusu-kriptovalyut-v-ukrayini>.
4. Binance. URL: <https://www.binance.com/uk-UA/blog>.
5. Бурковська А.В., Ляшенко Н.В. Місце криптовалют на світовому ринку. *Електронне наукове видання з економічних наук «Modern Economics»*, МНАУ. 2019. №18. С. 20-25.
6. Sirenko, N., Dubinina, M., Melnyk, O., Vodnar, O. and Luhova, O. (2023). Current Status and Regulation of the Digital Money Market in Ukraine. *Econ. Aff.*, 68(Special Issue): 955-961. DOI: 10.46852/0424-2513.2s.2023.44.

Слободян Т.А.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: **Мікуляк К.А.,**
асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ПІДПРИЄМСТВА

Україна та підприємства на її території проводять фінансову політику з допомогою фінансових механізмів, що залежить від рівня економічного розвитку держави, їх взаємозв'язку в господарських операціях, історією країни й національними особливостями. Забезпечення розвитку підприємств багато в чому залежить від ефективності його фінансових механізмів, оскільки невизначеність загальної економічної ситуації в Україні та зміни у законодавчій системі негативно впливають на розвиток підприємств, приводячи до скорочення їх чисельності [1, с. 136].

У сучасних умовах повномасштабного вторгнення агресора в Україну, підприємства повинні адаптуватися до змінного ринкового середовища, викликаного війною та постійними змінами ринкової кон'юнктури. Це потребує створення фінансового механізму, який би сприяв розвитку

підприємств в умовах нестабільності та невизначеності економіки в Україні.

Сучасне економічне середовище ускладнює фінансовий механізм підприємств, що змушує їх адаптуватися до зовнішніх чинників, таких як підвищені зобов'язання та вимоги у сфері платежів, а також податків та дивідендів. Всі складові цього механізму повинні активізувати та оптимізувати діяльність підприємства загалом, задовольняючи при цьому інтереси учасників ринкових відносин. Саме тому при розробці підходів до управління фінансами підприємств слід передбачати можливість підвищення ефективності та постійного вдосконалення фінансового механізму. Це забезпечить гнучкість та адаптивність в організації фінансових процесів і методах управління фінансовими ресурсами підприємства.

Фінансовий механізм підприємства передбачає розподіл, перерозподіл, управління, формування, мобілізацію і реалізацію децентралізованих і централізованих грошових доходів, створення коштів і резервів підприємства.

Фінансовий механізм є найбільш динамічною часткою фінансової політики компанії. Він негайно реагує на всі можливі особливості нинішнього стану в економічній та соціальній сфері країни. А отже, підприємство здійснює діяльність у фінансовій сфері за допомогою фінансових механізмів, можна визначити орієнтовні та регулюючі фінансові механізми.

Директивні фінансові механізми призначені для фінансових відносин, в яких компанії й держави беруть безпосередню участь. Це, як правило, податки, державні позики, бюджетне фінансування, організація бюджетної системи та бюджетного процесу підприємства, а також фінансове планування. У цьому випадку компанія розробляє складну систему організації фінансових відносин.

У більшості випадків директивний фінансовий механізм може також поширюватися на фінансові відносини підприємств, у яких країна не бере участі. До них належать, зокрема, відносини на ринку корпоративних цінних паперів, що мають важливе значення для реалізації всієї фінансової політики [4, с. 163].

Фінансовий механізм регулювання розробляють для певного сегмента фінансових відносин, який не зачіпає безпосередньо інтересів держави. Такий механізм є характерним для організації фінансових відносин на приватних підприємствах.

Стійкий хід процесу оновлення експансії безпосередньо залежить від фінансового механізму і фінансової політики підприємства. Для вдосконалення фінансової політики ефективний фінансовий механізм підприємства має виконувати наступні завдання:

- забезпечити раціональні пропорції розподілу та перерозподілу прибутку підприємства;
- забезпечити необхідні темпи економічного розвитку підприємства;
- розробити та здійснити фінансове планування та прогнозування обсягів фінансових ресурсів, їх розподілу та використання;
- підвищити ефективність фінансового контролю;
- удосконалити механізм дії фінансових важелів, стимулів і санкцій;
- інформаційно й організаційно забезпечити функціонування всього фінансового механізму підприємства [5, с. 145].

Отже, мета фінансового механізму підприємства – максимізувати фінансові результати, отримані від надання фінансових ресурсів, необхідних для ефективного функціонування підприємства. В умовах невизначеності та війни, головною метою управління фінансами підприємства є максимізація прибутку, капіталізація, а також забезпечення платоспроможності та ліквідності підприємства шляхом задоволення інтересів власників.

Елементами фінансового механізму є [3, с. 72]: фінансова підтримка; фінансове регулювання; система фінансових інструментів та показників, які допомагають оцінити вплив на діяльність підприємства.

Підвищити конкурентоспроможність бізнесу в сучасних умовах можна тільки шляхом удосконалення систем фінансового управління підприємством. Тому важливо впроваджувати нові інструменти та системи, щоб оперативно реагувати на всі зміни зовнішніх та внутрішніх факторів.

Таким чином, реалізація фінансової політики здійснюється через фінансовий механізм. Це складна система, що впливає на різні аспекти фінансової діяльності окремих суб'єктів. Тому можна сказати, що фінансовий механізм є важливим компонентом фінансової політики. Його головною метою є досягнення максимального рівня прибутку при мінімальних витратах фінансових ресурсів та мініальному ризику, а його сутність полягає у виділенні певного обсягу фінансових ресурсів з одночасним встановленням джерел та форм їх фінансування для поточної оперативної діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Балацька А. Сутність фінансового механізму розвитку малого та середнього бізнесу. *Економічний аналіз*. 2020. №1, Т.30. С.7-14.
2. Єпіфанова І.Ю., Джеджула В.В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с.
3. Ковалюк О.М. Методологічні основи фінансового механізму. *Фінанси України*. 2003. №4. С.51-59.
4. Чугунов І.Я. Фінансова політика у системі соціально-економічного розвитку України. Київ : Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2016. 236 с.

5. Балацька А. Сутність фінансового механізму розвитку малого та середнього бізнесу. *Економічний аналіз*. 2020. №30 (1). С. 7-14.

6. Сіренко Н.М., Мікуляк К.А. Бенчмаркінг конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору. Міжнародна науково-практична конференція «Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу», м. Київ, 25 травня 2023 року. С. 223-225.

Терянік Д.О.,
здобувачка вищої освіти
Науковий керівник: **Боднар О. А.**,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СУТЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОСНОВНІ ЇЇ ЕЛЕМЕНТИ

Фінансова безпека є важливим елементом розгалуженої системи національної безпеки. Згідно з Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [1], фінансова безпека являє собою «стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни». Фінансова система є складною економічною категорією, тому, окрім цього визначення, має багато різноманітних роз'яснень, що визначає її актуальність у наукових колах та важливість в управлінні державою. Можна сказати, що фінансова безпека держави являє собою її захищеність від наявних чи потенціальних фінансових загроз задля стабільного функціонування усіх структурних одиниць держави, і ця категорія має особливе місце в для реалізації національних інтересів.

Національна безпека визначає цілісність держави, її функціонування та здатність різних структур виявляти та запобігати появі ризиків благополуччю держави та її населення, вирішувати проблеми, пов'язані із національними інтересами, підтримувати усі сфери державного регулювання у випадках потенційних та наявних загроз окремим елементам функціонування держави, в тому числі економіці. В наш час спостерігається небезпека усім ланкам структури управління, яка веде за собою занепад багатьох елементів національної безпеки. Саме тому зараз є важливо необхідним є забезпечення цілісності держави, в першу чергу

оборони та економіки. Фінансова безпека є складовою економічної, що в свою чергу визначає її ключовим елементом для забезпечення сталості інших елементів національної безпеки.

Фінансову безпеку як економічну науку вивчають у різних рівнях економічного регулювання, а предметом дослідження є всі її складові. Згідно з науковими доробками [2], вона функціонує на мікро-рівні, тобто в діяльності домогосподарств та підприємств, та макро-рівні, де розглядаються всі елементи фінансової безпеки:

- бюджетна – вид фінансової, який забезпечує збалансованість державного бюджету задля виконання покладені на державу обов'язки;

- боргова – забезпечує контроль над зовнішнім та внутрішнім боргами держави задля запобігання боргового навантаження та неспроможності їх погашення;

- грошово-кредитна – тісно пов'язана з регулюванням кредитні кошти для суб'єктів господарювання задля ефективного їх використання для розвитку економіки;

- валютна – забезпечує задовільний стан курсоутворення, інвестиційний потенціал держави, контроль за міжнародним валютним ринком, інтеграцію в світову економічну систему та захищає від ризиків відсутності валютних коштів;

- інвестиційна – є необхідною умовою для забезпечення держави капітальними вкладеннями, яка дозволяє державі здійснювати заходи щодо досягнення необхідного рівня інвестицій для підтримки позитивного платіжного балансу;

- банківська – забезпечується за допомогою раціонального використання ресурсів банківської системи для підтримки економічного зросту держави та усунення загроз чи небезпеки її спаду;

- небанківського фінансового сектору – регулює розвиток страхового та фондового ринку з метою стабільності функціонування фінансових інструментів в грошовому обігу для задоволення потреб суспільства та держави [1, 2].

Згідно наведених характеристик, є цілком сильна взаємозалежність між кожною зі складових фінансової безпеки держави, яка береться при необхідності вирішення важливих на цей момент проблем та усуненні загроз їх виникнення.

Зараз в країні відбуваються події, які дуже сильно впливають на фінансову, економічну та національну безпеку у цілому. І це визначає фінансову безпеку як економічну науку, необхідну для розгляду та застосування у практиці для відновлення економіки, соціальних структур та усіх інших сфер, що підпорядковуються державі та її органам. Це є першочерговим завданням для нашої країни, особливо в воєнний час, коли

повинні бути здійснені необхідні заходи щодо стабілізації кризового стану до допустимого рівня функціонування усіх структурних одиниць управління держави. Фінансова безпека держави допомагає в аналізі та усуненні таких загроз, як інфляційні процеси, дефіцит та профіцит державного бюджету, суттєве боргове навантаження, відплив капіталу за кордон тощо.

Отже, фінансова безпека держави має актуальність та обговорюється наразі у суспільстві. Вважаємо за важливе приділити увагу національним інтересам, забезпечити захищеність усіх ланок національної економіки шляхом перегляду поглядів на визначення та підтримку всіх її складових, приділивши особливу увагу фінансовій безпеці, яка має суттєвий вплив на забезпечення сталості економічної безпеки в усіх її проявах.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України.: Наказ Мінекономрозвитку України від 29.10.2013р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#n9>.

2. Ладюк О. Д. Фінансова безпека: характеристика складників. *Ефективна економіка* 2016. №11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5280>.

СЕКЦІЯ 8. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Замкова І.В.,

докт. екон. наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ НАВЧАННЯМ MOODLE У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

Гармонізація системи бухгалтерського обліку в Україні з міжнародними стандартами, постійне оновлення актуальної бухгалтерської інформації та зміни у чинному законодавстві України вимагають від закладів вищої освіти швидкого та ефективного реагування відповідно до актуальних потреб суспільства у формуванні економічної інформації щодо господарської діяльності підприємств та організацій.

Тому для закладів вищої освіти важливим є вирішення питання створення сучасного інформаційно-комунікаційного освітнього середовища, формування якого відбувається у відповідності до національних освітніх стандартів з урахуванням світового академічного досвіду; застосуванням здобутків науково-технічного прогресу. Це призводить до налагодження конструктивного діалогу у мікросередовищі «викладач – здобувач вищої освіти – академічна група» і випрацюванню ІТ-навичок учасників освітнього процесу.

В умовах агресивної війни, яку розв'язала росія проти України, постійних обстрілів об'єктів цивільної інфраструктури, життєво важливою необхідністю стає використання діджитал-технологій та програмних продуктів здатні організувати дистанційний освітній процес, і забезпечити гідні та комфортні умови навчання як для професорсько-викладацького складу, так і для здобувачів вищої освіти.

Основними перевагами таких продуктів, крім можливостей взаємодії користувачів незалежно від часу та місця їх перебування, є наступне:

1. Елементарна інтеграція програмних засобів в освітнє середовище установи.
2. Наявність інструментів для індивідуальної та групової роботи.
3. Факт механізму управління освітнім процесом.

Значна кількість закладів вищої освіти в Україні застосовують систему управління навчанням (LMS) Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), яка є відкритою безкоштовною системою

управління навчанням, орієнтованою на організацію ефективної взаємодії між науково-педагогічним працівником та здобувачем вищої освіти у процесі організації та проведення дистанційних курсів. За даними офіційного сайту MOODLE [1] цією системою користуються більш ніж у 30000 закладів освіти в 197 країнах світу для організації дистанційного навчання, її перекладено майже на 80 мов, у тому числі і на українську. LMS Moodle дозволяє спільно формувати навчальний контент, обговорювати в режимі реального часу питання курсу, здійснювати швидкий обмін інформацією між слухачами та професорсько-викладацьким складом [2].

Система управління навчанням Moodle дозволяє повністю реалізувати електронну складову професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування», оскільки: має механізм авторизації користувачів; містить потужні інструменти планування навчального процесу; надає алгоритми перевірки наявних знань, умінь, навичок; інтегрує у собі різні види освітніх кейсів. Разом з тим, використання лише системи LMS Moodle, як елементу дистанційного навчання під час війни, окреслило наступні проблеми: недостатній особистий контакт зі здобувачами освіти, слабкий зворотній зв'язок, брак дискусій зі здобувачами освіти та недосконале розуміння змісту навчального матеріалу [3, с. 106-111].

Для розв'язання зазначених проблем, пов'язаних, переважно, з відсутністю «живого спілкування» необхідним є додаткове застосування програмних продуктів, що надають користувачу можливість реального спілкування, а саме Zoom, Microsoft Teams, Skype, Meet тощо для проведення лекційних та практичних занять.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт системи Moodle. URL: <https://moodle.org/mod/page/view.php?id=8174>.
2. Бугайчук К.Л. Напрями використання LMS Moodle в системі професійної підготовки та підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу ВНЗ МВС України. URL: <https://2013.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=5>
3. Мельник Т.А., Волчкова Г.К. Досвід застосування LMS MOODLE при дистанційному навчанні у закладах вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 192, С. 106-111.

Пугачова Д.С.,
майор, викладач кафедри продовольчого та
речового забезпечення
Військова академія
м. Одеса

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО КУРСУ КРАЇНИ

Через агресивну війну, розв'язану росією, Україна перебуває в процесі масштабних воєнних, політичних, соціально-економічних та правових трансформацій. Зазначені чинники мають безпосередній вплив і на Збройні Сили України (далі – ЗСУ), як структурну складову сектору безпеки та оборони; і на військову освіту, як історично сформований соціальний інститут, відповідальний за спадкоємність, накопичення й відтворення наукових знань у військовій сфері та формування кадрового потенціалу [1, с. 46-55].

Законодавчу основу системи вищої військової освіти (далі – СВВО) в Україні складають чинні нормативно-правові акти у сфері освіти та концептуальні засади її розвитку, викладені в Концепцію трансформації системи військової освіти за стандартами НАТО [2]. Зазначена Концепція ґрунтується на засадах інтеграції системи військової освіти до національної системи освіти і є її невід'ємною складовою.

Правовою основою розроблення Концепції є:

1. Конституція України.

2. Закони України “Про національну безпеку України”, “Про військовий обов’язок і військову службу”, “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про фахову передвищу освіту”.

3. Укази Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України [3]; “Про Стратегію національної безпеки України” [4]; “Про Стратегію воєнної безпеки України” [5]; Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки [6].

4. Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти [7].

5. Інші нормативно-правові акти з питань безпеки і оборони України, що регулюють питання розвитку військової освіти.

У період активних воєнних дій потрібні докладно опрацьовані рішення для створення ефективної системи вищої військової освіти, а також потужний механізм для її управління, що відповідає загальноприйнятим

стандартам НАТО та ЄС. Першим кроком серед таких рішень стало формування і затвердження Міністерством оборони України Стратегії менеджменту системи військової освіти (далі – Стратегія).

Розроблена Стратегія управління системою військової освіти є важливим інструментом для досягнення довгострокових цілей, який дозволяє виявити проблемні аспекти, правильно розподілити пріоритети та повноваження та істотно доповнює діючу Концепцію трансформації системи військової освіти за стандартами НАТО. Відповідно до неї необхідним є максимальне узгодження зусиль на користь Збройних сил України та інших складових сил оборони з урахуванням як вітчизняного досвіду, так і досвіду країн-членів Північноатлантичного альянсу.

Система вищої військової освіти в Україні зазнає масштабної трансформації в контексті європейського та євроатлантичного курсу країни. Таким чином можна зазначити, що сьогодні в Україні відбувається формування сучасної архітектури вищої військової освіти, що базується на засадах якості та професіоналізації Збройних Сил України та організації централізованої підготовки військових фахівців в професійному фаховому освітянському середовищі. Визначальна роль в цьому процесі відводиться Концепції трансформації системи військової освіти за стандартами НАТО та Стратегії управління системою військової освіти.

Список використаних джерел

1. Зельницький А. М., Заболотний О. А., Васильєв О. М., Паламар М. І. Вища військова освіта як цілісна система: концептуальні засади її розвитку та управління змінами. *Наука і оборона*. 2020, № 3, С. 46-55.
2. Постанова Кабінету Міністрів України № 1410 від 15 грудня 1997 р. в редакції від 04.01.2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text>.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.
4. Про Стратегію національної безпеки України : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#Text>.
5. Про Стратегію воєнної безпеки України : наказ від 25 березня 2021 р. № 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0022525-21#Text>.
6. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286.
7. Наказ Міністерства оборони України 15.02.2024 року № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0453-24>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АУДИТУ,
ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФІНАНСІВ: РЕАЛІЇ ЧАСУ**

Тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

м. Миколаїв, 20 травня 2024 р.

Технічний редактор: С.В. Сирцева

Формат 60 x 84 1/16. Ум.друк. арк. 7,3

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету 54020, м.

Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9 Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490
від 20.02.2013 р.